

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 16. STUDENOGA 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 247

sk skolska knjiga

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH darivalo hrvatske odjele

NA INTERLIBERU U ZAGREBU

Stigla lektira

Izbori u Hrvatskoj

INTERVJU

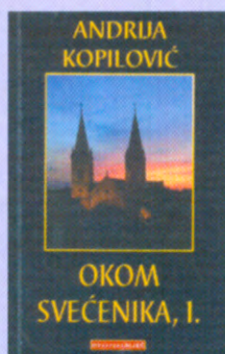
Vizitorski centar na Ludašu

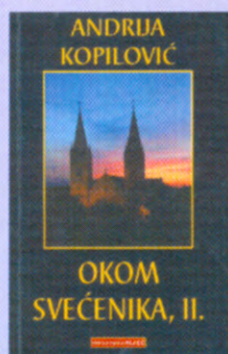
LOZIKA JARAMAZOVIĆ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

400 dinara

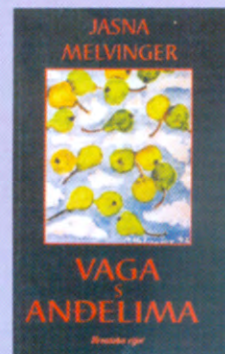
400 dinara

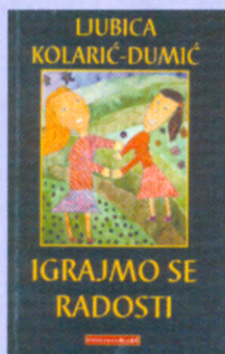
400 dinara

300 dinara

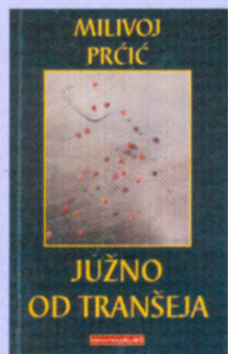
200 dinara

300 dinara

200 dinara

300 dinara

200 dinara

300 dinara

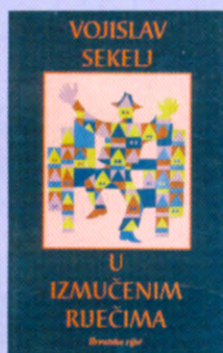
300 dinara

300 dinara

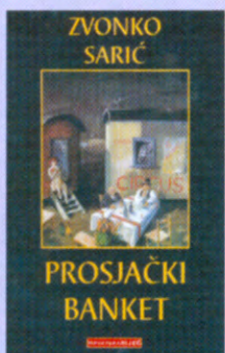
300 dinara

200 dinara

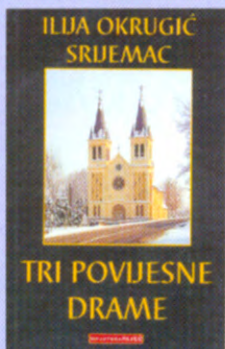
300 dinara

300 dinara

400 dinara

500 dinara

5000 dinara

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Poštanski broj, mjesto i država:

Telefon i e-mail:

Ovim neopozivo naručujem knjigu:

1., komada
2., komada
3., komada
4., komada
5., komada

Vlastoručni potpis:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija Mandić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine pod
rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

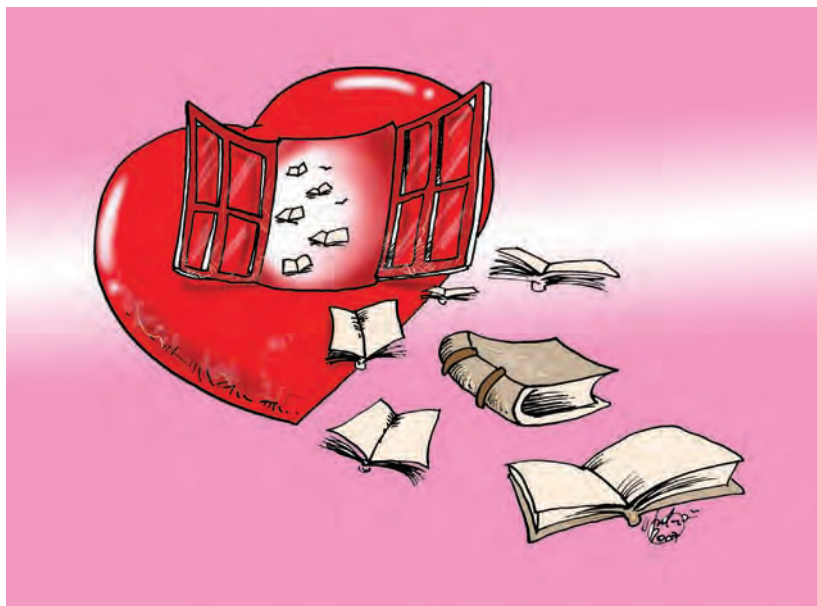
»Eurozona«

U proteklih desetak godina sintagma »najviši europski standardi« nezaobilazna je u bilo kojem političkom govoru, nastupu na televiziji, opravdavanju svega i svačega. Uz rijetke »euroskeptike«, više-manje se svi zaklinju u europske modele, europske norme i vrijednosti kad žele opravdati određenu vlastitu ideju ili potez. Nekima su, čini se, u nedostatku starih dobrih fraza iz doba socijalizma o samoupravljanju, bratstvu-jedinstvu itd., europske fraze neophodne kako bi se iza njih zaklonili i istaknuli svoju »ispravnost«. Tako na primjer protivnici XI. izborne jedinice u Republici Hrvatskoj tvrde kako to »nije u skladu s europskim normama«, mada listu za dijasporu imaju i neke države članice Europske unije kao što su na primjer Portugal i Italija.

S druge strane i vojvodanski političari svaki govor obvezno započinju pričom o tome kako je Vojvodina »Europa u malom«, kako je multikulturna, multijezična, multi ovo – multi ono, pravi primjer europskih vrijednosti, suživota i tolerancije. A upravo ovih dana, nakon što nam je Šešelj putem TV ekrana po tko zna koji put pokušao »objasniti« kako živimo u zabludi misleći da smo Hrvati a u stvari smo katolički Srbi, u Vojvodini se namjeravaju, nakon što je Srijem »oslobođen« prisustva oko 40.000 onih koji su uporno smatrali da su Hrvati i ništa drugo, promijeniti i stoljetna imena srijemskih mjesta. Novi stanovnici ne žele više stara imena, pa su tako predložili da se Kukujevci preimenuju u Lazarevo, a Gibarac u Dušanovo. Netko će reći, pa to je sasvim normalno, promijenio se sastav stanovništva, nekada većinski hrvatska sela postala su većinski srpska i stanovnici žele novo ime. No, ne pokušava li se time mijenjati i povijest Vojvodine, koja je u sadašnjosti, htjeli to priznati ili ne, sve manje »multi« a sve više »mono«.

A kad je sve to već tako, ratovi, migracije, asimilacija učinili su svoje, neophodne su mjere pozitivne diskriminacije za sve malobrojnije nacionalno-manjinsko stanovništvo kako bi ono očuvalo svoju kulturu, identitet. U tome je obrazovanje na materinjem jeziku prva i najvažnija karika. Nakon svih teškoća koje su pratile i još uvijek prate uspostavljanje školstva na hrvatskom jeziku u Vojvodini, prošloga je tjedna hrvatskim odjelima pristigao dar Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Za sve škole pristigla je lektira, a nastavnici i profesori su na sajmu Interliber u Zagrebu dodatno izabrali nastavna sredstva, knjige i učila za svoje škole u kojima postoji nastava na hrvatskom jeziku. Kvaliteta obrazovanja time će zasigurno biti bolja, a za nadati se je i kako će time i broj učenika od sljedeće godine biti veći.

J. D.

Attila Szalai

Izbori za Hrvatski sabor 2007.

Previše »začina« u predizbornom loncu 6,7

Lokalni izbori

Vladajuća koalicija – za proporcionalni izborni sustav 13

Juan Mihovilovich, čileanski pisac hrvatskog podrijetla

Hrvatski korijeni se mogu prepoznati u mojim djelima 31

Kristijan Muharemović, karatist

Povratak karateu 43

UKRATKO

Prijenos suđenja Šešelja

Tajnik Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena Ivan Gregurić izjavio je za hrvatski program na Radio Subotici da srijemski Hrvati prate suđenje u Haagu i žele da se najzad utvrdi odgovornost za događaje koji su primorali gotovo 40.000 njihovih sunarodnjaka da napuste svoje domove početkom devedesetih. »Trebalo bi konačno staviti točku na to razdoblje i okrenuti se aktualnim životnim problemima«, zaključuje Gregurić. Pod tužbom da snosi dio odgovornosti za počinjene zločine u Hrvatskoj, BiH i Vojvodini, u Haagu se vodi proces protiv članka Srpske radikalne stranke Vojislava Šešelja. Suđenje u Haagu prenosi državna televizija na zahtjev 717.000 građana Srbije čije je potpise skupila Srpska radikalna stranka.

Vraćanje crkvene imovine

Direktor Direkcije za restituciju Vladimir Todorović izjavio je za Građanski list da su crkve i vjerske zajednice do kraja listopada dostavile 762 zahtjeva za povraćaj imovine u Srbiji. On ocjenjuje da bi do 30. rujna iduće godine, kad ističe rok za predaju, moglo biti čak 3.000 zahtjeva. Najviše zahtjeva ima Srpska pravoslavna crkva (SPC) 597, zatim Rimokatolička crkva 71, Jevrejska zajednica 59, Islamska zajednica u Srbiji dva, Reformatska i Evangelistička crkva po dva i jedan Baptistička. Prema Todoroviću, prva rješenja u vezi s vraćanjem crkvene imovine mogla bi biti donesena kroz mjesec-dva. Kako je rekao, u Vojvodini SPC najviše potražuje zemljište, dok Katolička crkva ima puno zahtjeva za povraćaj objekata.

Kadijević:
Otišao sam zbog Haaga

Posljednji ministar obrane SFRJ, general Veljko Kadijević, kaže da je 2001. napustio Srbiju kao odgovor Haagu. Kadijević je 13. studenoga, kako prenosi Tanjug izjavio da nije želio da se pred Haškim tribunalom pojavi ni kao optuženi ni kao svjedok, a u intervjuu RTS-u, koji je dao u Moskvi gdje boravi u statusu izbjeglice, dodao je da je Beograd napustio kada su predstavnici Haškog tribunala prvi put kontaktirali s njim i da ne zna jesu li bili zainteresirani da se na sudu pojavi kao svjedok ili kao optuženi.

Kukujeveci će biti Lazarevo
a Gibarac – Dušanovo?

Od devedesetih godina kada su u Srijemu kada su žitelji Hrtkovaca samoinicijativno promijenili ime u Srbislavci, da bi kasnije bio vraćen stari naziv, pokušaja mijenjanja tradicionalnih imena nije bilo. Početkom ovoga mjeseca mediji su prenijeli vijest da su vijećnici Skupštine Općine Šid prihvatili inicijativu mještana srijemskog sela Kukujeveci o promjeni imena tog mjesta u Lazarevo. Većinu stanovništva ovoga mjesta do devedesetih godina su činili katolici, Hrvati. Nakon što su starosjedioci pod različitim vrstama pritiska odselili, većinom za Hrvatsku u ovo kao i druga srijemska mjesta, tijekom ratnih zbivanja, se doselilo stanovništvo iz Slavonije i BiH. Tako je u Kukujevcima

nekada bio jedan posto pravoslavnog življa dok su svi ostali bili katolici, a danas je situacija obrnuta.

»Najprije smo proveli anketu u selu da vidimo postoji li interesiranje za promjenu imena, za što se izjasnilo 80 posto punoljetnih mještana. Onda smo ponudili nekoliko prijedloga: Lazarevo, Obilićevo i za treću mogućnost ostavili da svatko upiše svoj prijedlog. Najveći broj glasova dobilo je Lazarevo, te smo inicijativu poslali SO Šid – objasnio je Nenad Čulibrk, predsjednik Savjeta MZ Kukujeveci i dodao kako je i susjedno selo Gibarac podnijelo zahtjev za promjenu u Dušanovo.

Z. S.

Priopćenje za javnost DSHV-a

Nasilni prekid kontinuiteta
povijesne svijesti

Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na sjednici koja je održana u Subotici dana 12. studenoga 2007. godine nakon što je upoznato s prijedlogom za promjenu naziva srijemskog sela Kukujeveci u Lazarevo, kao i promjene naziva ulice Matije Gupca u Srijemskoj Kamenici, sa zabrinutošću je zaključilo »kako se nastavlja praksa nasilnog prekida kontinuiteta povijesne svijesti jednog naroda i građana multietničke i multikonfesionalne Vojvodine«.

»Očigledno je u pitanju anticivilizacijska gesta omiljena u praksi pojedinaca na vlasti, čime se izaziva nova nesigurnost nacionalnih manjina, u ovom slučaju Hrvata. Osim što je izostala politička mudrost, ovakvi slučajevi pokazuju i svojevrsnu bahatost i neosjetljivost prema činjenici da je Vojvodina multikulturalno područje i većinski narod mora pokazivati određenu dozu senzibiliteta prema pripadnicima drugih etničkih zajednica. Upravo obrnuto, ovakvim gestama

želi se pokazati kako su Hrvati manje vrijedna nacionalna manjina i da su kao takvi nepoželjni, poput imena znamenitih osoba iz povijesti čija imena, izgleda, više ne zaslužuju povijesne nazive« navodi se u priopćenju.

DSHV traži od nadležnih republičkih tijela da odbijanjem suglasnosti na prijedloge ne dozvole promjene naziva, jer »smatramo da se na ovaj način manifestira novi izljev mržnje prema nacionalnim manjinama u Vojvodini«.

Skupština Mladeži
DSHV-a

Skupština Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održat će se u petak 16. studenoga 2007. godine u prostorijama zgrade Nove općine u Subotici. Početak je u 17 sati.

Kuntić u Golubincima

Zastupnik u Skupštini Srbije i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić posjetio je Golubince 9. studenoga 2007. godine i sastao se s članovima UO HKPD »Tomislav«. Na sastanku se razgovaralo o radu i problemima s kojima se susreće Društvo, budućim izborima u Republici Hrvatskoj i izborima u Srbiji. Kako su Golubinci poljoprivredni kraj,

a Petar Kuntić član Odbora za poljoprivredu Skupštine Srbije, bilo je razgovora i o povratu zemlje, zakupu zemljišta i drugim aktualnim pitanjima. Na kraju sastanka Kuntić je pozvao mlade i članove Društva da sudjeluju na obnoviteljskoj skupštini mladeži DSHV-a, koji će se održati 16. studenoga 2007.

I. R.

► Otkada su uporabi računala
nema više mrlja na biografijama.

► Pažnja mi je kratka, ali rastresita.

Dujizmi

► Sve je pod kontrolom.
Uveden je policijski sat.

► Bio je ludak i to genijalni.

Pomoć Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Osigurana lektira za učenike

Predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slavica Peić* obavijestila je novinare da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske osiguralo kompletnu lektiru za svu djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i istaknula kako je to rezultat suradnje HNV-a i pomoćnika ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Martina Oršolića*.

»Hrvatsko nacionalno vijeće je prepoznalo kao jedan od prioriteta zadatka nabavu lektire za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Podsjećam, do ove školske godine udžbenike za nastavu na hrvatskom jeziku osiguravalo je Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba, a od ove godine je to pitanje u kom-

45 nastavnika iz Vojvodine, koji predaju u hrvatskim odjelima, sajmu knjiga i učila »Interliber«, održanog prošlog tjedna u Zagrebu.

Slavica Peić je najavila kako će pomoćnik ministra *Martin Oršolić* ponovno doći u Suboticu 16. studenoga, na poziv Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji, a među ostalim, bit će to prigoda za dogovor o uspostavljanju suradnje osnovnih škola iz Vojvodine u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku, kao i Gimnazije »Svetožar Marković« iz Subotice, s nekim osnovnim školama u Hrvatskoj i s Trećom gimnazijom u Zagrebu. Slavica Peić kaže kako će se tom prigodom razgovarati i o mogućnosti da se djeci osigura zimovanje u Hrvatskoj tijekom trajanja zimskog raspusta.

petenciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Nakon primitka udžbenika 3. rujna, uslijedili su naponi da se učenicima osigura neophodna lektira, kao i priručnici za nastavu, enciklopedije i rječnici. Kada je pomoćnik ministra *Martin Oršolić* posjetio hrvatsku zajednicu sredinom listopada, aktualizirali smo taj problem, kao jedan od prioriteta u oblasti obrazovanja, i nakon tri tjedna stigla je potrebna lektira«, kaže Slavica Peić i ističe kako je »Školska knjiga« iz Zagreba financirala posjet

Predsjednica IO HNV-a obavijestila je novinare da će sastanak pokrajinskog tajnika za obrazovanje *Zoltána Jegesa* i dužnosnika HNV-a biti održan 19. studenoga u Subotici, a kao jedina točka na dnevnom redu će se naći inicijativa za formiranje hrvatskog odjela 7. razreda u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici. Prema riječima Slavice Peić, na sastanku će biti donesena konačna odluka hoće li taj odjel biti formiran ili ne.

Z. Sarić

Sastanak predstavnika DZH i HBŠS

Nakon sastanka predstavnika Demokratske zajednice Hrvata i Hrvatsko bunjevačko šokačke stranke održanog 12. studenoga u Subotici, stranke DZH i HBŠS izdale su zajedničko priopćenje u kojemu se navodi kako je susret dužnosnika ovih dviju stranaka, na čelu s predsjednicima *Đorđem Čovićem* i *Blaškom Temunovićem*, održan na osnovi obostrane inicijative stranaka i da su se dužnosnici DZH i HBŠS dogovorili o konkretnim oblicima suradnje: zajedničkom nastupu glede važnih pitanja za hrvatsku i bunjevačku zajednicu, i objavljivanju povremenih zajedničkih priopćenja za medije.

U priopćenju se navodi i kako glede HKC »Bunjevačko kolo« treba omogućiti pravo na dragovoljno ućlanjivanje, a glede tjeđnika »Hrvatska riječ« treba osigurati pravo na ravnopravan tretman u objavljivanju informacija, dok glede Nogometnog kluba »Bačka« treba regulirati stanje u tom klubu.

»Ovo predstavlja početak jedne suradnje, koja će veoma brzo dati svoje prve rezultate u pogledu izraženih težnji, kako za hrvatsku zajednicu, tako i za bunjevačku zajednicu«, piše među ostalim u zajedničkom priopćenju.

UKRATKO

DS očekuje potporu DSS-a

DS očekuje podršku DSS-a na predsjedničkim izborima, kaže šefica zastupničke grupe Demokratske stranke u Skupštini Srbije u izjavi za B92. Nada Kolundžija je izjavila da ta stranka očekuje potporu Demokratske stranke Srbije na predstojećim predsjedničkim izborima. »Potpora partnera značila bi nam kao politički dokaz suradnje. Vjerujemo da je opstanak vladajuće koalicije u ovom političkom trenutku važan zbog stabilnosti zemlje, izazova i obveza koji su pred nama«.

Nada Kolundžija je za Večernje novosti izjavila da je lider DS-a i predsjednik Srbije Boris Tadić favorit na predsjedničkim izborima, ali je dodala da mu je potrebna potpora DSS-a da se ne bi »razdrobilo demokratsko biračko tijelo«. Prema njenim riječima, ako vladajuća koalicija bude imala jednog kandidata na predsjedničkim izborima, to će biti poruka da je ta koalicija »stabilna i da može da istrajati na svojim zadacima«.

Davanje iskaza

Dvojica osumnjičenika za nepoštivanje Haškog suda, bivši zamjenik glavnog urednika Informativnog programa HTV-a Goran Rotim i urednik Dnevnika Đurica Drobac u srijedu u Zagrebu daju iskaz haškim istražiteljima.

Njih se tereti za nepoštivanje Haškog tribunala jer su objavili tajni dodatak optužnice protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača, u kojem su se nalazila imena sedam visokih vojnih i političkih dužnosnika navedenih kao sudionici udruženog zločinačkog pothvata. Ukupno osam hrvatskih novinara je osumnjičeno u ovom slučaju. Hrvatska i europska organizacija novinara osudile su ovu optužbu Haškog tribunala.

Nastavak štrajka

Sindikat pravosuđa i zaposlenih u pravosudnoj administraciji nije prihvatio ponudu Vlade Srbije.

Vlada je predložila da 2.000 zaposlenih u sudovima bude otpušteno, a ostalima povećane plate do 30 posto. Predsjednica tog sindikata Slavica Živanović izjavila je za B92 kako je ponuda Vlade uvredljiva i sramotna i da se sindikat neće odreći niti jednog uposlenog.

Izbori za Hrvatski sabor 2007.

Previše »začina« u predizbornom loncu

I ove je godine vođena prilično žustra rasprava o XI. izbornoj jedinici usprkos tome što je Zakon o izborima zastupnika za Hrvatski sabor u čl. 8. vrlo jasan i precizan: »Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj imaju pravo na zastupljenost u Hrvatskome saboru i biraju zastupnike prema odredbama ovog Zakona«

Piše: Tomislav Vuković

Dobro znana i nepoznata lica iz političkog života smiješe se preko novinskih stranica, plakata i televizijskih ekrana, šalju poruke u radijskim emisijama i oglasima, uvjeravaju birače kako je baš njihov program najbolji u rješavanju svih nagomilanih problema koji ih svakodnevno tište, ne štede kritičke riječi prema političkim protivnicima koje često prelaze granice dobrog ukusa – svagdašnja je to hrvatska stvarnost, koja je započela i puno ranije od 15. listopada ove godine, kada je prema

svojoj funkciji ne smije miješati u predizborne aktivnosti a on je svejedno primio na »čašicu razgovora« oporbenog premijerskog kandidata, jer članovi vladajuće stranke »slučajnom koincidencijom« gotovo svakog drugog dana otvaraju nove pogone, putove i škole koristeći pri tome službene državne automobile za stranačke aktivnosti, jer su se članovi najjače oporbene stranke upravo sada sjetili »sići u bazu« pa s kistovima, čekićima i čavlama uređuju prihvatilište za napuštenu djecu, pri čemu su najblaže

kojoj je oko 260.000 nezaposlenih, zaduženost građana preko 110 milijardi kuna, a države preko 31 milijardu eura, politički su se vođe oglušili. Nije potrebna velika mudrost da se zaključi kako i vladajuće i oporbene političke stranke puno više vremena i truda (pa i novca) ulažu ne u promicanje vlastitih programa, nego u ocrnjivanje političkih protivnika. Kako se predizborna trka zahukatala tako je na hrvatskoj političkoj pozornici ostajalo sve manje gospode (pod tim se pojmom ne podrazumijevaju, dakako, gospodska odijela i uglašeni uzvanici u otmjenim društvima na političkim skupovima i primanjima, nego odnos prema neistomišljenicima i političkim protivnicima). Neukusne, čak i primitivne izjave u stilu: »Oni su korumpirani lopovi i prevaranti«, »Oni vode prljavu kampanju«, »Oni su neznalice i nestručnjaci«, »Oni farbaju birače«, »On je Milošević«, »On je Staljin«, »Oni su pokvareni«, »Oni nemaju pojma«, »Oni su crni«, »Oni su crveni« i sl., uglavnom su »udarne« poruke biračima. I brojne se feminističke udruge mogu na trenutke smiriti jer se čini kako je u

Zoran Milanović predsjednik SDP-a među svojim biračima

ustavnim ovlastima predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* službeno raspisao izbore za zastupnike za Hrvatski sabor, koji će se održati 25. studenoga.

Prosječnom se čovjeku doista teško snaći u tom moru skupova, likova i poruka, skraćenica različitih koalicija, nastupa: od najviših državnih dužnosnika, preko pjevačkih zvijezda, sportaša, glumaca i manekena, do kandidata za koje velika većina slegne ramenima u stilu: »Nikad čuo ni vidio«!

ODLAZAK GOSPODE I EMANCIPACIJA ŽENA: U tom političko-medijskom ozračju, koje često sliči *Ibsenovom* »Teatru apsurd«, jer se predsjednik države po slovu Ustava i po

rečeno smiješni jer se odmah vidi ne samo da nemaju pojma o tome poslu nego, da su mnogi od njih prvi put primili alat u ruku, jer se sve stranke zaklinju kako su na strani siromašnih a ukupno će njihov put prema osvajanju vlasti hrvatske porezne obveznike stajati više od sto milijuna kuna prema službenim podacima, iako je svima jasno da stvarni troškovi premašuju to javno objavljeno »priznanje«.

Na upozorenje Nezavisnih hrvatskih sindikata kako je u sadašnjem trenutku to nedopustivo u zemlji u kojoj je siromašno između 20 i 30 posto građana, u kojoj plaću nižu od prosječne prima preko 65 posto zaposlenih a preko 60 posto mirovina je do iznosa od 2000 kuna, u

Hrvatski sabor ima najmanje 100 a najviše 160 zastupnika

tom kontekstu ostvarena potpuna emancipacija žena (političarki) koje ni malo ne zaostaju za muškim kolegama u ni malo biranim riječima prema onim »drugima«. Predizborni politički lonac u Hrvatskoj »začinjen« je i starorimskim začinom »Panem et circense« (kruha i igara), pri čemu zabavni i narodni pjevači nastoje za »debele« honorare dočarati vesele i opuštajuće, gotovo idilične, trenutke koji čekaju hrvatske građane ako izaberu baš njihovu stranku koja im plaća nastupe. Dobro prolaze i korisnici pučkih kuhinja i ostala sirotinja koji pomno prate redosljed svih predizbornih skupova i odlaze slušati političare svih stranaka jer nakon toga redovito slijedi ponuda narezaka i raznovrsnog pića.

ZA SABORSKE ZASTUPNIKE 3585 KANDIDATA: Koliko god na prvi pogled predizborna kampanja u Hrvatskoj izgledala istodobno i tužna i smiješna, i žalosna i komična, ona nije nikakav hrvatski »proizvod« ili specifikum, nju se s varijacijama na istu temu može vidjeti i u drugim ne samo tranzicijskim zemljama nego i onima s dugogodišnjom demokratskom tradicijom. Stoga je dobro podsjetiti se na neke osnovne pojmove, koji se svakodnevno čuju u ovom razdoblju. Najprije, što je to Hrvatski sabor za čije se zastupnike ove godine prijavilo 3585 kandidata na 53 stranačke i nezavisne liste? On je po klasičnoj definiciji najviše predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj. Sukladno odredbama Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor ima najmanje 100, a najviše 160 zastupnika čiji mandat traje 4 godine. Hrvatski sabor odlučuje o donošenju i promjeni Ustava, donosi zakone, donosi državni proračun, odlučuje o ratu i miru, donosi akte kojima se izražava politika Hrvatskoga sabora, donosi Strategiju nacionalne sigurnosti i Strategiju obrane Republike Hrvatske, ostvaruje građanski nadzor nad oružanim snagama

i službama sigurnosti, odlučuje o promjenama granica, raspisuje referendum, obavlja izbore, imenovanja i razrješenja u skladu s Ustavom i zakonom, nadzire rad Vlade i drugih nositelja javnih dužnosti odgovornih Hrvatskome saboru te daje amnestiju za kaznena djela. Potrebno je nešto reći ukratko i o broju izbornih jedinica s posebnim naglaskom na XI. izbornu jedinicu kojoj pripada i određeni broj naših čitatelja i koja je ponovno izazvala pravu političku buru. Dakle, bira se u 12 izbornih jedinica, od kojih je Hrvatska podijeljena u 10 izbornih jedinica, u svakoj se od njih neposredno tajnim glasovanjem bira 14 zastupnika. U XI. posebnoj izbornoj jedinici biraju birači bez prebivališta u Republici Hrvatskoj onoliki broj zastupnika koji je razmjerni broju dobivenih glasova, a u XII. posebnoj izbornoj jedinici pripadnici nacionalnih manjina kandidate s najvećim brojem glasova. U XII. izbornoj jedinici pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri zastupnika, a pripadnici talijanske i mađarske nacionalne manjine po jednog. Po jednog zajedničkog zastupnika biraju pripadnici a) češke i slovačke nacionalne manjine, b) austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine te c) pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske

uvijek iznova aktualizira prije izbora tobožnjim načelnim, pravnim i političkim razlozima? Svi hrvatski mediji prenose uglavnom dva »ključna« argumenta protivnika XI. izborne jedinice: da Hrvati u BiH nisu dijaspora i da to nije u skladu s europskim normama. Dakle, nije riječ ni o kakvom teorijskom prijedoru nego o vrlo konkretnom – Hrvatima u BiH, koji tradicionalno u najvećem postotku glasuju za točno određenu političku opciju (HDZ). Pri tome podjednako i kritičarima i onima koji zdušno brane biračko pravo Hrvatima koji nemaju prebivalište u RH, ni malo nisu zanimljivi bilo koji drugi dijelovi hrvatskoga naroda, koji također nisu dijaspora nego su autohtono stanovništvo. Tako im ni na kraj pameti nisu bili npr. Hrvati u Vojvodini jer postotak njihovih glasova nije dovoljno »moćan«. Sve to govori o najobičnijem političkom pragmatizmu kako vladajućih tako i oporbenih stranaka.

Usputno, teza o »europskim normama« također je deplasirana jer treba samo spomenuti npr. portugalsku dijasporu koja bira 4 svoja predstavnika ili talijansku listu za dijasporu, u kojoj se bira 12 zastupnika u Zastupnički dom parlamenta te 6 u Senat i dr. Svakako je zanimljivo, na što je upozorio politički analitičar i kolumnist *Marko Barišić*, »da pravo glasovanja za talijansku listu za dijasporu imaju, među

Ivo Sanader predsjednik HDZ-a među pristašama

nacionalne manjine. Građani će na biračkim mjestima u Hrvatskoj u nedjelju 25. studenoga moći glasovati od 7 do 19 sati, a u nekim diplomatsko-konzularnim predstavništvima i dan ranije.

HRVATSKA NIJE IZUZETAK: Kao što je već rečeno i ove je godine vođena prilično žustra rasprava o XI. izbornoj jedinici usprkos tome što je Zakon o izborima zastupnika za Hrvatski sabor u čl. 8. vrlo jasan i precizan: »Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj imaju pravo na zastupljenost u Hrvatskome saboru i biraju zastupnike prema odredbama ovog Zakona«. U čemu je zapravo bit spora, koji se

ostalima, i Talijani iz Hrvatske i Slovenije, gdje su manjina, ali i Talijani iz Švicarske, iako su u toj državi treći po veličini konstitutivni narod (ima ih oko 420 tisuća)«. Na temelju toga on ispravno zaključuje kako: »glasovanje hrvatskih državljana koji imaju prebivalište izvan Hrvatske nije izuzetak u europskoj praksi niti je u suprotnosti s međunarodnim normama.«

Što na kraju reći nego – previše je »začina« u hrvatskome predizbornom loncu, što nikako ne smije biti razlogom da se ne izađe na izbore. Svatko tko ima pravo glasovanja treba biti svjestan da je odgovoran za budućnost matične domovine i naroda u njoj, ali i izvan nje. ■

Predizborni skupovi za izbore u Republici Hrvatskoj

Velika borba za glasove u BiH

*Birači iz BiH s hrvatskim državljanstvom moći će iskoristiti svoje ustavno pravo 25. studenoga i izaći na 124 biračka mjesta * Glavna poruka HDZ-ove kampanje u BiH glasi: »Nek se i dalje čuje vaš glas« * Škare Ožbolt je istaknula kako su prioriteti DC-a zaustavljanje iseljavanja Hrvata iz BiH * »Svojim angažmanom izborili smo više biračkih mjesta kako bismo svi mogli glasovati 24. i 25. studenoga«, kazao je Lijanović*

Piše: Arijana Beus

MOSTAR – Predizborna kampanja u 11. izbornoj jedinici za Hrvatski sabor naveliko je započela u BiH. Predsjednik HDZ-a Hrvatske *Ivo Sanader* oštro je krenuo u kampanju tako da su plakati HDZ-a postavljeni u svim gradovima s većinskim hrvatskim stanovništvom.

Kako je u izjavi za Hrvatsku riječ potvrdio *Mišo Relota*, glasnogovornik HDZ-a BiH, plakati su postavljeni na 400 mjesta te je planirano održavanje 50-ak predizbornih skupova u BiH. Predstavnici dva HDZ-a u BiH, čiji se ljudi nalaze na listi za 11. izbornu jedinicu, formirali su i zajednički izborni stožer te call centar, putem kojeg će ostvariti komunikaciju s glasačima, obaviti anketu te im pružiti informacije gdje mogu glasovati.

ZAUSTAVITI ISELJAVANJE HRVATA: Prema riječima glasnogovornika Relote, predizborni skupovi do sada su održani u Odžaku, Orašju, Tuzli, Bihaću, Kupresu, Žepču i još nekim gradovima, a završni će biti održan u Vitezu i Mostaru. »Na izborima očekujemo pobjedu s osvojenih pet do šest mandata u Hrvatskom saboru. Planirano je da će *Dragan Primorac*, nositelj HDZ-ove liste za 11. izbornu jedinicu za BiH i dijasporu, ukoliko HDZ Hrvatske ostvari pobjedu, otići za potpredsjednika Vlade Hrvatske, dok će *Sanader* ostati premijer«, kazao je Relota. U borbu za Hrvatski sabor krenule su i druge stranke među kojima i Svehrvatska lista na čelu s *Jerkom Lijanovićem*, potpredsjednikom Narodne stranke Radom za boljitak, HSP Hrvatske čiju listu nosi *Zvonko Jurišić*, predsjednik HSP-a BiH

S predizbornog skupa

(Đapić-dr. Jurišić), Demokratski centar, na čelu s *Vesnom Škare-Ožbolt*, te nekoliko manje poznatih stranaka. Škare-Ožbolt je na konferenciji za novinare u Mostaru istaknula kako su opstojnost i ostanak Hrvata u BiH ugroženi te da su prioriteti DC-a zaustavljanje iseljavanja Hrvata iz BiH.

GLASOVANJE DVA DANA: Svehrvatska lista na čelu s *Jerkom Lijanovićem* prije službenog početka predizborne kampanje organizirala je prosvjede na granici s Hrvatskom uvjetujući da se poveća broj biračkih mjesta u BiH. U toj borbi su i uspjeli tako da će birači iz BiH s

hrvatskim državljanstvom moći iskoristiti svoje ustavno pravo 25. studenoga i izaći na 124 biračka mjesta, a glasovat će se moći tijekom dva dana. To je izuzetan napredak u odnosu na dosadašnjih 30 biračkih mjesta i jedan dan na raspolaganju za glasovanje. »Svojim angažmanom izborili smo više biračkih mjesta kako bismo svi mogli glasovati 24. i 25. studenoga. Dosta se upravljalo s nama iz Zagreba i Sarajeva. Mislimo da je napokon došlo vrijeme da se to promijeni«, kazao je nositelj Svehrvatske liste *Jerko Lijanović* na predizbornom skupu u Posavini. ■

Mogući izvanredni izbori u BiH

SARAJEVO – Predsjedništvo BiH prihvatilo je ostavku koju je *Nikola Špirić* podnio na funkciju predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH 1. studenoga ove godine. Član Predsjedništva BiH *Haris Silajdžić* kazao je novinarima da je Špirić inzistirao na ostavci te će Predsjedništvo sada krenuti u konzultacije sa strankama u BiH za novi sastav Vijeća ministara. Špirić je kazao da »ostavka sama po sebi ne znači mnogo za BiH, ali su mnogo važniji razlozi zbog kojih je ona podnesena«. Iz SNSD-a su i dalje pri stavu da idu u oporbu ukoliko visoki predstavnik u BiH *Miroslav Lajčak* ne promijeni svoje odluke, a činjenica je da se u državnom Parlamentu bez podrške SNSD-a neće moći izglasati novo Vijeće ministara. Ukoliko se u zakonskom roku od 30 dana ne formira sastav državne vlade, raspisat će se izvanredni izbori.

A. Beus

Županijski obrtnički i gospodarski sajam u Križevcima

Broj izlagača iz godine u godinu sve veći

*Na sajmu u Križevcima sudjelovalo je 230 izlagača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Austrije, Italije i Mađarske * Izražena želja da se iduće godine i vojvođanske tvrtke, poduzetnici i obrtnici predstave na križevačkom sajmu*

KRIŽEVCI – Na oko četvornih metara 4000 zatvorenog i otvorenog prostora u nekadašnjim hangarima bivše vojarne u Križevcima održan je od 9. do 11. studenoga jubilarni, 10. po redu, Županijski obrtnički i gospodarski sajam koprivničko-križevačkog kraja. Na sajmu se predstavilo 230 izlagača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Distrikta Brčko, Austrije, Italije i Mađarske. To je dosad najveći broj izlagača, obrtnika, poduzetnika i poduzeća u 13 godina postojanja sajma, koji je prve tri godine uglavnom pokrivao samo Križevce i četiri okolne općine. Otkako je sajam prerastao u županijski iz godine u godinu se povećava broj izlagača iz sve više hrvatskih županija, ali i iz inozemstva.

O njegovoj ovogodišnjoj dimenziji osim broja izlagača govori i to da je Republika Austrija sa svojim Uredom za vanjsku trgovinu pri veleposlanstvu u Zagrebu bila zemlja partner, a da je talijanska regija Friuli-Venezia Giulia (Furlanija-Julijska krajina) bila regija partner. S njome je Koprivničko-križevačka županija 19. rujna ove godine u Trstu sklopila sporazum, o prijateljstvu i suradnji, pa su čak 22 tvrtke iz sjeverne Italije predstavile svoje proizvode na križevačkom sajmu. Istodobno je agencija Informest za međunarodne ekonomske odnose predstavila projekt promicanja europske kulture u poduzetništvu kojeg razvija zajedno s agencijom PORA Podravine i Prigorja iz Koprivnice uz pomoć pretpripravnih fondova Europske unije.

Predsjednik Organizacijskog odbora sajma, dožupan *Darko Koren*, osobito je zadovoljan sudjelovanjem obrtničkih i gospodarskih komora iz desetak hrvatskih županija, te iz susjednih država, što pridonosi uspostavljanju međusobne suradnje i otvaranju tržišta. On je skupa s križevačkim gradonačelnikom *Brankom Hrgom* u razgovoru s predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zamjenikom predsjednika Općine Subotica *Petrom Kuntičem* izrazio želju da se iduće godine i vojvođanske tvrtke, poduzetnici i obrtnici predstave na križevačkom sajmu. Razlog više je i poslovna suradnja vojvođanskih općina i gradova s križevačkim trgovačkim, proizvodnim i uslužnim poduzećem KTC, koje je ove godine navršilo 14 godina postojanja otvorivši nove robne centre u Hrvatskoj i Vojvodini.

U sklopu sajma predstavili su se pčelari, vinari iz Križevaca, Čitluka i Italije, te mali proizvođači sira, članovi udruge Prgica Koprivničko-križevačke županije, a održan je i okrugli stol o ruralnom turizmu za koji se sve više zanimaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva u Prigorju i Podravini. Nakon sajma započinje prenamjena bivše križevačke vojarne za civilne potrebe, školstva, poduzetništva, studentskog i učeničkog standarda, za budući dom umirovljenika, te dječji vrtić.

Ottone Novosel

Dan Vukovarsko-srijemske županije

Svečana sjednica

Proslavi su nazočili i dužnosnici HNV-a i DSHV-a

U povodu Dana Vukovarsko-srijemske županije, 10. studenoga, u Županji je održana svečana sjednica Županijske skupštine. Svečanoj sjednici nazočili su predstavnik Vlade Republike Hrvatske i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva *Petar Čobanković*, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije i biskup dakovački i srijemski mons. dr *Marin Srakić*, župan vukovarsko-srijemski *Božo Galić* te brojni dužnosnici Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemske županije i susjednih država. Na svečanoj sjednici bili su prisutni i predstavnici hrvatskih institucija iz Srijema, zatim predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat* i predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić*, te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*, iz Subotice.

Predsjednik Županijske skupštine *Mato Stojanović* pozdravio je sve prisutne i najavio kratak film koji prikazuje sve što je u protekloj godini učinjeno na području županije. Vukovarsko-srijemski župan *Božo Galić* zadovoljan je ostvarenjem postignutih projekata te najavljuje nove koji će osigurati gospodarski razvoj. Na svečanoj sjednici dodijeljena su priznanja Vukovarsko-srijemske županije. Nagradu za životno djelo primio je književnik *Miroslav Slavko Mađer*, a među dobitnicima

godišnjih nagrada bio je i Hrvatski radio Vukovar koji je primio priznanje povodom 50. obljetnice rada, za izniman doprinos animiranju sveukupnog života na području županije, posebice Vukovara, a među dobitnicima povelje županije bilo je i Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora. Centar za istraživanje ratnih zločina Vukovar primilo je priznanje za iznimna zalaganja na području humanitarnog djelovanja. Prije svečane sjednice na Gradskom groblju u Županji položeni su vijenci žrtvama iz Domovinskog rata, a predsjednik Hrvatske biskupske konferencije i biskup dakovački i srijemski mons. dr *Marin Srakić* održao je svetu misu u crkvi Mučeništva sv. Ivana Krstitelja.

V. L.

Lozika Jaramazović, predsjednica Hrvatskog ženskog foruma Cro Femina

Organizirano rješavati probleme žena

*Dok jedan broj žena ima sklonosti i želje aktivno se baviti politikom, dotle jedan drugi dio žena svoj rad vidi u humanitarnim i društvenim aktivnostima u širem smislu * Shvatili smo da ako želimo uključiti u rad hrvatske žene, bolje je djelovati kao nevladina udruga **

U tijeku je i akcija anketiranja svih žena koje su na skupštini izrazile želju da žele postati članicama u sferama njihovog interesiranja i poljima u kojima bi željele raditi

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Lozika Jaramazović se u politički život uključila onda kada joj je bilo najteže u životu. Politički angažman, aktivnost i druženje s članovima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini su joj, kaže, pomogli da prevlada osobnu krizu uslijed teške bolesti od koje je bila oboljela. Već šest godina radi kao tajnica stranke, a već četvrtu je vijećnica u Skupštini Općine Subotica. Kako sama kaže, već prije dvije godine je željela povezati i aktivirati žene, prije svega one u stranci. Kasnije je ta ideja prerasla u inicijativu za osnivanjem nevladine ženske udruge, da bi prošloga mjeseca bila održana osnivačka skupština Hrvatskog ženskog foruma Cro Femina. Ova je udruga okupila značajan broj žena koje će skupa raditi na svim problemima zajedničkim ženama, ali će nastojati i osnažiti i ohrabriti žene da i one daju značajniji doprinos svojoj nacionalno-manjinskoj zajednici.

HR: Koji su bili razlozi da se osnuje Hrvatski ženski forum Cro Femina?

Razlozi su jednostavni. Naime, hrvatska žena je u dvostruko podređenoj ulozi. Prvo kao žena, a zatim i kao pripadnica nacionalne manjine. Naše društvo je u osnovi još uvijek patrijarhalno i uloga žene svedena je na ulogu kućanice, eventualno i uposlenice, ali iz aktivnog društvenog i političkog života je u velikoj mjeri isključena. To se naročito odnosi na naše žene na selima. Nadalje, ekonomski položaj žena je u velikoj mjeri ugrožen. Pribojavamo se da val otpuštanja žena, kao posljedica tranzicije tek dolazi. Tek će se sada na udaru naći institucije i ustanove u kojima većinu uposlenih čine žene. Žena mora uzeti svoju sudbinu u svoje ruke, a prema broju žena, koje su se odazvale na osnivačku skupštinu, lako se može zaključiti da su hrvatske žene čekale osnutak ovakve udruge.

Pri tome treba reći da osnivačice nisu samo iz Subotice već i iz Sombora, Sente, Bačkog Monoštora, Bačkog Brijega, Stanišića, Svetozara Miletića i Novog Sada. Želimo uključiti u svoj rad i Hrvatice iz drugih krajeva Vojvodine te ih i ovom prigodom pozivam da se uključe u rad udruge.

HR: Cro Femina je osnovana kao nevladina udruga, a ne kao stranački oblik udruživanja. Zašto ste se odlučile za takav oblik udruživanja?

U današnje vrijeme postalo je potrebno da se ljudi udružuju u organizacije, jer se vidjelo da pojedinac malo toga na širem društvenom planu može sam postići. Kao vijećnica u Skupštini Općine sudjelovala sam na brojnim tečajevima, skupovima posvećenim ženskim pitanjima, a i u samoj subotičkoj

Skupštini unutar koalicije žene su formirale svoju grupu i skupa smo uradile nekoliko projekata posvećenih statusu žena. Stoga sam predložila u samoj stranci da se osnuje Forum žena. Međutim, željele smo aktivirati i one žene koje se, iz raznih razloga, ne žele baviti politikom, te smo odlučile Hrvatski ženski forum osnovati kao nevladinu udrugu, kako bi se mogle uključiti sve žene bez obzira na stranačku pripadnost. Naime, dok jedan broj žena ima sklonosti i želje aktivno s baviti politikom, dotle jedan drugi dio

deni zakazan je prvi tečaj Treninga poslovne komunikologije i liderstva. Jedna grupa žena se organizirala te su u tijeku humanitarne akcije, odnosno u suradnji s općinskim centrima za socijalnu skrb sagledava se stanje na terenu o broju žena Hrvatica, koje se nalaze u stanju socijalne potrebe te će se organizirati pružanje adekvatne pomoći. To su samo neke od aktivnosti koje su u tijeku. Interesantno je naglasiti da su u startu poslovi podijeljeni tako da je svaka članica zadužena za pojedinu oblast. U

same žene. S druge strane, i žene koje su aktivne i često visoko pozicionirane u politici, još uvijek se nerijetko omalovažavaju u odnosu na muškarca na istom takvom mjestu.

HR: Od kada ste Vi osobno aktivni u politici?

Politikom sam se počela baviti vrlo rano. Kao mladu trgovkinju u jedinoj Pešćarinoj trgovini na Bikovu odmah su me uključili u rad Mjesne zajednice. Na prvim, sljedećim izborima za delegate u Skupštini Općine Subotica 1981. godine predložili su me i izabrali za delegata Mjesne zajednice Bikovo. Tako sam od 1982. do 1986. godine bila delegat u Skupštini Općine Subotica, bila članica brojnih tadašnjih komisija i sudjelovala u radu na rješavanju problema koji su se pojavljivali u selu. Interesantno je da su tada vijećnici seoskih mjesnih zajednica imali ovlasti i vjenčavati, te sam tako u tom razdoblju vjenčala veliki broj parova. Vjenčala sam tako i rođenu sestru, prijatelje i kolege.

Politikom sam se prestala baviti rođenjem kćerke *Josipe* i posvetila sam se obitelji, odnosno mojoj kćerki i radu u trgovini. Politici sam se vratila krajem 2001. godine kada je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini tražio tajnicu. Prijavila sam se i bila sam primljena za obavljanje tog posla. Veoma sam dobro primljena, a u mom radu su mi pomagali i upućivali me kako ondašnji predsjednik tako i sadašnji kao i dopredsjednici stranke. U tom, za mene jako teškom razdoblju, rad u stranci i ljudi u DSHV-u su mi, mogu slobodno reći, pomogli da se nakon teške operacije i liječenja ponovno uključim u normalan život.

HR: Koji su bili Vaši motivi za uključivanje u rad političke stranke?

U procesu tranzicije i privatizacije poduzeća žene su prve počele dobivati otkaze, a situacija je naročito teška za žene iznad četrdeset godina, kao što sam i ja. Taj problem sam osjetila na svojoj koži i nisam željela samo sjediti skrštenih ruku već sam nešto željela učiniti za sebe kao i za one koje se nađu u sličnoj situaciji. Naime, žene se u takvim situacijama često povlače u sebe umjesto da se uključe u procese donošenja važnih odluka za cijelo društvo, odnosno u politiku. Zatim su tu i brojni problemi u vezi zdravlja žene, o kojima same žene nerado govore. Svi ovi problemi trebaju se iznijeti javno, o njima treba govoriti, a jedino se organizirano možemo izboriti da se oni rješavaju na razini cijeloga društva ili pak lokalne zajednice. To važi ne samo za ekonomska i pitanja zdravlja već i za socijalna, ekološka, pitanja odgoja, školovanja i obrazovanja i sva druga.

HR: Za hrvatsku zajednicu se često ističe kako je konzervativna i tradicionalna. Jeste li Vi osobno kao tajnica u političkoj stranci i vijećnica osjetili na svojoj koži da Vas »guraju u stranu« ili da imate manje šanse u odnosu na muškarce?

žena svoj rad vidi u humanitarnim i društvenim aktivnostima u širem smislu. Shvatili smo da ako želimo uključiti hrvatske žene, onda je bolje djelovati kao nevladina udruga. Tijekom rada će se iskristalizirati grupe i pravci djelovanja. Već na prvom sastanku Predsjedništva naše udruge koji je nedavno održan se to pokazalo ispravnim.

HR: Koji su planovi Cro Femine?

Planovi su različiti u ovisnosti o sferama interesiranja članica Hrvatskog ženskog foruma. U prvom redu je to uključivanje što više žena u aktivnosti. Povezali smo se sa vladinim i nevladinim organizacijama putem kojih planiramo raditi razne edukativne programe. Trenutno u suradnji s Garancijskim fondom i Pokrajinskim tajništvom za rad i zapošljavanje radimo na upoznavanju žena poduzetnica s mogućnostima samozapošljavanja korištenjem bespovratnih sredstva ili kreditnih sredstava po različitim uvjetima. U tijeku je i akcija upisivanja radnog staža za žene koje su bile na porodijskom odsustvu u vrijeme, kada im to kao neuposlenim ženama u Vojvodini nije bilo priznato kao staž osiguranja. Paralelno radimo na programima edukacije članstva. Za 24. stu-

tijeku je i akcija anketiranja svih žena koje su na skupštini izrazile želju da žele postati članicama o sferama njihovog interesiranja i poljima u kojima bi željele raditi.

HR: S kim će surađivati Cro Femina?

Cro femina će surađivati sa svim udrugama u zemlji i inozemstvu koje se bave ovom problematikom. Neki kontakti su već uspostavljeni i iznenađeni smo koliki je interes drugih sličnih organizacija za kontakte s nama.

HR: Prema Vašoj ocjeni, jesu li žene u dovoljnoj mjeri aktivno uključene u politiku?

Ne, žene nisu u dovoljnoj mjeri aktivno uključene u politiku. A mislim da ih ni ovoliko ne bi bilo da nije donesen zakon da svaka četvrtina na listi treba biti žena. Ipak, usprkos tomu, vidimo da i u sadašnjem republičkom parlamentu nema dovoljno žena. Poslije izbora dakle nije ispoštovano ovo pravilo tako da ćemo se zalagati ne samo za to da žene budu zastupljene na listi već i da budu izabrane na svim razinama zakonodavne i izvršne vlasti. Na žalost, još su uvijek raširena mišljenja kako ženi i nije mjesto u politici, koje mišljenje nerijetko zastupaju i

Ne bih se u potpunosti složila s time da je hrvatska zajednica »konzervativna i tradicionalna«. Hrvati po mom sudu nisu ništa manje ili više »konzervativni i tradicionalni« nego li su to i pripadnici drugih naroda. Naime, dobro je poznato da je u prvim višestranačkim izborima zamjenica predsjednika Općine iz redova DSHV-a bila žena, gospođa *Stanka*

Kujundžić koja je taj posao odlično obavljala. Osim toga, od samih svojih početaka DSHV je vodio računa o zastupljenosti žena i na svojim izbornim listama je uvijek imao i žene. A i sada među vijećnicama DSHV-a je tri žene, dvije u Subotici i jedna u Somboru, a i na mjestu zamjenika pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine je žena iz redova DSHV-a.

Što se mene osobno tiče od prvog dana do danas u stranci nikada nisam osjetila da me, zato što sam žena, omalovažavaju ili da imam manje šanse u odnosu na muškarce. Po mom mišljenju radom se treba dokazivati i to važi kako za muškarce tako i žene. Međutim, žene bi po mom mišljenju trebale biti aktivnije u javnoj sferi i ustrajnije i upornije na ostvarivanju svojih specifičnih ciljeva. Zbog toga će naša novoosnovana hrvatska ženska udruga raditi na osnaživanju i educiranju žena kako bi ih ohrabrile i potaknule da se aktivno uključe u sve sfere djelovanja u našoj manjinskoj zajednici. Možda zbog preopterećenosti obvezama u obitelji, ali i određenih predrasuda prema ženama na odgovornim dužnostima u društvu i politici žene se teže odlučuju na takav angažman. Vrlo je važna uloga naše udruge upravo na tom polju ohrabriranja, osnaživanja i povezivanja žena.

HR: Koji su, po Vašem mišljenju, prioritetni politički ciljevi za koje se Hrvati u Srbiji trebaju zalagati?

Hrvati se moraju zalagati za što veći udio u političkom životu države u kojoj živimo. To znači udio u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na svim razinama, za veću participaciju u zajedničkom djelovanju na ostvarivanju prava nacionalnih

selu, koja ne uživa čak niti ona socijalna prava koja ima uposlena žena. Mora se iznaći rješenje i za žene u poljoprivrednim gazdinstvima, koje premda nikada nisu bile uposlene cijeli život provedu radeći kao kućanice, a nitko ne vodi računa da im se osigura određena razina socijalne zaštite kao i adekvatna mirovina. Zbog tradicionalnih odnosa na selu cjelokupno vlasništvo je obično na imenu muškarca i događa se da žena poslije dvadeset ili trideset godina zajedničkog rada ostane bez ičega. Zalagati ćemo se, da se donesu takvi zakoni koji će štiti prava žene i u ovakvim situacijama.

HR: Bliže se izbori u stranci. Trenutno u samom vrhu stranke nema žena (predsjednik i dopredsjednici). Može li se očekivati veći broj žena u vrhu stranke nakon izbora?

Na sljedećim izborima ćemo se zalagati da među dopredsjednicima bude i jedna žena, kao i da u Predsjedništvu i Vijeću stranke više žena bude zastupljeno. Također smatram kako nije isključeno niti da žena bude na čelu DSHV-a jednoga dana.

HR: Temeljem svog iskustva što biste preporučili mladima? Trebaju li se uključiti u politiku?

Mislim da se svaka mlada osoba, bila ona mladić ili djevojka, uključivanjem u politiku bolje može upoznati sa stanjem u društvu, stječe iskustva, znanja i poznanstva što im može samo pomoći u daljnjem životu i njihovoj karijeri. Ovdje treba spomenuti jedan problem koji je prisutan u manjinskim nacionalnim zajednicama a to je odlazak mladih iz zemlje u potrazi za boljim životom. Nadam se da naši mladi neće svi otići na školovanje u inozemstvo, a ako odu da će se vratiti. Koji pak ovdje ostaju i tu se školuju i oni, kao pripadnici nacionalno-manjinske zajednice vjerojatno moraju trpjeti po nešto. Tolerancija na razlike u našem društvu, nacionalne i vjerske, još uvijek nije na onoj razini na kojoj bi trebala biti, te mislim da bi to i mladima trebao biti dovoljan poticaj da se uključe u politiku i daju svoj doprinos, kako mi kažemo, za bolje sutra.

manjina. Budemo li imali dovoljno svojih ljudi na mjestima gdje se donose i provode odluke važne za život manjinske zajednice, tada će se i stupanj ostvarivanja naših prava povećati. Tu mislim na službeni uporabu jezika i pisma, informiranje i obrazovanje na materinjem jeziku kao i razmjernu uposlenost pogotovu u državnim službama i javnim poduzećima.

Osim toga, ne manje važno, zbog dugotrajne ekonomske krize velika je nezaposlenost a poljoprivrednici se nalaze u najtežem razdoblju posljednjih petnaestak godina. Ovdje treba naglasiti, kako je osobito težak položaj žene na

Lozika Jaramazović rođena je 1961. godine na Bikovu kraj Subotice u obitelji poljoprivrednika. Djetinjstvo je provela na obiteljskom salašu, a na Bikovu završava i niže razrede osnovne škole. Nakon završetka srednje ekonomske škole zapošljava se u maloprodaji poduzeća Peščara na Bikovu, gdje je radila do 1990. godine. Nakon toga otvorila je privatnu trgovinu i vodila je četiri godine, a zatim je vodila skupa s obitelji poljoprivredno gazdinstvo. Dvije tisućita godina je, kaže, bila prijelomna u njenom životu. Oboljela je od teške bolesti, operirana je, prošla je terapije i zračenja. U tom razdoblju se, nakon odlaska u invalidsku mirovinu, aktivirala u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini, gdje je od tada do danas tajnica stranke. Aktivnost, ali i druženje u stranci pomogli su joj, kaže, vratiti se normalnom životu i oporaviti se. Od 2003. godine aktivna je u Skupštini Mjesne zajednice »Gat«, gdje je od strane Skupštine, na pola mandata bila predložena i izabrana za predsjednicu Skupštine MZ »Gat«. Za vijećnicu u Skupštini Općine Subotica izabrana je 2004. godine.

Lokalni izbori

Vladajuća koalicija - za proporcionalni izborni sustav

Većinski izborni sustav na lokalnim izborima demokratičniji je od proporcionalnog izbornog sustava, jer tako postoji mogućnost da se glasaže za osobu s imenom i prezimenom za koju se vjeruje da će na najbolji način zastupati interese glasača i rješavati aktualnu lokalnu problematiku, kaže dr. sc. Slaven Bačić

Koncem prošloga tjedna ministar za državnu upravu i lokalnu samoupravu **Milan Marković** najavio je da će zakoni za raspisivanje lokalnih izbora ući u proceduru Vlade Republike Srbije. U prošlotjednoj emisiji »Poligraf« na televiziji B92 iznijeto je kako je ministar Marković najavio da su zakoni za održavanje pokrajinskih i lokalnih izbora spremni, pod uvjetom da postoji dogovor u vladajućoj koaliciji za koju vrstu izbora će se opredijeliti na lokalnim izborima.

Gošća emisije »Poligraf« **Suzana Grubješić**, šefica zastupničke grupe G17 plus u Skupštini Republike Srbije, rekla je kako je očito vrlo brzo poslije zakona koji prate izbor predsjednika, postignut dogovor i da će ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu izmijeniti svoj prvobitni nacrt zakona, koji je predlagao većinski izborni sustav, zato što se vladajuća koalicija dogovorila da na lokalnim izborima ostane proporcionalni izborni sustav, kakav je i do sada bio. U izjavi za B92 ministar Marković je potvrdio da se Demokratska stranka zalagala za većinski izborni sustav u kom građani glasuju za pojedinca, ali je nadvladala volja ostalih stranaka za primjenu proporcionalnog izbornog sustava na lokalnim izborima.

PREDNOSTI VEĆINSKOG IZBORNOG SUSTAVA: Pravnik po struci dr. sc. **Slaven Bačić** ocjenjuje u izjavi za »Hrvatsku riječ« da je većinski izborni sustav na lokalnim izborima demokratičniji od proporcionalnog izbornog sustava, jer tako postoji mogućnost da se glasaže za osobu s imenom i prezimenom za koju se vjeruje da će na najbolji način zastupati interese glasača.

»Nepisano je pravilo da se većinski izborni sustav redovito primjenjuje na lokalnim izborima. A zbog čega je dobar takav izborni sustav na lokalnim izborima? Primjerice, u jednoj izbornoj jedinici, koja je mjesna zajednica, znat ću, kao građanin koji glasaže, procijeniti za kojega ću se kandidata opredijeliti, jer će mi dotadašnji rad kandidata na izbornoj listi, njihove kvalitete i stajališta biti poznati. Znači, glasovat ću za osobu i njegove radne i stručne kvalitete, a ne za određenu političku stranku. Prilikom većinskog izbornog sustava na lokalnim izborima biraju se pojedinci koje poznajemo, pojedinci koji će rješavati aktualnu lokalnu problematiku, dok se prilikom proporcionalnog izbornog sustava birač opredjeljuje za izborne liste političkih stranaka. Minimum demokracije je da se na lokalnim izborima glasaže za one osobe za koje glasači žele da ih predstavljaju

u općinskim skupštinama. U slučaju proporcionalnog izbornog sustava presudno je koliko je određena politička stranka dobila glasova i prema tim procentima određene političke stranke će imati svoje predstavnike u skupštinama općina. Proporcionalni izborni sustav na lokalnim izborima se rijetko primjenjuje u svijetu«, kaže **Slaven Bačić** ističući i problem što proporcionalni izborni sustav podrazumijeva koalicije velikog broja političkih stranaka, jer jedna ili dvije političke stranke teško ostvaruju

sam stavovima pokrajinske administracije o pitanju izbornog sustava i mislim da, što se tiče većinskog sustava, postoji opasnost da se uvede u Pokrajinu, što bi donijelo mnogo loših mogućnosti, uključujući i podmićivanje birača«. U priopćenju se navode i stavovi još nekih od sudionika ovog skupa.

Republički zastupnik i funkcionar DSS-a **Borko Ilić** je istaknuo kako je njegova stranka za proporcionalni izborni sustav na svim nivoima i dodao: »Za čist proporcionalni sustav

natpolovičnu većinu na lokalnim izborima, a koalicije mogu generirati nestabilnost lokalne vlasti.

TKO JE U ZABLUDI?: Početkom studenoga Novosadska novinarska škola, Centar za slobodne izbore i demokraciju i Fondacija Konrad Adenauer (KAS) organizirali su okrugli stol pod nazivom »Kakav zakon o pokrajinskim i lokalnim izborima nam je potreban?«, na kom su pokraj stručnih suradnika CESID-a sudjelovali i predstavnici političkih stranaka i pokrajinskog Tajništva za upravu i propise i nacionalne manjine. Na skupu je razmatrano usklađivanje i usvajanje seta novih izbornih zakona, koji su uvijek za raspisivanje lokalnih i pokrajinskih izbora, a nakon uvodne riječi moderatora - prof. dr. **Zorana Stojiljkovića** i dr. **Milana Jovanovića** o izbornim zakonima, svoje stavove iznijeli su sudionici skupa iz redova političkih stranaka.

U priopćenju Novosadske novinarske škole navodi se da je **Ivana Dulić Marković**, predsjednica Pokrajinskog odbora G17 plus, govoreći o razmatranom pitanju naglasila: »Začudena

je problem Statut Vojvodine, koji kaže da svaka općina mora imati svoje predstavnike u skupštini Vojvodine«. **Obren Markov** iz Lige socijaldemokrata Vojvodine je naglasio da, ako Skupština Republike Srbije nađe konsenzus po pitanju kombiniranog sustava, on će biti aktualan na sljedećim lokalnim izborima i dodao da je taj prijedlog prihvatljiv, ali nije i idealan. **Jelena Prvanov**, potpredsjednica LDP-a, istaknula je da je većina stranaka za proporcionalni sustav, kao i da je zabluda da birači glasuju za osobe, jer oni se, po njenom mišljenju, više opredjeljuju za stranke i nositelje izbornih lista.

Sudionici okruglog stola »Kakav zakon o pokrajinskim i lokalnim izborima nam je potreban?« zaključili su da je neophodno donijeti nove izborne zakone, koji će biti u skladu s Ustavnim zakonom, ali su iskazane jasne razlike u mišljenju o modelima, primjenljivosti i svrsishodnosti pojedinih prijedloga zakona.

Priredio: Z. Sarić

Odnos Crkva – politika ponovno podijelio državni i crkveni vrh

Sukob Mesić – Jezerinac

*Uzročno-posljedično postavlja se pitanje komu i zašto smeta vjeronauk kad je dobro poznato da osim moralne, vjeronauk ima i odgojnu funkciju i u tom smislu prakticira ga većina zapadnih europskih demokracija * Na kraju, kako god bilo, svaki vjernik odgovoran je za svoje postupke, i u tom smislu niti biskupi niti osobe s bilo koje crkvene instance, ne mogu biti odgovorni za donošenje konačnoga suda svakoga pojedinca*

Piše: Željka Zelić

Napisi i vijesti u većini tiskanih i elektroničkih medija u Republici Hrvatskoj protekli su tjedan bili posvećeni novom sukobu između crkvenog i državnog vrha, ovoga puta između predsjednika RH *Stjepana Mesića* i vojnog ordinarija *Jurja Jezerinca*. Ništa novo, mnogo bi se složili. No, kad bismo dodali da se neposredno prije toga tek počela stišavati »oluja« oko izjave saborske zastupnice iz reda SDP-a *Marije Lugarić*, koja smatra da Crkvu i školu kao institucije treba potpuno razdvojiti te da bi, dođe li SDP na vlast, vjeronauk nakon šesnaest godina mogao biti »izbačen« iz škole, onda ova tema dobiva sasvim drukčiji prizvuk. Podsjetimo, vjeronauk je u škole uveden temeljem međudržavnoga ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske. S druge strane, riječ je o izbornom predmetu i svaki roditelj može odlučiti hoće li ga njegovo dijete pohađati. Ako se za njega odlučilo više od 80 posto roditelja, a u nekim sredinama i više od 95 posto, onda treba respektirati volju roditelja.

Uzročno-posljedično postavlja se pitanje komu i zašto smeta vjeronauk kad je dobro poznato da osim moralne, vjeronauk ima i odgojnu funkciju i u tom smislu prakticira ga većina zapadnih europskih demokracija. Jasno, pri tom se nikako ne bi smjelo zabravljati na »manjinu« koja nije katoličke vjeroispovijesti. Spomenutu *Lugarićkinu* izjavu odmah je demantirao predsjednik SDP-a *Zoran Milanović*, ustvrdivši da je »stajalište SDP-a da je vjeronauk temeljen na međunarodnom ugovoru, a SDP je stanka koja se zalaže za poštovanje međunarodnih ugovora i to se neće mijenjati«, a stajalištu da nema riječi o ukidanju vjeronauka u školama pridružio se i predsjednik RH *Stjepan Mesić*, novoizabrani predsjednik Hrvatske biskupske konferencije mons. *Marin Srakić* te premijer RH *Ivo Sanader*.

ŠTO JE ZAPRAVO REKAO JEZERINAC?: Nedugo nakon toga, uslijedila je sporna propovijed biskupa *Jezerinca* na nedjeljnoj misi u crkvi Gospe Fatimske u Belaju nedaleko od Karlovca, u kojoj je ustvrdio kako su »obećanja da će svijet biti bolji bez Boga, stara zamka, koja nas podsjeća na onu sotonsku iz raja zemaljskoga: Bit ćete kao bogovi!« Predsjednik *Mesić* odmah je reagirao na njegovu propovijed

u kojoj se među ostalim dotaknuo i pitanja izbora i predizbornih obećanja nekih stranaka, optuživši ga da se nema pravo miješati u politiku, a da je još manje dopustivo nazivati stranke i njihove programe sotonskim, misleći tu na SDP, premda biskup *Jezerinac* nigdje eksplicitno nije spominjao SDP, a još manje u kontekstu sotonske stranke. Ipak, mogli bismo se posve složiti s *Mesićem* da se crkva doista ne bi eksplicitno trebala uplitati u politiku, ali, ima pravo upućivati na pojave u društvu i na ono što nije dobro. Priča, čini se, još uvijek nije dobila epilog, s obzirom na to da je nakon sastanka apostolskog nuncija u RH mons. *Francisca Javiera Lozana* s posebnim savjetnikom Predsjednika *Budimirom Lončarom* 7. studenog u Uredu Predsjednika RH, iz predsjednikova Ureda objavljeno priopćenje u povodu toga sastanka. U istom je istaknuta podudarnost gledišta oko potrebe nemiješanja Crkve i svećenika u predizbornoj kampanji, što je neprimjereno praksi demokratskih zemalja, a vjernike bi moglo dovesti u situaciju da se moraju opredjeljivati između Crkve i političke opcije, odnosno stranke koju podržavaju. Na priopćenje su se odmah sutradan oglasili zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić* i predsjednik HBK mons. *Marin Srakić* naznačivši kako ih je apostolski nuncij izvijestio da sadržaj priopćenja nije bio usuglašen i

zajednički prihvaćen. Oni smatraju da samo priopćenje nije razjasnilo povod zbog kojeg je održan sastanak u Uredu Predsjednika Republike. Naime, dobiva se dojam kao da je po dobro poznatoj praksi iz bivših vremena insceniran slučaj kako bi se dala određena poruka našoj javnosti, ističu *Bozanić* i *Srakić*, dodavši da Crkva smatra svojim pravom i dužnošću svojim

Predsjednik Republike Hrvatske
Stjepan Mesić

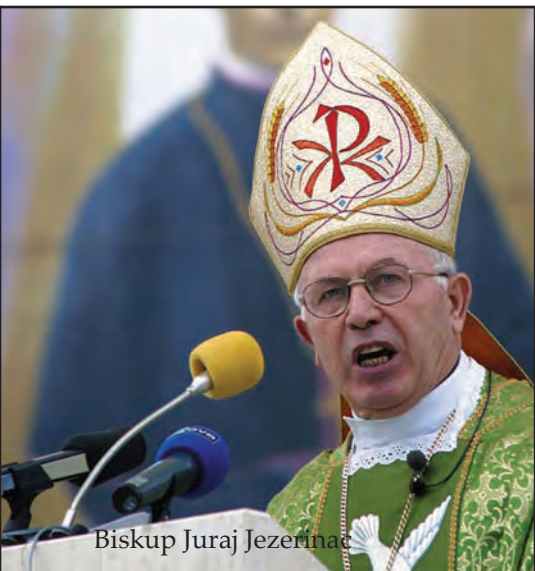
Iz propovijedi biskupa Jurja Jezerinca

»Draga braćo i sestre! (...) U kojem se vremenu nalazimo? Kakva je to civilizacija koja nije spriječila ratno nasilje? Odgovor je veoma jednostavan: Ako Boga nema, onda je sve dopušteno. Ako Boga nema, tko može spriječiti nasilnika, koji misli da ima pravo oteti drugome zemlju? Zar nam to ne potvrđuju tolike žrtve bezbožnog komunističkog sistema koji je donedavno vladao? Ljudi, na žalost, sve to brzo zaboravljaju, a zaborav može imati teške posljedice, prije svega za mir u nama samima, mir u obitelji, mir u zemlji, mir među narodima. Nalazimo se u predizbornoj kampanji. Čuju se, zamislite, stara obećanja, koja nam obećavaju raj na zemlji bez Boga. Neki u svojoj propagandnoj mašineriji obećavaju, ako dođu na vlast, da neće biti više vjeronauka u školama, da će dati više slobode mladima i zakonom osloboditi droge. Molim vas, o kakvoj se to slobodi radi? Kao da nismo slobodni? Tko nam može dati pravu slobodu doli Isus Krist? Još nismo toliko naivni i naš svijet nije toliko slabouman da ne zna odakle to ide i kamo sve to vodi. Zar nismo živjeli u totalitarističkom sistemu komunizmu, koji je izbacio iz škola vjeronauk, a građanima koji su bili vjernici nisu bila dostupna radna mjesta prema njihovoj sposobnosti. Stoga, sva obećanja da će svijet biti bolji bez Boga, stara su zamka, koja nas podsjeća na onu sotonsku iz raja zemaljskoga: 'Bit ćete kao bogovi!'«

Zagreb – Kaptol

vjernicima, osobito u nekim važnijim trenucima, uputiti poruku da postupe prema svojoj kršćanskoj odgojenoj savjesti. »Naši biskupi se ne miješaju u predizbornoj kampanji, ali je

Biskup Juraj Ježerinac

primjerena i ustaljena praksa u demokratskim zemljama da biskupi prigodom izbora daju vjernicima svoje poruke«, priopćeno je iz Tajništva Hrvatske biskupske konferencije. Uslijedila je ponovna reakcija iz Ureda Predsjednika RH, kojom je istaknuto kako zajednička izja-

Imenovanje vojnog biskupa u mjerodavnosti Pape

»Prema ugovoru između Svete Stolice i Hrvatske, imenovanje (a onda i smjena i moćbitna kazna) vojnog biskupa isključivo je u mjerodavnosti Pape, a Ministarstvo obrane, odnosno hrvatska država, samo pruža logističku podršku za biskupovu službu. Predsjednik ne može učiniti ništa jer u ugovoru između Svete Stolice i Hrvatske izričito stoji da vojnog ordinarija suvereno imenuje Papa, koji o tome prethodno obavještava hrvatsku Vladu,« rastumačio je za Večernji list don Anđelko Kačunko, vojni kancelar i jedan od najbližih suradnika biskupa Jurja Ježerinca.

va nikada nije dogovarana, niti je priopćenje Ureda Predsjednika objavljeno poslije razgovora bilo kojom svojom formulacijom upućivalo na zaključak kako se radi o zajedničkoj izjavi. »Korektnosti radi, Ured je svoje priopćenje, pri

kojemu u cijelosti ostaje, dostavio neposredno i Nuncijaturi u Zagrebu, odakle nismo dobili nikakvu reakciju. Predsjednik Republike ni na koji način ne osporava pravo crkvenih dostojanstvenika da u svako vrijeme i na svakome mjestu propovijedaju nauk Crkve, ali čvrsto stoji na načelnome stajalištu da je izravno uplitanje Crkve, odnosno predstavnika vjerskih organizacija, a osobito vojnoga ordinarija, u predizbornoj kampanji u uvjetima demokratskog društva nedopustivo i neprihvatljivo, te da – objektivno gledano – ograničava slobodu odlučivanja građana prilikom donošenja političkih odluka«, istaknuto je u reakciji. Ipak, čini se kako je cijeli ovaj sukob zapravo insceniran kako bi se pozornost skrenula s puno važnijih problema, jer primjerice, vjeronauk do sada nije bio problem. Postavlja se zato pitanje zašto se ovakve rasprave provlače baš u predizbornoj kampanji? Isti je slučaj i s porukom biskupa, ali i s Jezerinčevom propovijedi.

ODLUKA PO SAVJESTI: Na kraju, kako god bilo, svaki vjernik odgovoran je za svoje postupke, i u tom smislu niti biskupi niti osobe s bilo koje crkvene instance, ne mogu biti odgovorni za donošenje konačnoga suda svakoga

Iz poruke biskupa Hrvatske biskupske konferencije

Biskupi su pozvali vjernike da se pripreme i pristupe izborima »s moralnom sviješću i odgovornošću kako bi na taj način učinkovito pridonijeli daljnjem razvoju domovine Hrvatske te su ohrabрили sve koji imaju sposobnosti i dara, posebice mlade, da se odvažno posvete političkom životu, svjesni kako je to jedan od dragocjenih načina služenja svome narodu«. »Prava demokracija sastoji se u prihvaćanju vrednota među kojima su dostojanstvo osobe, poštivanje ljudskih prava te opće dobro kao cilj i kriterij za uređenje zdravoga političkog života«, ističe se u poruci u kojoj su među ostalim navedeni kriteriji za prosudbu stranaka i kandidata. Kao temeljni kriterij po kojem vjernici trebaju prosuđivati kandidate istaknuta je »briga za opće dobro, a posebice opredijeljenost za život, solidarnost sa siromasima i obespravljenima«. Vjernike se nadalje poziva da svoj glas na izborima daju onom kandidatu i stranci koji brane i štite ljudski život, od začeca do naravne smrti, promiču dostojanstvo braka i obitelji i pravo roditelja na cjelovit odgoj svoje djece. Nadalje, onima koji podupiru demografsku obnovu zemlje, zalažu se za slobodni izbor vjerskog odgoja i vjeronauka u školi, promiču pravo na zaposlenost, na rad, na primjeren dom (stan), na dječji dodatak, na neradnu nedjelju, kao i porezni sustav u korist obitelji, kulture i općega dobra.

pojedina. U protivnom, to bi ograničilo slobodu njihova izbora što se usko kosi s crkvenim tumačenjem slobodne volje i života u »slobodi djece Božje«. Uostalom, praksu obraćanja vjernicima pred parlamentarne i predsjedničke izbore prakticiraju i biskupi drugih europskih demokratskih zemalja, kao što je Njemačka i dr. Uzmemo li u obzir da je Hrvatska zemlja s većinskim katoličkim stanovništvom, onda je razvidan strah političkih stranaka kad je glas vjernika u pitanju. No, vjerujem da će svaki vjernik vođen svojom savješću, a ponajviše onim što osobno smatra da je potrebno za boljitak naroda s kojim i za koji živi, dati svoj glas na predstojećim izborima. Možda je ipak veći problem motivirati građane, bili oni vjernici ili nevjernici, na izlazak na izbore, jer smo svjedoci »apolitičnih pojedinaca« i nemotiviranosti za izlazak na izbore, osobito mladih, s obzirom na pusta obećanja koja obično ne budu ispunjena. A vrlo brzo će se pokazati da li su predizborna obećanja one stranke koja bude pobijedila na predstojećim izborima bila opravdana ili tek »pusti snovi«. Tako je bilo dosada, a tako će i ostati. Do sljedećih izbora! A onda opet sve ispočetka!

Nastavnici i profesori na Interliberu u Zagrebu

Knjige i učila na dar

*»Ministarstvo znanosti je odobrilo po dvadeset tisuća odnosno deset tisuća kuna za svaku školu kako bi se nabavila potrebna učila koja nedostaju«, kaže Slavica Peić * Učitelji i predmetni nastavnici su tijekom posjeta Interliberu sami odabrali nastavna učila i knjige za svoju školu*

Piše: Marijana Tucakov

Organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća, a na poziv Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i »Školske knjige«, nastavnici i profesori koji izvođe nastavu na hrvatskom jeziku boravili su u jednodnevnom posjetu sajmu Interliber u Zagrebu. Sajamsku manifestaciju imalo je prigodu posjetiti četrdesetak učitelja, nastavnika i ravnatelja škola u

više djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku dobile su po dvadeset tisuća kuna, a za škole u kojima ima manje djece izdvojeno je po deset tisuća kuna. Po dvadeset tisuća kuna dobile su sljedeće osnovne škole: »Matija Gubec« iz Tavankuta, »Matko Vuković« i »Ivan Milutinović« iz Subotice, zatim »Vladimir Nazor« iz Đurđina, Gimnazija »Svetozar Marković« i Osnovna škola »22.

Nastavnici i profesori u razgovoru s Mirom Križanović savjetnicom u Ministarstvu obrazovanja RH (druga s desna)

kojima se izvodi nastava na hrvatskom jeziku. Predsjednik Odjela HNV-a za obrazovanje Stipan Stantić kaže kako je zadovoljan posjetom jer je sve što je obećao pomoćnik ministra obrazovanja RH Martin Oršolić prilikom svojeg nedavnog posjeta Subotici – i ostvareno. Škole u kojima ima

oktobar« u Bačkom Monoštoru. Po deset tisuća kuna su dobile škole u Somboru i Sonti, zatim škola »Sveti Sava« iz Subotice i vrtić »Sunčica«. »Učitelji i predmetni nastavnici osobito su zadovoljni, jer su sami mogli birati što će uzeti za svoju školu i oni najbolje znaju što im je potrebno. Rečeno

Najviše sredstava za stručnu literaturu

»Uradili smo selekciju i sve naše potrebe smo podijelili na tri dijela. To su nastavna sredstva, beletristika i stručna literatura. Najviše smo sredstava potrošili na stručnu literaturu, na priručnike, rječnike, leksikone. Mi smo se na razini škole dogovorili da ćemo svake godine ići na Interliber, bez obzira hoće li nas netko pozvati ili ne. Koliko budemo u mogućnosti, iz fonda škole odvojiti ćemo sredstva za te potrebe. Nadamo se da ćemo i dalje dobivati sredstva od HNV-a«, rekla je ravnateljica Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu Stanislava Stantić-Prčić.

Nastavnici su odabrali knjige za svoje škole

je da će nam sva sredstva koja smo odabrali biti dostavljena ovih dana. Nadamo se da će se to i ostvariti«, rekao je Stipan Stantić.

»Prilikom posjeta Martina Oršolića Subotici od strane HNV-a prezentirane su potrebe naše zajednice i što bi sve bilo dobro učiniti kako bi se naša djeca školovala po približno istim uvjetima koje imaju djeca u RH. Na ovome poslu ostvarena je dobra suradnja između HNV-a, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i

»Školske knjige«, i to je urodilo plodom. Hrvatski odjeli su dobili lektiru u vrijednosti od oko 37.000 eura. Ministarstvo znanosti je još dodatno odobrilo po dvadeset tisuća kuna za svaku školu kako bi se nabavila sva potrebna učila koja nedostaju. Sam odlazak u Zagreb financirala je »Školska knjiga«, a organizator je Hrvatsko nacionalno vijeće«, rekla je Slavica Peić predsjednica Izvršnog odbora HNV-a.

POSJET ŠTANDU HMI: Tijekom posjeta nastavnici su posjetili

Na Interliberu – mnoštvo posjetitelja

Malkica Dugeč, Vesna Kukavica i Marija Crnković

štanđ Hrvatske matice iseljenika, koja je ove godine priredila program s temom »Španjolska kroatika«. U okviru projekta izloženo je 160 djela Hrvata kojima je materinski jezik španjolski, a sve prati koristan katalog urednice *Vesne Kukavice*.

Nastavnici su imali prigodu susresti se s *Juanom Mihovilovichem*, čileanskim piscem hrvatskog podrijetla, koji je došao u Hrvatsku jer je na hrvatski jezik preveden njegov roman »Zaraza ludila«. Također, na štanđ HMI susreli su i *Malkicu Dugeč* iz Njemačke. Ona

Inoviranje nastave

»Kako smo već prilično dobro snabdjeveni udžbenicima i lektirama, odabrali smo uglavnom ono što će nam inovirati nastavu, a to su priručnici s ilustracijama, razni CD-i, puno karata i plakata, čak smo izabrali i model kostura što nas je posebno oduševilo, zatim mikroskop, nekoliko globusa i mnoštvo raznog materijala koji je potreban za što bolje izvođenje nastave«, rekla je ravnateljica Osnovne škole »Matko Vuković« Marija Crnković.

je najplodnija hrvatska egzilantska pjesnikinja, koja je ove godine dobila nagradu »Antun Branko Šimić« za najuspješniju pjesnikinju 2007. godine. Pjesnikinji će ovih dana u Mostaru biti i službeno uručena nagrada. Ona je i općenito najplodnija hrvatska iseljenička pjesnikinja. Njezina izabrana djela su u knjizi pod naslovom »U riječ ujedinjena«, koju je uredio ugledni hrvatski književnik *Mile Maslač*,

čime su njezine pjesme uvrštene u antologije.

Zbirka pjesama »U riječ ujedinjena« sadrži pretežno sonete, ima devedeset i osam pjesama i njezin prvi sonetni vijenac pod nazivom »Hrvatska se u riječ unjdrila«. »Čini mi se kako je upravo moj prvi sonetni vijenac impresionirao one koji su mi dodijelili nagradu za najbolju pjesnikinju 2007. godine«, rekla je Malkica Dugeč. ■

NIU »Hrvatska riječ« na Interliberu

Boraveći na ovogodišnjem Interliberu, predstavnici NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice – direktor *Zvonimir Perušić* i urednik nakladničke djelatnosti *Milovan Miković* – potpisali su ugovor s direktorom nakladničke kuće »Dominović« iz Zagreba, *Nediljkom Dominovićem*, o distribuciji izdanja »Hrvatske riječi« u hrvatskim knjižarama. Prema riječima Zvonimira Perušića ovim će potezom izdanja »Hrvatske riječi« biti dostupna vojvodanskim Hrvatima koji tamo žive, ali i svima drugima koji žele upoznati i pratiti produkciju ove kuće.

Također, prigodom posjeta štanđ HMI, na kojem su između ostalih bila izložena i izdanja NIU »Hrvatska riječ«, predstavnici ove kuće su se susreli s *Juanom Mihovilovichem*, čileanskim piscem hrvatskog podrijetla. Milovan Miković je Mihovilovichu predstavio nakladničku djelatnost ove kuće, istaknuvši važnost pisane riječi kao osnove kulture jednog naroda jer se kroz nju ostvaruje praksa književne produkcije. Predstavnici »Hrvatske riječi« ponudili su suradnju nagrađivanom čileanskom prozaiistu, koji je prihvatio ideju i obećao kako će uskoro poslati neki od svojih rukopisa u Suboticu na prijevod sa španjolskoga jezika i objavljivanje.

Zvonimir Perušić, Nediljko Dominović i Milovan Miković

Sastanku su nazočili i *Domagoj Ante Petrić*, zamjenik ravnateljice HMI i *Vesna Kukavica*, voditeljica Odjela za nakladništvo HMI.

D. B. P.

U organizaciji subotičke Gradske knjižnice

Po drugi put zaredom, na završnoj svečanosti Nacionalnog kviza za poticanje čitanja 2007. na Zagrebačkom velesajmu, u okviru sajma knjiga INTERLIBER 2007., sudjelovala je i subotička Gradska knjižnica sa svoja dva nagrađena učenika.

U kviz za poticanje čitanja ove je godine uključena Osnovna škola »Matko Vuković«, a zadatak je bio pročitati tri knjige *Astrid Lindgren*, čija je stota obljetnica rođenja obilježavana tijekom godine. Kviz je imao naziv »Za svijet dostojan djeteta«. Sreću da posjete sajam knjiga i da prisustvuju završnoj svečanosti imali su *Tomislav Čavrgov* i *Ivan Kovač*, učenici 6. razreda. Oni su u pratnji knjižničarke *Katarine Čeliković* u Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma uživali u predstavi *Pipi Duga Čarapa* u izvedbi Lutkarske scene Ivana Brlić-Mažuranić, a potom su i sami predstavljeni pred oko 600 djece iz cijele Hrvatske a na dar su primili i lijepu knjigu.

U ime Knjižnica grada Zagreba, voditeljica Centra za dječju knjigu *Ranka Javor* predala je Pohvale za sudjelovanje u ovom programu Gradskoj knjižnici i Katarini Čeliković.

Tomislav i Ivan razgledali su i stari dio Zagreba i puni dojmova već uživaju u novim knjigama.

K. Č.

Ranka Javor, Ivan Kovač, Tomislav Čavrgov i Katarina Čeliković na Interliberu

Rješavanje prometnih gužvi u Subotici

Odgovori struke postoje

Treba uređivati i one ulice koje poboljšavaju standard stanovanja, ali se ne možemo ograničiti samo na to, jer moramo omogućiti da se promet razvije na što više ulica kako bi se izbjegle gužve.

Generalnim planom za izgradnju Subotice zamišljena je jedna mreža na koju bi se promet razvio i tako bi se rasteretile one ulice u kojima je promet intenzivan, kaže inženjer prometa Stipan Jaramazović

Stipan Jaramazović

Osnovna djelatnost Zavoda za urbanizam Općine Subotica je prostorno i urbanističko planiranje za potrebe subotičke općine, a Direkcija za izgradnju Općine Subotica selektivno realizira izrađene planove izvođeci konkretnih radova. U Subotici je u tijeku rekonstrukcija više ulica, od kojih je jedna i Ulica Braće Radić.

U Ulici Braće Radić na kolovoz se postavlja nova varijanta prepoznatljive žute kocke – »klinker«, postaviti će se nova rasvjeta cjelokupnom dužinom ulice, izgraditi će se novi nogostupi i biciklistička staza, a radi se i rekonstrukcija kanalizacijske i vodovodne mreže. Rekonstrukcijom Ulice Braće Radić rasteretiti će se glavna prometnica u Subotici, cesta E-5.

ALTERNATIVNA PROMETNA VEZA S ALEKSANDROVOM: »Prema Generalnom planu izgradnje Subotice predviđeno je da se ta ulica produži sve do Aleksandrova, dakle, to će biti produžetak sadašnje Ulice Braće Radić. Na tom pravcu će se tako stvoriti alternativna prometna veza s Aleksandrovom. Takvim rješenjem, promet prema Aleksandrovu neće se odvijati samo preko ceste E-5 koja je preopterećena. To će donijeti poboljšanje za odvijanje prometa. Naslijedili smo mnogo 'bosih' ulica. Izgradnja tih ulica je naravno isto važna, ali ta izgradnja pridonosi standardu stanovanja, ali ne rješava prometne gužve i zbog toga ističem rekonstrukciju Ulice Braće Radić, čime će se pridonijeti rješavanju prometnih gužvi«, kaže inženjer prometa Stipan Jaramazović, zaposlen u Zavodu za urbanizam Općine Subotica, gdje

radi kao planer prometa i navodi da su izrađeni planovi za nekoliko prometnih kružnih tokova, čija izgradnja tek treba uslijediti.

»Izrađeni su planovi za izgradnju prometnih kružnih tokova na raskrižju gdje se susreću ulice Ivana Antunovića i Dinka Šimunovića, zatim na raskrižju ulica Banijske i Josipa Kraša i na raskrižju Zmaj Jovine i Aleje maršala Tita. Izgradnjom tih prometnih kružnih tokova poboljšali bi se uvjeti prometa. Ove godine smo u Zavodu izradili planove za uređenje oko 80 ulica, to je puno više nego ranijih godina, međutim radovi će biti izvedeni tek sljedeće godine.«

SJEVERNI BULEVAR: Stipan Jaramazović kaže da prometne gužve postoje zbog toga što u Subotici postoje stambene ulice kroz koje se ne odvija neki intenzivniji promet, dok postoje ulice kroz koje se odvija intenzivan promet.

»Subotica je monocentričan grad, sve se svodi na jedan centar i to isto stvara prometne gužve. Imamo riješenu cestu E-5 koja ide kroz grad i riješen pravac prema auto-cesti – Senčanska cesta. Sve ostalo je neuređeno i staro. Neuređene su Halaška, Bajska i Somborska cesta, a neuređene su i ulice koje s tim cestama trebaju biti u 'paru'. Mi smo u Generalnom planu izgradnje Subotice zacrtali Sjeverni bulevar koji bi trebao krenuti od Majšanskog mosta i imati izlaz na Ulicu Braće Majer do Horgoške ceste. Sjeverni bulevar bi rasteretio promet u središtu grada. Iako je riješena cesta E-5, problem je što na većini raskrižja na toj cesti nema trake za lijevo skretanje, što usporava promet, a to je jedina veća prometnica u gradu. Rješavanje trake na cesti za lijevo skretanje ne iziskuje opsežne radove,

a postigli bi se odgovarajući efekti s relativno malim ulaganjima. Plan je izrađen, međutim još se nije pristupilo izvođenju radova.«

PARKIRALIŠNIH MJESTA NIKAD DOSTA: Glede rješavanja prometnih gužvi u Subotici, Stipan Jaramazović ističe kako postoje odgovori struke, međutim s realizacijom mnogih planova još se nije počelo.

»Treba uređivati i one ulice koje poboljšavaju standard stanovanja, ali se ne možemo ograničiti samo na to, jer moramo omogućiti da se promet razvije na što više ulica kako bi se izbjegle gužve. Generalnim planom za izgradnju Subotice zamišljena je jedna mreža na koju bi se promet razvio i tako bi se rasteretile one ulice u kojima je promet intenzivan. Postoji i problem parkirališta, jer parkirališnih mjesta nema dovoljno, pogotovu u centru grada. U 'parteru', znači na površini, više nema mjesta za nova parkirališta. I posljednji prostor u centru grada, iza Otvorenog sveučilišta, iskorišten je za parkirališni prostor. Dobra je mjera uvođenje vremenskog ograničenja parkiranja i naplata za parkiranje po tom sustavu. Problem parkirališnih mjesta imaju svi gradovi u svijetu. Zbog spomenutih problema izrađeni su planovi kojima su predviđene tri podzemne garaže na sljedećim lokacijama: ispod Trga slobode, ispod Trga cara Jovana Nenada, a to je trg ispred Otvorenog sveučilišta, te na teritoriju ulica Maksima Gorkog, Age Mamužića i Albe Malagurskog«, kaže Stipan Jaramazović i ističe kako bi se što prije trebalo prići rješavanju prometnica na kojima bi trebalo razviti promet u Subotici, čime bi se riješile prometne gužve.

Z. Sarić

U tijeku je rekonstrukcija ulice Braće Radića

Ministarstvo poljoprivrede nije izašlo u susret zahtjevima poljoprivrednika

»Na sastanku, na kojemu je sudjelovalo više od 200 predstavnika udruga s teritorija sjeverne Bačke i sjevernog Banata, aklamacijom je podržan zahtjev da se poljoprivrednicima ove regije nadoknadi dio štete direktno u novčanom iznosu u visini od 10.000 dinara po hektaru registrirane površine, za sve subjekte u poljoprivrednoj proizvodnji«, kaže se u zahtjevu poljoprivrednika regije sjeverne Vojvodine sa sastanka održanog 8. studenoga 2007. godine u prostorijama Nove općine u Subotici. Naime, nezadovoljni odlukom Vlade, koja nije niti raspravljala o osnovnom zahtjevu nadoknade poljoprivrednicima od 10.000 dinara na sjednici Vlade, osim već navedenog zahtjeva, jednoglasno su donijeti i zaključci da »lokalna samouprava u Subotici, na čelu s gradonačelnikom treba donijeti odluku o proglašenju elementarne nepogode na teritoriju Općine Subotica, zatim, da se odbacuje Zaključak Vlade Republike Srbije od 8. studenoga 2007. godine o posljedicama suše kao netočan i nedovoljan. Nadalje, da se ponudi Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede te Komisiji za elementarne nepogode rješenje prihvatljivo za sve strane, kao i da se u najkraćem mogućem roku ugovori sastanak u Subotici predstavnika udruga s ministrom poljoprivrede, ministrom financija i predsjednikom Komisije za elementarne nepogode. Također, zahtjeva se da Agrarni proračun za 2008. godinu bude najmanje 30 posto veći od predloženog, jer poljoprivrednici žele razvojni, a ne socijalni proračun«, navodi se u zahtjevu poljoprivrednika.

Sljedećeg dana, u petak, 9. studenoga, predstavnici Udruge poljoprivrednika sastali su se s predsjednikom Općine Subotica Gézom Kucserom. Tom prilikom je dogovoreno da lokalna samouprava sušu proglasi elementarnom nepogodom te da se iz proračuna izdvoji određena suma novca.

J. K.

Opremanje mjesnih zajednica

Lokalna samouprava je konkurirala na natječaj, koji je raspisala Lmađarska fondacija za opremanje mjesnih zajednica informativnim sredstvima. Dobiveno je devet računala s kompletnom opremom. Računala su distribuirana sljedećim mjesnim zajednicama: Bački Vinogradi, Bačko Dušanovo, Bikovo, Gat, Kelebija, Stari Žednik, Višnjevac, Zorka i MZ Verušić. To su MZ koje do sada nisu raspolagale opremom, koja bi ih povezivala s lokalnom samoupravom. Na taj je način sada omogućena internetska veza i ovih MZ s lokalnom samoupravom, ali i obrnuto. Cjelokupni posao je odradila kancelarija za lokalni ekonomski razvoj Općine Subotica.

M. T.

Provedimo se skupa

U petak, 9. studenoga, udruga hrvatske mladeži u Vojvodini »KroV« organizirala je tulum kojim je obilježila šestu obljetnicu postojanja i rada s mladeži. Stotinu i pedeset mladih zabavljalo se uz glazbeni odabir DJ Ante Stantića. Organizatori skupa najavljuju kako će se tematske večeri i dalje organizirati, uz suradnju s HKC-om »Bunjevačko kolo«, te mladi zasigurno mogu početi osmišljavati svoje kostime za maskare, manifestaciju za vrijeme poklada.

O. P.

Poziv udruge »Naša djeca«

Udruga »Naša djeca« iz Subotice, koja okuplja roditelje djece koja pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku, poziva sve roditelje čija djeca pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku na sastanak, koji će se

održati u nedjelju, 18. studenoga 2007. godine, u 16,00 sati u prostorijama Caritasa, Gajeva br. 50, radi prijema novih članova te razgovora o neposrednim planovima Udruge.

Javna rasprava o prihodovnoj strani proračuna

Utorak, 20. studenoga, u 9 sati bit će održana javna rasprava o pripremi proračuna. Radi se o materijalu koji je pripremljen od strane stručne službe, a odnosi se na izvorne prihode Općine Subotica. Odgovarat će se na pitanja vijećnika, koja su vezana za pitanja naknade za vršenje usluga općinskih tijela, zatim takse, registracija motornih vozila, naknada za korištenje građevinskog zemljišta, dakle, cjelokupna oblast prihodovne strane bit će ponovno vrednovana i predložena za javnu raspravu. Svi ti elementi čine znatan dio proračuna o čemu se mora sprovesti javna rasprava prije donošenja proračuna.

M. T.

Riblja čarda »Elite Palić« dobitnik velike zlatne medalje za kvalitetu

»Mala gostiona« je dobila dvije nagrade na nedavno održanom Novosadskom sajmu turizma, odnosno Sajmu gastronomije – za najbolje predjelo i najbolji desert. Na istom sajmu Riblja čarda »Elite Palić« osvojila je veliku zlatnu medalju za kvalitetu, rečeno je u petak, 9. studenoga, na konferenciji za novinare u »Elite Palić«. Tom je prigodom predstavljen i novogodišnji program ove ugostiteljske kuće. Doček Nove godine u »Maloj gostioni« na Paliću stoji 8.100 dinara. U cijenu je uračunat koktel dobrodošlice, aperitiv, svečana večera internacionalne kuhinje, pjenušac u ponoć i poslijeponoćno jelo. Repriza novogodišnje noći je 3.600 dinara, a obje večeri goste će zabavljati Ružica Čavić s bendom.

M. K. i I. P. S

Otvoren tržišni centar Idea Super

Tržišni centar Idea Super otvoren je u četvrtak, 8. studenoga, na adresi – Ulica Ivana Milutinovića bb u Subotici. Novi Idea Super tržišni

centar trideseti je Idea objekt u Srbiji i Vojvodini, a svojom ponudom i uslugom značajno će doprinijeti ukupnoj kvaliteti maloprodajne ponude u Subotici.

J. K.

U zagrebačkome hotelu »Westin«

Mašini kolači

Vlasnica ove slatke tvornice je Srijemica Anđelka Maglić, a tvornicu je nazvala po svojoj pokojnoj majci i po unučici Maši

Uz brojne uzvanike iz političkog i kulturnog života Republike Hrvatske te prijatelja i poslovnih partnera, prošlog je ponedjeljka u zagrebačkom hotelu »Westin« svečano otvorena prva hrvatska tvornica domaćih kolača nazvana »Mašini kolači«. Vlasnica ove slatke tvornice je Srijemica Anđelka Maglić, a tvornicu je nazvala po svojoj pokojnoj majci i po unučici Maši.

»Kako su se u našoj obiteljskoj kući u Srijemu, u Nikincima, uvijek pekli i jeli izvrsni kolači, većinu recepata sam već imala, a ostale sam pronašla iz knjige s receptima s Bečkog dvora, staroj 160 godina. Osim kraljevskih kolača, pečemo i polumjesece, štangice od oraha, reform-kocke, medenjake, padobrance, išler krafne, ali i gobeljske te cotanske krafnice, specifične za moje Nikince iz kojih potječem i u kojima sam provela većinu života«, kaže vlasnica, koja je zasnovala obitelj s Hrtkovčaninom *Nikolom Maglićem*, dugogodišnjim komercijalnim direktorom beogradske tvrtke »Nolit«. Za vrijeme Domovinskog rata obitelj Maglić je, kao i većina srijemskih Hrvata, morala ostaviti sve i novi život potražiti u matičnoj domovini, u Sv. Nedjelji pokraj Zagreba.

Na ideju o prvoj domaćoj tvornici kolača došli su Anđelka i njezin suprug Nikola. Nakon što je Nikola prošle godine umro, Anđelka je uz pomoć svoga sina *Tomislava* otvorila ovaj slatki biznis želeći na taj način očuvati uspomenu na svoga supruga i ostvariti njihov zajednički san. Maglići su poznati i vrijedni obrtnici, vlasnici tvrtke »Kliš kop«, koju je za života podigao Nikola, a sada je vodi sin Tomislav. Kapital koji su stvorili odlučili su uložiti u novi posao, jer sladakusaca je u Hrvatskoj puno, a pravih domaćih kolača malo. Primjerice, većinu torti koje nudi ova prva hrvatska tvornica domaćih kolača Anđelka nije uspjela pronaći u ponudi zagrebačkih slastičarnica. Tako će sada »Moka torta«, »Ruska saftna salata torta«, »Španjolski vjetar«, »Torta Katarina« i druge biti dostupne svima, a svaka torta će imati i poseban ukras kao što je to i zapisano u starim receptima. Anđelka nam otkriva da će u početku peći 20 vrsta sitnih kolača i 36 vrsta torti, da će se svi kolači izrađivati ručno i da će brašna biti najmanje, a većinu njih će krasiti orasi, bademi, lješnjaci...

»Specijalitet kuće je 'Mašina torta' od badema, lješnjaka, čokolade i bijele čokolade, a pripremamo i dvije legendarne torte bez kojih bi naša tvornica kolača bila nezamisliva – 'schwarzwaldicu' i 'zahericu', s domaćim pekmezom i višnjama iz moga vrta«, kaže nam Anđelka. Slatki proizvodi iz tvornice »Mašini kolači« prodavat će se na veliko, ali i na komade u posebnom prostoru u sklopu tvornice uređenom stilskim namještajem. Ljubitelji slastica moći će kolače naručiti i telefonom, najmanja narudžba bit će stotinu kuna, a dostava će se vršiti u krugu od 20 kilometara.

Na svečanom otvorenju prve hrvatske tvornice domaćih kolača, u Kristalnoj dvorani hotela »Westin«, gosti su posluženi sa sto kilograma sitnih kolača i 30 torti, a, sudeći po komentarima i zadovoljstvu uzvanika, izvrsni Mašini kolači bit će hit u gastronomskoj ponudi glavnog grada Hrvatske, poglavito u predblagdansko vrijeme koje nam dolazi.

Zlatko Žužić

Srijemski kolači u Kristalnoj dvorani hotela »Westin«

Tomislav i Anđelka Maglić

Vlasnica prve hrvatske tvornice domaćih kolača Anđelka Maglić s unukom Mašom, po kojoj je tvornica i dobila ime

Osječki umirovljenici proslavili

Martinje

U nedjelju je u Osijeku održan predizborni vinski skup, kažu predizborni, jer vrijeme je u Osijeku predizborno. Naime, osim parlamentarnih izbora raspisanih za 25. studenoga, u Osijeku se održavaju i izbori za Gradsko vijeće, nakon što je Vlada RH riješila krizu vlasti i postavila povjerenika, a sinoćnji skup posvećen je spomenu sv. Martina, poznatijem diljem Hrvatske kao Martinje.

Više od stotine osječkih umirovljenika okupilo se u čast sv. Martina, a kako nam je rekla *Zdenka Petrović*, predsjednica retfalačke umirovljeničke podružnice, vrlo su aktivni i martinjska je zabava, uz onu za Valentinovo, najposjećenija. Imaju još redovite mjesečne zabave, ali često organiziraju i izlete, pa su tako bili u: Višnjici kod Slatine, Kloštaru Podravskom, Subotici, Iloku, a u

ovo prijebožićno vrijeme spremaju se u Budimpeštu.

U ulozi biskupa Martina dobro se snašao *Đuka Mokranj*, umirovljenik iz Retfale, koji je skupa s nazočnima molio martinjski očenaš, podsjetio ih na nezaobilazne vinske zapovjedi, a u propovjedi se dotaknuo i aktualnoga trenutka te zazvao zagovor svetoga Martina da sve poklonike mladoga vina oslobodi od lažnih predizbornih obećanja, malih mirovina i još puno toga. Potom je krstio mlado vino na radost brojnih poklonika: »Mošte, krstim te u mlado vino, da se oslobodiš svih boljetica, a posebice vode bunarske, da liječiš ovaj odani svijet, a dodajem ti i malo soli da od tebe glava ne boli...«

Tada je počelo veselje uz pjesmu

i igru, mlado prasetinu i mlado vino, mada predaja kaže, da se za blagdan sv. Martina služila pečena tusta guska, pa su Zagorci, a običaj Martinja je i začeo u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, svetoga Martina zvali i guščji svetac.

Diljem Slavonije, Baranje i Srijema, vezano za vino, slavljen je blagdan sv. Vinka, a posljednjih se godina odomaćio i običaj Martinja, dok je u Osijek, u Retfalu, ovaj običaj donio pokojni prof. *Tuna Vukašinović*, prilagodio Križevačke štatute slavonsko-baranjskom podneblju, pa se već desetak godina ovdje u Retfali redovito krsti i pije mlado vino na radost brojnih posjetitelja. Uzdravlje i živjeli!

S. Žebić

Sajam investicija u Novom Sadu

Investexpo

Prošli je tjedan u Novom Sadu održan Drugi međunarodni sajam investicija »Investexpo«, koji je tematski obuhvatio – investicije, financije, informatiku, elektroniku, energetiku, telekomunikacije, logistiku i transport, poduzetništvo. Namijenjen je lokalnim samoupravama, malim i srednjim poduzećima, ali i edukaciji pučanstva, koje želi plasirati novčana sredstva u dodatna ulaganja.

Na Sajmu investicija sudjelovali su predstavnici lokalnih samouprava, gradova, općina, financijskih institucija, davaoci informatičkih usluga, te predstavnici kuća iz područja elektronike, energetike i transporta.

Koncept Sajma investicija »Investexpo« u izlagačkom smislu, pokraj gradova i lokalnih samouprava, regionalnih gospodarskih komora, kompanija iz oblasti financija, informatike, energetike, telekomunikacija, elektronike

i logistike, obuhvatio je nastupe domaćih i inozemnih investitora. Novosadski sajam je u suradnji sa Skupštinom AP Vojvodine, Izvršnim vijećem AP Vojvodine i Pokrajinskim tajništvom za gospodarstvo, odnosno Pokrajinskim tajništvom za energetiku i mineralne sirovine, regionalnim agencijama za podršku i razvoj malih i srednjih poduzeća, Fondom za podršku investicija u Vojvodini – VIP, tijekom četiri sajamska dana okupio

kompanije koje žele investirati, ali i zainteresirane kojima su potrebna ulaganja.

Od inozemnih izlagača istaknuli su se predstavnici Italije iz

četiri regije i to: Friuli-Venecija-Julijska, Umbrija, Pulja i Kampanija. Osim talijanskih predstavnika iz inozemstva su se predstavile tvrtke iz – Slovenije, BiH, Bugarske, Mađarske, Austrije i Njemačke.

Drugi međunarodni sajam investicija »Investexpo« na Novosadskom sajmu, prije svega su obilježili brojni poslovno-stručni skupovi, koji su u salama Kongresnog centra »Master« okupili oko 1.000 znanstvenika, stručnjaka i poslovnih ljudi, ali i zainteresiranih posjetitelja. Tu su se, pokraj prezentacija, vodili i razgovori o konkretnim poslovima i bogatim aktivnostima izlagača.

I. K.

Sljedeća priredba na Novosadskom sajmu je 12. međunarodna izložba zlatarstva, urarstva i optike »Sjaj«, koja se održava od 15. do 18. studenog. Tijekom četiri dana posjetitelji će imati priliku vidjeti umijeća majstora zlatarstva iz – Turske, Italije, Grčke, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, kao i najnovije modele naočala i satova renomiranih svjetskih proizvođača.

Marko Horvacki, prvi predsjednik Gradskog narodnog odbora u Subotici

Borba za uvođenje hrvatskog jezika u školstvo i kulturni život

Tekst je nastao iz transkripata proizašlih iz dokumentarnog filma Branka Ištvančića

»Razgovor s Markom Horvackim« iz 1993. godine

Priredio i napisao: Milivoj Prčić

Marko Horvacki je rođen 5. travnja 1913. godine kao jedno od sedmero djece Martina i Marge, rođene Sudarević. Pučku je školu završio u Gatu, a potom potpunu gimnaziju s velikom maturom u Subotici. Tijekom najranije mladosti aktivno se bavio nogometom igrajući na mjestu centarfora u omladinskoj momčadi NK »Bačka«. Po svr-

aktivno sudjelovao u radu uprave NK Bačka, dok je kao novinar Subotičkog sportskog lista pisao sve uvodnike i mnoge druge tekstove. Kao diplomirani pravnik bio je vježbenik kod nekoliko subotičkih odvjetnika, a po izbijanju II. svjetskog rata, s obzirom da je zbog posljedica tuberkuloze bio oslobođen služenja vojnog roka a nije znao niti riječi mađarskoga jezika koji je postao službe-

Kadar iz filma

Dodatak za biografiju

Marko Horvacki se bavio politikom prije II. svjetskog rata, Modmah nakon svršenih studija prava, kao jedan od dopredsjednika Mladeži HSS – Hrvatske seljačke stranke, čiji je ogranak u Subotici djelovao pod vodstvom Josipa Vukovića Đide. Još kao student aktivno je sudjelovao u organiziranju proslave 250. obljetnice dolaska Hrvata u ove krajeve, održane 1936. godine u Subotici. Bio je aktivan član Hrvatskog kulturnog društva i njegov prvi predsjednik nakon II. svjetskog rata., te redoviti član Pučke kasine. Bio je oženjen Anicom, rođenom Srčić, Hrvaticom iz Bajmoka.

donošenja Ustavnog zakona 1953. godine i uvođenja komunalnog sustava, kada je izabran za prvoga predsjednika Gradskog narodnog odbora, što je prema današnjim mjerilima adekvatno mjestu gradonačelnika. Ujedno je bio izabran za stalnog zastupnika Vijeća republika Skupštine NR Srbije. Tada je, uz pomoć Matije Poljakovića i Balinta Vujkova, započeo »borbu« za uvođenje hrvatskog jezika kao ravnopravnog u svim školama u gradskim i prigradskim naseljima u kojima su bunjevački Hrvati živjeli kao većina pučanstva.

U svezi toga svojevremeno je vođen razgovor s predsjednikom Skupštine Srbije Petrom

Horvacki je, uz pomoć već imenovanih Poljakovića i Vujkova, okupio veći broj stručnjaka iz prosvjete i kulture, i započete su potrebne pripreme. Kadrovi su postojali i s te strane nije bilo problema. Tajnik Gradskog narodnog odbora Kazimir Žigante je obavio tehnički dio posla i popisao sve podatke o školama u kojima bi se trebalo predavati na hrvatskom jeziku. Sve je to bilo napismeno urađeno, u cijelosti sređeno, a predsjednik je na temelju toga napisao komitetu opširno izvješće o spremnosti za početak djelovanja odluke, te je na sjednici komiteta sve potvrđeno bez primjedaba.

Nakon toga započinje »orkestrirana« hajka protiv odluke o uvođenju hrvatskog jezika, a predvodio ju je profesor povijesti Bogić Popović, tada na mjestu tajnika za obrazovanje, kulturu i prosvjetu. On je govorio kako je pisao Dilasu i da hrvatski neće »proći« u Subotici, jer su hrvatski i srpski jedan jezik, a slična argumentacija znana je bila još iz Kraljevine Jugoslavije.

OSVETA »DRUGOVA«: »Jednoga dana nakon toga pozvan sam u komitet, rečeno mi je da se sve obustavi i da će mi sve biti razjašnjeno na zasebnoj sjednici«, kaže u dokumentarnom filmu Marko Horvacki. Na ovoj izvanrednoj sjednici, na kojoj su nazočni bili

Dokumentarni film Branka Ištvančića

Film naslovljen »Razgovor s Markom Horvackim« snimljen je u njegovoj rodnoj kući u Ulici Mihajla Radnića u Subotici u ljeto 1993. godine i predstavlja svojevrsan »politički testament« ovog velikog borca za prava Hrvata u Subotici. Prikazan je na HRT-u u jesen 1993. godine, u dijelovima.

šetku srednjoškolske naobrazbe, po izričitoj očevoj želji otišao je u Zagreb studirati geodeziju, ali se već nakon godinu dana razočaran vratio tvrdeći ocu kako za taj studij nema niti volje niti talenta. Upisao je studij prava u Subotici na tadašnjem glasovitom Pravnom fakultetu, na kojemu je i diplomirao u roku, a tijekom studija je

nim u Subotici, otišao je živjeti u Hrvatsku. U Zagrebu je izabran za suca II. kotarskog suda u Dugom Selu, gdje ostaje sve do konca rata, kada se vraća u rodnu Suboticu i postaje sudac Okružnog suda.

PRVI PREDSEDNIK GRADSKOG NARODNOG ODBORA: Potom 1948. godine biva izabran za okružnog javnog tužitelja sve do

Stambolićem, koji se složio s ovom zahtjevom i rekao subotičkom izaslanstvu kako je to sređeno s komitetom SKJ u Subotici. Tako je bilo rečeno i na sjednici gradskog komiteta na kojoj je donesena odluka o uvođenju hrvatskog jezika u škole, upravu i javni život, posve ravnopravno sa srpskim jezikom. Temeljem tih odluka Marko

S ocem Martinom,
osnivačem NK »Bačka«

i članovi pokrajinskog komiteta *Geza Tikvicki* i *Pal Šoti*, glavnokomandujući *Stevo Doronjski* osporio je odluku gradskog komiteta u Subotici, iznijevši »opravdane« razloge o mogućnosti potencijalnog »nacionalnog razdora«. U nastavku sjednice sve se svelo na to kako je Marko Horvacki »glavni krivac« što je do svega toga došlo i kako je prema njegovoj zamisli potekla ideja o uvođenju hrvatskog jezika u škole i javni život. Tada je riječ uzeo *Milan Martinović Metalac*, jedan od najutjecajnijih političara u gradu, i rekao kako je komitet ranije donio tu odluku, a da je je Marko Horvacki samo provodio u djelo. Situacija se malo smirila pozivanjem na odluku višeg komiteta iz Beograda (*Petar Stambolić*), ali je Doronjski i dalje zahtijevao da se Horvacki izbaci iz komiteta SKJ u Subotici. Tako je i odlučeno, ali je ostao predsjednik Gradskog narodnog odbora još neko vrijeme, unatoč svemu. Međutim, njegovi protivnici se nisu smirili, stalno su vodili hajku protiv njega i jednog dana je pozvan u komitet, nakon nekoliko mjeseci od prijašnjih događanja, i rečeno mu je kako bi trebao podnijeti ostavku na mjesto stalnog narodnog zastupnika u Skupštini Srbije. Marko Horvacki je, međutim, odgovorio kako on ne može podnijeti ostavku nego prema zakonu mora biti smijenjen, što je golema razlika, jer se može smijeniti samo na regularnim izborima u izbornoj jedinici u kojoj je i izabran. S obzirom da je kao izuzetan

pravnik odlično poznao važeću zakonsku proceduru, a kod naroda u svojoj Subotici bio iznimno popularan, nije bilo »teorije« za neku brzometnu i ishitrenu smjenu od strane »osvetnički« raspoloženih drugova. Na koncu, Horvacki je ostao stalni zastupnik Skupštine Srbije, tajnik odjela za proračun i morao je većinu vremena provoditi u Beogradu. Prethodno je, u svibnju 1954. godine, podnio ostavku na mjesto predsjednika GNO i tako završio kratku karijeru »gradonačelnika«, prvog poslije II. svjetskog rata u Subotici.

U društvu sestara: Marice i Lize

SUDAČKA KARIJERA: Šest godina je proveo u Skupštini Srbije, a potom je u jesen 1960. godine izabran za predsjednika Okružnog suda u Subotici – situacija u strukturama vlasti malo je »smekšala«, a potom i za suca Vrhovnog suda Vojvodine u Novom Sadu. Nakon donošenja Ustava SAP Vojvodine, kada je formiran i Ustavni sud Vojvodine, Horvacki je izabran kao jedini predstavnik Hrvata u ovom najvišem sudskom tijelu pokrajine. U ovom sudu, koji je brojio deset članova sudskog vijeća, proveo je završne godine radnog staža

sve do odlaska u mirovinu, živeći s obitelji u Novom Sadu. Ipak, gotovo svake je subote dolazio u svoju Suboticu, sve do teškog infarkta koji ga je pogodio 1991. godine, i smrti 1995. u Novom Sadu. Marko Horvacki nije, nažalost, napisao niti jednu knjigu za života, ali njegova borba za uvođenje hrvatskog jezika u prosvjetu i kulturu u Subotici, čemu je i ovaj novinski tekst posvećen, zavrđuje svoje mjesto u nekoj knjizi koja bi mogla, jednoga dana, na ovu temu biti napisana. ■

Marko Horvacki (prvi s lijeva) i Đido Vuković (prvi s desna)

Emilija Sedlaček, umirovljenica

Vjera – svjetlost moga života

Svima je potrebna hrabrost kako ne bismo klonuli duhom, jer za sve zlo što čovjeka u životu snađe uvijek ima izlaza, uvijek se može i mora dalje

Zemun

Srijemica Emilija Sedlaček rođena je 1960. godine u Zemunu, kao drugo od četvero djece Marka i Mare Zovko, podrijetlom iz Hercegovine. Tri godine nakon Emilijinog rođenja obitelj se preselila u hrvatski dio Srijema, u Ilok. Djetinjstvo provedeno u ovom lijepom srijemskom gradiću na obroncima Fruške gore okruženom nanizanim vinogradima u kojima tamošnji vinari stoljećima proizvode vrhunska vina ostalo joj je u prelijepom sjećanju. »Dani mojeg djetinjstva bili su i dani otkrivanja katoličke vjere i ljepote zajedništva«, sjeća se Emilija kojoj srce i danas zaigra kada se sjeti Iloka i topline obiteljskog doma ispunjenog dječjom vikom i radosnim smijehom.

Kako je rođena gotovo slijepa, vidjela je vrlo malo, nije mogla pohađati redovitu osnovnu školu u Iloku nego su je roditelji upisali u školu za slijepu i slabovidnu djecu »Vinko Bek« u Zagrebu u kojoj je završila i osnovnu, a zatim i srednju glazbenu školu. »Svirala sam glasovir, a kako mi moji roditelji nisu mogli platiti školovanje na glazbenoj akademiji prekvalificirala sam se i 1982. godine zaposlila na Pedagoškoj akademiji, kao informatorica na telefonskoj centrali«, priča Emilija koja je sada potpuno slijepa, ali je cijelu osnovnu i srednju školu imala ostatke vida, tako da se mogla sama kretati. Kako je imala i povišeni očni tlak, glaukom, koji joj je izazivao jake glavobolje i uništavao vid, u četvrtom razredu srednje škole otišla je na operaciju u Rim.

VJERA: Operacija joj je pomogla u otklanjanju nesnosnih bolova, ali je nakon nje ostala potpuno slijepa. »Bili su to teški trenuci u mom životu, ali mi je vjera u Boga dala snagu da sve to prebrodim. Za mene je Crkva vrlo značajna i ima ključnu ulogu u mom životu,

jer je bila i ostala nit vodilja moga života, nepovredivi prostor slobode te snažno i duhovno uporište. Kada sam s devet godina otišla od svojih roditelja i vidala ih samo dva puta godišnje, majka mi je uvijek govorila: 'Samo se moli, ne boj se, vjeruj Bogu, jer je On uvijek s tobom'. I bila je u pravu jer vjerniku, ma gdje bio, uvijek ostaje moćno sredstvo molitve kojom ne samo da uključuje djelovanje Božje milosti u društvena zbivanja i ljudske sudbine, nego crpi snagu za vlastito djelovanje i istinsku nadu«, kaže nam Emilija koja je 1984. godine s radnog mjesta na Pedagoškoj akademiji prešla u

živjeli u progonstvu. Braća su se nakon rata vratila u Srijem, a sestra se udala i preselila u Novu Raču, pokraj Bjelovara.

GLAZBA: Emilija pjeva u župnom zboru crkve sv. Augustina Kažotića u Zagrebu od njegovog osnutka, i 11 godina u vokalnoj skupini Udruge slijepih. Početkom listopada ove godine obilježili su u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 60 godina postojanja svoje udruge, a Emilija je nagrađena velikim pljeskom za izvedbu pjesme »Ave Marija«.

Na naše pitanje od koga je naslijedila glazbeni talent Emilija skromno odgovara kako je to dar Božji. »Već smo u osnovnoj školi imali raznorazne sekcije, a djeca koja su bila glazbeno talentirana pohađala su i glazbenu školu u kojoj smo imali tamburaško društvo, pjevački zbor, sviranje harmonike, glasovira... Ja sam prvo počela svirati violinu, ali kako je profesor ubrzo otišao iz škole, a novog nisu primili, prešla sam na glasovir, koji sam svirala šest godina u osnovnoj i tri u srednjoj školi«, kaže Emilija i za kraj razgovora poručuje kako nam je svima potrebna hrabrost da ne bismo klonuli duhom, jer za sve zlo što čovjeka u životu snađe uvijek ima izlaza, uvijek se može i mora dalje. »Znam da ljudima u teškim trenucima nije lako, ali treba smoći snage, boriti se, a ja sam tu snagu uvijek nalazila u vjeri, u Bogu. Uostalom, križ nije samo znak vjere ili vjerske pripadnosti, nego i znak štovanja ljudske patnje, podsjećanje da mnogi ljudi žive kao da su razapeti bolima, siromaštvom i nepravdom, da je suosjećanje s patnicima mjerilo čovječnosti. Sve što je nailazilo u životu prevladavalo sam kroz svoju vjeru, ona je bila svjetlost u mome životu, moja utjeha, moja nit vodilja da ne skrenem s pravoga puta, da sve izdržim.

Zlatko Žužić

»Monting«, jednu od najvećih građevinskih tvrtki u kojoj još uvijek radi, ili točnije, vode je kao djelatnicu premda su ukinuli to radno mjesto i sada prima minimalnu plaću. Udala se 1991. godine, suprug joj također ima problema s vidom, kratkovidan je, ali se dosta dobro snalazi. Imaju troje malodobne djece: Valentinu (13), Marka (11) i Anu (9).

Emilija ima još dva brata i sestru koji su za vrijeme Domovinskog rata, kada je Jugoslavija umirala u krvi, također imali svoj križni put, bili su prognani iz Iloka i pet godina

Zagreb

Iz kuta mladih: Josip Čović

Prvi studentski dani

Volio bih da i Hrvatska pristupi mreži United Games, kako bih i tijekom studija mogao sudjelovati u njihovim akcijama

Razgovor vodila: Olga Perušić

Josipa Čovića upoznala sam u vlaku, na povratku s festivala United Gamesa u Austriji. Tih, ali ne i stidljiv dečko ove je godine završio društveni smjer gimnazije, pa su mu još uvijek svježja sjećanja na šarolik i zanimljiv razred i profesore srednje škole. Sada je krenuo na studij geografije po Bolonjskom sustavu školovanja. Posljednjim ispitom, maturskim radom iz geografije, koji je pisao o otoku Hvaru kao turističkom odredištu, oprostio se od srednje škole.

»Gimnaziju sam upisao, jer sam znao kako ću nakon srednje škole ići na studij, pa mi se činila kao dobra »odskočna daska«. Prije četiri godine razmišljao sam upisati ekonomsku srednju školu turističkog smjera, ali na koncu mislim da sam dobro odlučio. Interesiranje za turizam intenzivnije mi se javilo nakon putovanja, prije svega nakon hodočašća u Taize, kada sam imao prigodu proputovati pola Europe, a osim toga dio obitelji mi je u inozemstvu – u Njemačkoj, Hrvatskoj i Brazilu, gdje bih volio otići. Razmišljao sam tijekom srednje škole upisati nešto u vezi turizma, ali kada sam posjetio web portal Turističkog fakulteta u Opatiji, vidio sam koje bih predmete pohađao i sve mi se to učinilo bližim ekonomiji nego turizmu. Na prijedlog majke pogledao sam ponude drugih fakulteta, pa mi se najviše svidjela geografija, jer nije bilo ekonomije i menadžmenta. Jedino mi se nije svidio predmet kartografija, znanost o izradi i uporabi karata, predmet koji ću na koncu imati samo na prvoj godini studija«, priča Josip Čović.

STUDIJ: On je želio studirati u Hrvatskoj, prije svega zbog visoke kvalitete studiranja. Pohađao je sate hrvatskog jezika kod profesorice *Mirande Glavaš-Kul* i zahvaljujući njoj nije imao problema s

jezikom i nada se kako ih neće niti imati. Cijela procedura prijavljivanja na studij išla je preko Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, a tu je proceduru predvodila konzulica *Mirela Lucić*.

»Što se tiče same procedure polaganja i upisa veoma sam dobro prošao, sve su nam osigurali i dobili smo veliku potporu glede smještaja i korisnih uputa. Pohađao sam pripreme za prijamni ispit, a kako oni nisu bili održani za studij geografije, išao sam na sate geografije slušajući pripreme s polaznicima ekonomskog i filozofskog fakulteta. Najviše se sjećam koliko sam bio ljut kada sam na prijamnom ispitu završio svoj rad, jer pitanja s ispita nisu bila iz mojih knjiga. Naime, u Hrvatskoj nisu usklađene školske knjige, svaka općina ima drugačiju knjigu i ja sam učio iz jednog izvora, koji

mi je uspjela nabaviti profesorica *Miranda Glavaš-Kul*. Rezultati su objavljeni u roku od tri sata, što sam posve slučajno saznao preko Interneta kod sestrice u Zagrebu. Bio sam iznad crte i dospio sam na listu stipendiranih uz status studenta iz dijaspore«, kaže Josip Čović. Mogućnost priznavanja statusa dijaspore ostavljena je fakultetima. On sada ima obvezu »očistiti godinu«, jer, kako kaže, inače gubi pravo na stipendiju. Sad mu predstoji teže razdoblje, predavanja i učenja. Mjesec dana je proveo na pripremama u Zagrebu i okušao se u samostalnom životu, pa mu sam odlazak i osamostaljivanje nisu pali jako teško, ali mu je teško što će rijetko vidati obitelj i »stare« prijatelje, koji studiraju većinom u Novom Sadu.

AKTIVNOSTI: Engleski ga je jezik privukao još od malih nogu, učio ga je posredstvom televizora,

kompjutera i uz potporu majke, koja veoma dobro zna taj jezik. Član je United Gamesa, organizacije »mladih za mlade« koja služi za razmjenu iskustava i za dobrobit društva u upoznavanju različitih kultura i naroda, gdje je uspio usavršiti svoje znanje jezika, kao i organizirati projekt. Sudjelovao je u gotovo svim redovitim aktivnostima organizacije, od međunarodnih festivala do snimanja filma. Na lokalnu sudjelovao je u organiziranju dobrotvornih koncerata, razmjena mladih i u organiziranju konferencija.

»Volio bih da i Hrvatska pristupi mreži United Games, kako bih i tijekom studija mogao biti nazočan u njihovim akcijama. U Subotici je osnivač Općina i oni daju potporu projektima«, pojašnjava Josip Čović. Tijekom osnovne škole trenirao je plivanje, ali je taj sport napustio zbog loših uvjeta rada i stalne promjene trenera. Josip voli čitati, ali samo tijekom raspusta na moru doista stigne i pročitati koju knjigu, dok svakodnevno redovito čita na Internetu. Noćni život u Subotici vidi kao veoma oskudan, dok ga je u Zagrebu već okušao i sviđa mu se.

OSOBNOST: »Jako se teško budim ujutro i tad sam 'mrgud', pa prva tri sata ne slušam i ne pričam. U životu mi je bitno završiti fakultet u roku, putovati i zabavljati se s prijateljima i s obitelji«, ističe Josip Čović.

Sustav zaštite okoliša u našoj zemlji nije u potpunosti definiran: Vesna Vider

Prošlog je tjedna u Subotici održana druga projektna konferencija o temi realizacije projekta »Jačanja funkcije zaštite okoliša u budućem zaštićenom prekograničnom predjelu rječice Kireš«, koja je dio redovite obveze preuzete dobivanjem financijskih sredstava od strane Europske agencije za razvoj. Glavnu temu ove stručne prezentacije, koja je održana u amfiteatru Otvorenog sveučilišta, predstavljalo je pojašnjavanje glavne funkcije budućeg Vizitorskog centra, koji se gradi na lokalitetu jezera Ludaš, i stavljanje u prvi plan edukacijskih vrijednosti, koje bi se sve više trebale približavati budućim korisnicima, prije svih djeci svih školskih uzrasta. O samom projektu, ali i brojnim drugim aspektima glede očuvanja zaštićenih prirodnih dobara koja se nalaze u okruženju subotičke općine, razgovarali smo s *Vesnom Vider*, diplomiranom inženjerkom pejzažne arhitekture i voditeljicom sektora za zaštitu prirodnih i kulturnih dobara u JP »Palić – Ludaš«.

► Kako funkcionira sustav zaštite okoliša u Srbiji?

Još uvijek sustav zaštite okoliša u našoj zemlji nije u potpunosti definiran. Akte o zaštiti donose Vlada ili lokalne samouprave i to manje-više ide dobro, no ono što slijedi poslije, kada se aktom odredi tko je staratelj određenog dobra, i jest najveći problem realizacije spomenute

Kireš

Rijeka Kireš, kao jedina rijeka našeg prostora, vrlo je majušna i nema klasičan izvor poput drugih ravničarskih rijeka. Započinje na kelebijskoj strani susjedne Mađarske povezujući prostor do Kapetanskog rita i mjesta ulijevanja u Tisu, što znači da se proteže na teritoriju od otprilike stotinjak kilometara, a svoj najširi dio zahvata u toku između Ludaša i Male Pijace.

Vesna Vider, voditeljica sektora za zaštitu prirodnih i kulturnih dobara

Jačanje funkcije

Projekt financiran od strane Europske agencije za razvoj, efikasnijoj zaštiti ugroženih

Razgovarao: Dražen Prčić

zaštite. Jer tada dolazi do problema osiguravanja sredstava za redovito financiranje provođenja potrebnih zaštitnih mjera na teritoriju pod starateljstvom određene institucije, a opet, s druge strane, ona nije niti korisnik površina koje obuhvaća zaštićeni teritorij. Konkretni primjer je specijalni rezervat Ludaško jezero, koji u ovom momentu obuhvaća skoro 2000 hektara sa zaštitnom zonom, JP »Palić – Ludaš« nije korisnik niti jednog četvornog metra, dok

je korisnik parcele na kojoj se zida Vizitorski centar – lokalna samouprava Subotice, s kojom mi, opet, imamo ugovor o korištenju i na taj način se taj objekt i zida. Nažalost, sredstva koja država izdvaja za zaštitu okoliša premala su za potrebe funkcioniranja cijelog sustava i zbog toga su ovakvi projekti financirani od strane europskih ulagača jednostavno nužni za poboljšanje i jačanje funkcije zaštite određenih zaštićenih dobara.

dobara u JP »Palić – Ludaš«

e zaštite okoliša

encije za razvoj trebao bi pomoći boljoj i
u prirodnih teritorija i vrsta

► Na koji način se može unaprijediti zakonska regulativa glede poboljšanja odnosa društva prema okolišu i postoje li slični primjeri u neposrednom okruženju?

Upravo se pri izradi novoga zakona o zaštiti okoliša gledalo u sličan zakon, koji je u susjednoj Republici Hrvatskoj donesen prije nekoliko godina i nadam se kako će to i ovdje donijeti boljitak na planu zaštite okoliša. Ponajprije na polju definiranja pitanja financiranja i obveza

države prema zaštićenim prirodnim dobrima. Jer nisu niti sva prirodno zaštićena dobra jednaka. Primjerice, park prirode Palić je proglašen zaštićenim dobrom od strane lokalne samouprave i on spada, prema našem zakonu, u zaštićeno dobro III. kategorije, a rezervat Ludaš je aktom republičke Vlade svrstan u I. kategoriju zakonom zaštićenih dobara, jer predstavlja teritorij od nacionalnog i međunarodnog značaja. Svi zaštićeni teritoriji, koji se nalaze pod našom

Vizitorski centar

Izgradnjom budućeg Vizitorskog centra, koji će se nalaziti na samom Ludaškom jezeru, ostvaruje se zamisao izravne edukacije djece školskog uzrasta o prirodnim rijetkostima našeg područja i podučavanju o njihovoj zaštiti.

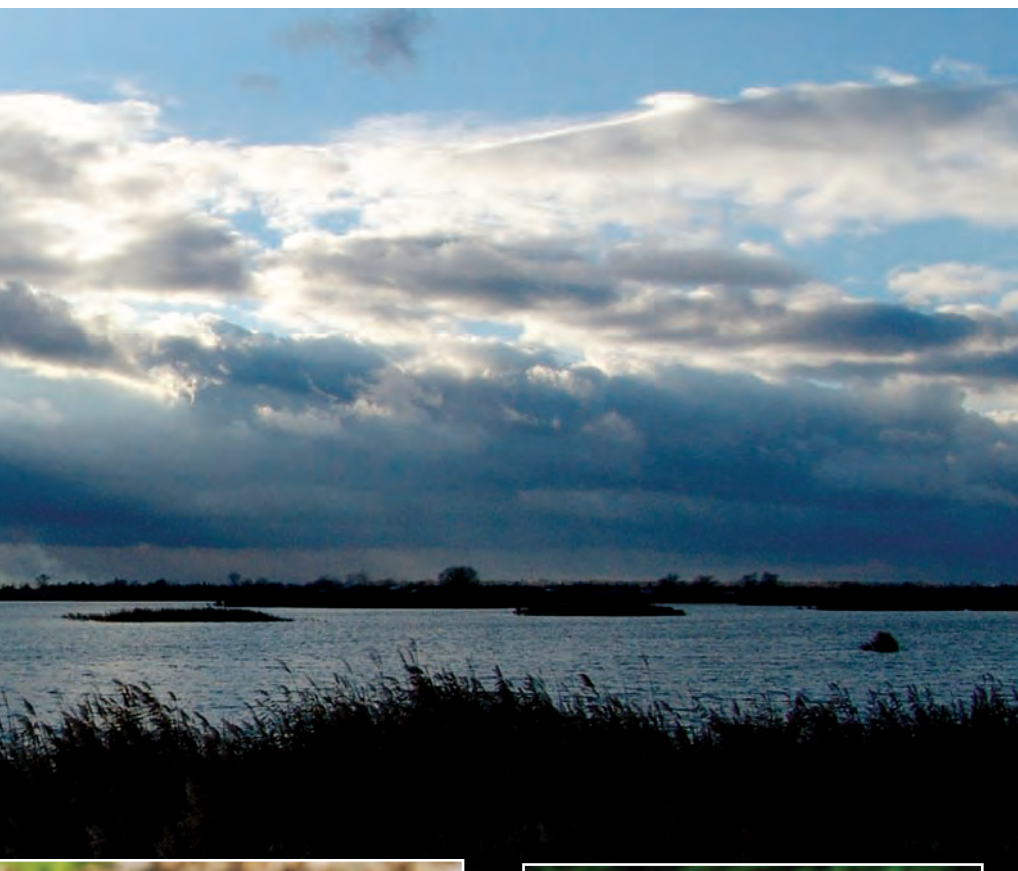
skrbi, na prostoru naše općine, iznose oko 8000 hektara i ako znamo da Subotica ima 100.000 hektara, onda brojka od 8 posto ukupne površine i nije baš tako zanemariva.

► Što spada u tzv. biljno-životinjske »rijetkosti«, koje se nalaze pod zaštitom na teritoriju pod starateljstvom JP »Palić – Ludaš«?

Upravo status zaštićenog prirodnog dobra podrazumijeva da ono u sebi sadrži određena staništa prirodnih rijetkosti. Po našem zakonu se tako tretiraju vrste biljaka ili životinja koje imaju neki status ugroženosti, tako je konkretno za pješčaru u kojoj se nalazimo naš zaštitni znak biljka *šafranjika*, koja jedino raste na našim prostorima. U pitanju je lijepa lukovičasta vrsta koja cvjeta u rano proljeće i u Srbiji egzistira jedino kod nas. Što se tiče životinja, tu su, prije svega, određene ptičje vrste koje su i najzastupljenije na Ludašu, izdvojila bih, na primjer, *modrovranu*, *crnoglavog galeba* ili *trstenjaka*, koji je ugrožen jer je trščaka sve manje. Opet, imamo vrste koje su izrazito karakteristične za naša staništa, kao što je *pješčarski gušter*, *slijepo kuće* ili *vidra*, koji su vezani za vlažna staništa, a na našem prostoru egzistiraju zahvaljujući protoku riječice Kireš i njenom povezivanju teritorija – počevši od Kelebije s mađarske strane granice sve do Kapetanskog rita i rijeke Tise.

► U čemu se ogleda želja i namjera jačanja funkcije zaštite okoliša, kako je već i naslovljen cijeli ovaj projekt financiran od strane Europske agencije za razvoj?

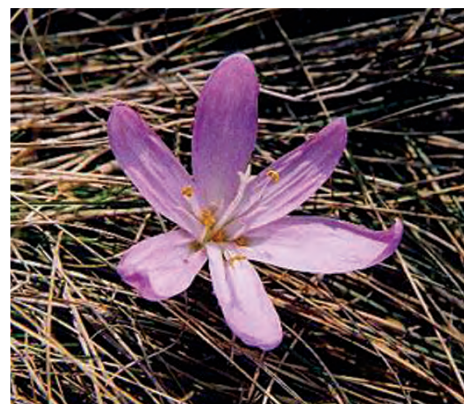
Želja se ogleda prije svega u namjeri da ovi prostori, koji su pod našom izravnom skrbi, budu znatno poboljšani u raznim aspektima izravnog djelovanja u zaštiti okoliša. Konkretno, nabavljene su odore za naše djelatnike, što je iznimno važno glede njihove bolje percepcije i naglašavanja važnosti njihove radne zadaće na očuvanju okoliša. Dalje, dosta je sredstava namijenjeno nabavi modernijih alatki, mehanizacije i računalne opreme, a uskoro se očekuje i specijalno vozilo za lakše nadgledanje cijelog teritorija pod našom skrbi. ■

Slijepo kuće

Sova

Šafranjika

Gostovanje HNK Osijek u Subotici: »Kurve« Feđe Šehovića u režiji Ivana Lea Lema

Sudbina malih u povijesnom bordelu

Kako preživjeti i snaći se među interesima većih i nadmoćnijih?

Čini se kako su i danas aktualna povijesno-politička, ali i pitanja međuljudskih odnosa kojima se bavi predstava »Kurve«, prošlosezonski hit Drame Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka, što ju je u utorak 13. studenoga, imala prigodu vidjeti subotička publika. Autor ovog, nazivom intrigantnog teksta je *Feda Šehović*, poznat po tomu što »uvijek iznova svojim komedijama detektira posebnosti mentaliteta« čiji je revni »komediografski promicatelj, tumač i komentator«, a redatelj predstave *Ivan Leo Lemo*, ovdašnjoj publici poznat po nedavnoj postavci »Tramvaja zvanog želja« *Tennessee Williamsa*.

Radnja »Kurvi«, komedije-antioperete u sedam slika, odigrava se u vojnoj tvrđi na pustom jadranskom otočiću, neposredno prije završetka Prvog svjetskog rata. Nakon što ga je vojska napustila, na otoku ostaju članice baletne skupine, odnosno naše junakinje – kurve. Šarenolika je to galerija likova, ponajprije različitih nacionalnosti i regionalnih pripadnosti: alkoholu sklona Šefica (*Ana Stanojević*), disciplinirana Njemica Greta (*Sandra Tankosić*), zbunjena Mađarica Eržika (*Anita Schmidt*), drčna Zagrepčanka Anica (*Tatjana Bertok-Zupković*), ženski osviještena Talijanka Pepina (*Nela Kočiš*), smirena Vojvodanka Persida (*Mira Perić-Kraljik*) i naivna Slovenka Mojca (*Lidija Florijan*). Zajedničku sudbinu s njima dijeli i pričuvni poručnik austrougarske vojske Leutnant (*Milenko Ognjenović*), koji kao profesor povi-

jesti i intelektualac smatra da je »rat veliko sranje«. Ubrzo, vraćajući se na kopno, njima se pridružuje discipliniran i Monarhiji odan satnik Dietler (odlično i upečatljivo glumačko ostvarenje *Velimira Čokljata*), čija je ideja, budući da je ostao bez vojske, kurve preobratiti u vojnike, a ujedno i odane domoljube u službi carevine.

I dok se novonastala vojska pokušava ustrojiti, promatrajući međusobne odnose likova – katkad i u stanju alkoholiziranosti ili pak ozračju zavjere, razotkriva nam se pitanje vje-

čite (ratne) sudbine takozvanih malih naroda ovog prostora na granici civilizacija: kako preživjeti i snaći se među interesima većih i nadmoćnijih? Neizvjesnost njihove »odsječne« egzistencije razrješava pojavljivanje Škota (*Vjekoslav Janković*), agenta koji uz pomoć kurvi uhićuje, kako to tada saznajemo, ratnog zločinca Dietlera. Ratne zasluge će na kraju biti i naplaćene: kurvama se nudi obećanje puta u Europu (vladavine demokracije i ljudskih prava), u kojoj će mijenjajući profesiju, moći ostvariti svoje snove. Naime, neće se više baviti najstarijim zanatom na svijetu, već postati pjevačice, profesorice ili sve ono drugo što su nekada u svojoj prošlosti željele. Znakovito je to da će njihova Šefica karijeru nastaviti u politici jer se, kako kaže, »više isplati biti kurva u nekom parlamentu nego u bordelu«.

Sa svojim elementima bulevarskog teatra – plesne točke, pjesmu i poprilično »slobodan« rječnik – predstava »Kurve« uspijeva zabaviti i nasmijati. Komu je to bilo dovoljno, mogao je otići uskraćen za zapitanost nad problemima kojima se predstava bavi, a koje smo vrlo lako mogli prepoznati kao svoje.

Dramaturginja je *Nina Skorup*, scenografiju potpisuje *Vesna Režić*, za kostimografiju je zaslužna *Ivana Bilandžija-Billy*, skladatelj je *Zvonimir Dusper-Dus*, a koreografkinja *Larisa Lipovac*.

D. Bašić Palković

16. studenoga 2007.

Predstavljanje sedmog sveska Leksikona u Somboru

U organizaciji Hrvatskog akademskog društva iz Subotice i Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora u petak 16. studenoga, u Maloj dvorani HKUD-a »Vladimir Nazor« (Vijenac Radomira Putnika 26) bit će održano predstavljanje 7. sveska »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«.

U predstavljanju će sudjelovati Mario Bara, prof. povijesti i sociologije iz Zagreba, mr. sc. Đuro Lončar iz Subotice, stručni savjetnik Ekonomskog fakulteta u Subotici u mirovini, te mr. sc. Matija Đanić iz Sombora, prof. geografije u mirovini.

Početak je u 19 i 30 sati.

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku održat će se sutra (u subotu 17. studenoga), u Gradskoj knjižnici u Subotici. Na smotri nastupaju najbolji recitatori iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice s okolicom. Recitatore će ocjenjivati tročlana prosudbena komisija u sastavu Đurđica Stuhlreiter, Marija Šeremešić i Katarina Čović. Kako organizatori još najavljuju, sve sudionike očekuju lijepe nagrade.

Početak je u 9 sati.

Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu

Hrvatska samouprava grada Aljmaša, Neprofitna udruga bunjevačkih Hrvata i Rimokatolička župa pozivaju zainteresirane na Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića, koji će biti obilježen u subotu 17. studenoga. Program će obuhvaćati polaganje vijenaca kod spomen-ploče Ivana Antunovića i misu na hrvatskom jeziku u župnoj crkvi (15 sati), kazališnu predstavu »Klupče« u izvedbi HKUD »Ljutovo« (17 sati) i Hrvatski bal u gostionici »Žuto ždrijebe«, na kojem će svirati »Čabar« iz Baje (19 sati).

Ulaznice za predstavu stoje 300 forinti, za bal 1000 forinti, a s večerom 1500 forinti. Telefon za rezervaciju: 30 41-66-56-3, 70 38-87-19-8.

S. B.

Izložba »Kronologija urbanog razvoja grada Novog Sada do 1941. godine«

Gostujuća izložba pod nazivom »Kronologija urbanog razvoja grada Novog Sada do 1941. godine« bit će postavljena u predvorju Gradske kuće, a otvorenje je zakazano za danas (petak, 16. studenoga), s početkom u 13 sati.

O izložbi će govoriti mr. Zsombor Szabó i ravnateljica Povijesnog arhiva grada Novog Sada Dragana Lainović.

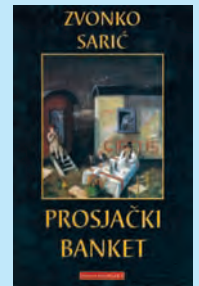
Organizatori izložbe su povijesni arhivi Novog Sada i Subotice. Izložba će se moći pogledati do 3. prosinca do 13 sati.

Jugoslovenski pozorišni festival u Užicu

U Užicu je u srijedu počeo 12. jugoslovenski pozorišni festival, koji od ove godine ima regionalni karakter, pa će publika do 21. studenoga imati prigodu pogledati sedam predstava iz BiH, Hrvatske, Crne Gore i Srbije. Zbog područja s kojeg predstave dolaze njegov moto je »Festival bez prijevoda«. Između ostalih, na festivalu će sudjelovati i zagrebački Teatar ITD s predstavom »Kućini sinovi« prema tekstu Agate Krištof »Velika bilježnica«, a u režiji Anice Tomić.

Žiri u sastavu Bora Drašković – kazališni redatelj, Dijana Dedijer – kostimografkinja (Hrvatska), Ružica Marjanović – profesorica književnosti, Nenad Šegvić – glumac (Hrvatska) i Marko Kovačević – dramaturg iz Sarajeva, dodijelit će devet nagrada koje nose naziv Ardalion, i to za najbolju predstavu, režiju, mušku i žensku ulogu, epizodu, mladog glumca, scenografiju, kostimografiju i glazbu.

Promocija »Prosjačkog banketa« Zvonka Sarića u Subotici

Predstavljanje najnovijeg romana subotičkog književnika Zvonka Sarića »Prosjački banket« (Hrvatska riječ, 2007.) održat će se u utorak 20. studenoga, u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici. Osim autora, o knjizi će govoriti Franjo Petrinović, književnik i kritičar iz Novog Sada, Jovan Zivlak, književnik i predsjednik Društva književnika Vojvodine, te Milovan Miković, književnik i urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«.

Početak je u 19 i 30 sati.

Izložba crteža Ante Marinovića u Beogradu

U beogradskoj galeriji »Haos« (Cara Lazara 12) u utorak 13. studenoga, otvorena je izložba crteža hrvatskog kipara međunarodne reputacije Ante Marinovića, koji živi i stvara na relaciji Vela Luka – San Diego. Autor je, kako piše »Danas«, predstavio svoje crteže drveća, stabala svojevrstnih oblika i značenja, »sa simbolikom koja se može različito tumačiti i čija metaforična svojstva imaju dublji umjetnički smisao«.

Ante Marinović rođen je u Veloj Luci na Korčuli 1947. godine. Pohađao je Školu za primijenjenu umjetnost u Splitu, nastavio školovanje i diplomirao likovnu umjetnost na ALU u Beogradu. Poslije toga, na Asmave sveučilištu u Veroni dobio je zvanje Maestro de la pietra. Dobitnik je mnogih priznanja za svoje skulpture u prostoru u SAD, Luksemburgu, Italiji, Meksiku, Japanu, Kanadi, Švicarskoj, Srbiji, Sloveniji, Tajlandu, Hrvatskoj. Primio je dvadeset nagrada u zemlji i inozemstvu za svoje skulpture i crteže. Izlagao je svoja djela na 29 samostalnih i više od dvije stotine grupnih izložaba. Njegova su djela izlagana širom svijeta, a mnogi strani muzeji čuvaju njegove radove. Član borda direktora Međunarodne udruge kipara monumentalnih skulptura (AIESM).

»Animafest« u Zagrebu

Dugometražno izdanje 18. svjetskog festivala animiranog filma počelo je u utorak i trajat će do 17. studenoga u zagrebačkom Kinu Europa, piše portal Film.hr. Glavni natjecateljski program ove je godine u znaku 13 dugometražnih animiranih filmova koji se natječu za veliku nagradu Animafesta. Festival je otvorio dobitnik Grand Prixa u Anecyju, film »Oslobodite Jimmyja!«, a zatvaranje će pripasti »Perzopolisu«, dobitniku nagrade žirija u Cannesu, filmu koji je zbog snažnog političkog podteksta zabranjen u Iranu. Uz brojna vrhunska ostvarenja, Animafest će ugostiti i hrvatsku premijeru svjetskog hita »Pčelin film«, nastalog pod producerskom palicom komičara Jerryja Seinfelda.

Natjecateljski program ocjenjivat će međunarodni žiri u sastavu Milan Blažeković (Hrvatska), Erik Novak (Mađarska) i Vera Vlajić (Srbija).

Uz natjecateljski program, Animafest predstavlja i novi projekt kojim se želi stimulirati stvaralaštvo dugometražnih animiranih filmova u regiji.

Izložba slika Katice Seleši u Subotici

Salaši na platnu sačuvani od zaborava

S otvorenja izložbe: György Boros, Katica Seleši i Josip Horvat

»D a se nešto lijepo i osmišljeno može ostvariti u današnjoj vrtoglavoj trci s vremenom, dokazuje nam stvaralaštvo članova Likovnog odjela HKC 'Bunjevačko kolo', koje je u okviru svog programa organiziralo treću samostalnu izložbu *Katice Seleši*«, rekao je prof. György Boros, ravnatelj likovne udruge »Olah Sándor« pri MKC »Népkör«, otvarajući izložbu ove amaterske slikarice u petak, 9. studenoga, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici.

U sklopu programa otvorenja najprije je okupljene pozdravio

Josip Horvat, ravnatelj Likovnog odjela Centra, koji je tom prigodom istaknuo kako Katica Seleši, iako

Prizvuk samoopredjeljenja

»A ko slijedimo i pratimo kontinuitet njenoga stvaralaštva možemo vidjeti da ostvarenja imaju prizvuk samoopredjeljenja. Odnosno, da su teme i sadržaji slika prepoznatljivi podneblju u kojem živi i stvara«, istaknuo je prof. György Boros.

»mlađa« članica po stažu u odjelu, aktivno sudjeluje u njihovom radu, organiziranju jednodnevnih likovnih kolonija te je »zaslužna za plodnu suradnju dvaju kulturnih centara – HKC 'Bunjevačko kolo' i MKC 'Népkör'«. Na otvorenju su se čule i recitacije Katičinih prijateljica te njezine unuke, kao i glazba tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo«.

Katica Seleši je od malena voljela crtati i oduvijek je osjećala želju da se ozbiljnije bavi slikanjem. Međutim, tomu se istinski posve-

tila tek kada je otišla u mirovinu. »Kada slikam osjećam se sretno i tada zaboravim sve što me tišti«, kaže Katica Seleši. »Slike radim uljem i pastelom, a motivi na mojim slikama su uglavnom salaši, jer sam tamo rođena. I tužno mi je kada vidim kako danas salaši nestaju, te ih pokušavam kroz slike očuvati od zaborava«.

Izložba slika Katice Seleši može se pogledati do 17. studenoga, radnim danima od 16 do 18 sati.

J. K.

Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu nagrade Silvije Strahimir Kranjčević – za literarno stvaralaštvo iseljenika i njihovih potomaka

Nagrada »S. S. Kranjčević« dodjeljuje se za ostvarenja s područja pjesništva, romana, kratke priče, drame i putopisa, pod uvjetom da nisu nagrađivana, te da im je autor iseljenik ili potomak iseljenika. Literarni radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom, u svim hrvatskim narječjima te njima pripadajućim govorima (mjesni govor).

Broj literarnih radova je ograničen: za poeziju deset pjesama, za kratku priču pet, te za putopis dva priloga.

Svaki rad treba biti pisan na računalu ili pisaćim strojem, te sadržavati ime i prezime, godinu rođenja, adresu i kratki životopis.

Prvonagrađeni autor dobiva »Gnijezdo rođenja« rad akademskog kipara Josipa Diminića.

Rok za slanje radova je 20. prosinca 2007., a objava rezultata Natječaja bit će u veljači 2008. godine.

Adresa:

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA – PODRUŽNICA RIJEKA

Voditeljica: Vanja Pavlovec

E-mail: hmi-ri@ri.t-com.hr,

Trpimirova 6, 51 000 RIJEKA, HRVATSKA

Tel: (+385 51) 21 45 57

Fax: (+385 51) 33 98 04

www.matis.hr

Juan Mihovilovich, čileanski pisac hrvatskog podrijetla

Hrvatski korijeni se mogu prepoznati u mojim djelima

*U mnogim mojim pričama na implicitan se način može prepoznati i osjetiti hrvatski duh **

U Čileu postoji neka vrsta kolonije hrvatskih pisaca

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Glavna zvijezda programa »Hrvatske knjige izvan Hrvatske« Hrvatske matice iseljenika u okviru kojeg je na ovogodišnjem Interliberu predstavljena »Španjolska Croatica«, bio je čileanski pisac hrvatskih korijena *Juan Mihovilovich*. U okviru sajma predstavljen je hrvatski prijevod njegova romana »Zaraza ludila«, u izdanju HMI i splitske Naklade Bošković.

► **Ukratko, kako biste opisali roman »Zaraza ludila«?**

To je priča o odvjetniku koji živi u malenom selu gdje radi kao sudac. Jednoga dana dolazi u čudnu situaciju da treba suditi kolibriću. Tada počinje njegovo stvarno ali i metaforično putovanje: od tog trenutka on sebe preispituje, ispituje autoritet sebe kao suca, ali isto tako ljudi u selu preispituju njega. Inače, čitava se radnja romana odvija u tri dana. To je razdoblje dovoljno da se opiše život i posao jednog suca u provinciji koji luta između zdravog rasuđivanja i apsurd.

► **Kako vam se čini Interliber i jeste li zadovoljni kako ste primljeni ovdje u Zagrebu?**

Veoma sam iznenađen veličinom prostora i brojem izlagača na Interliberu. Posebice, u odnosu na broj stanovnika Hrvatske, jer Čile ima 16 i pol milijuna stanovnika a sajam knjiga je dvostruko manji. To me vodi do zaključka da, unatoč jambranju Hrvata o svojoj lošoj socijalnoj i gospodarskoj situaciji, ljudi ovdje imaju dovoljno duha, ali i sredstava za kupovinu knjiga.

Zadovoljan sam time kako sam primljen, kako tu na sajmu, tako i u Društvu hrvatskih

Zadovoljan prijemom u Zagrebu:
književnik Juan Mihovilovich

književnika. I ljudi u Zagrebu su veoma topli i prijateljski raspoloženi. Iznadila me je i činjenica da je ovo osmi intervju koji dajem hrvatskim medijima, kao i da je jučer na mojoj promociji bilo mnogo studenata i profesora koji su pokazali zainteresiranost za moj rad. To nije samo moje nego i veliko priznanje svim pisci-

ma hrvatskog podrijetla iz Čilea. Vjerujem da su tu otvorena vrata i drugima koji tu žele doći i predstaviti se.

► **U koliko se mjeri Vaše hrvatsko podrijetlo odražava u Vašim djelima?**

Moji hrvatski korijeni se mogu prepoznati pogotovu zbog toga što sam imao jako dobar odnos ne samo s mojim ocem, nego posebice i sa svojim djedom, koji je u Čile došao s Brača. U mnogim mojim pričama na implicitan se način može prepoznati i osjetiti hrvatski duh, posebice u noveli »Njezine bose noge na snijegu«, koja je prva, 2004. godine, prevedena u Hrvatskoj.

► **Koliko je, prema Vašem mišljenju, hrvatska javnost zainteresirana za hrvatske pisce izvan Hrvatske?**

Ne znam koliko je to slučaj s drugim piscima hrvatskog podrijetla u svijetu, ali mogu navesti primjer prof. *Jerka Ljubetića*, koji se znanstveno posvetio proučavanju, lokaliziranju i prevodenju autora hrvatskog podrijetla iz Čilea. A

pogotovo preko Hrvatske matice iseljenika, posljednjih se godina stvorila jedna posebna veza jer je ta ustanova pružila najveću pažnju i shvatila da u Čileu postoji neka vrsta kolonije hrvatskih pisaca, koji se prostiru od juga Čilea prema sjeveru i prema glavnom gradu.

► **Kakve su kulturne veze među Hrvatima u Čileu?**

Živim mnogo južnije, u gradu koji je 380 kilometara udaljen od glavnog grada Santiaga de Chilea. Stoga nisam u mogućnosti često sudjelovati, ali posljednjih godina jesam sudjelovao na nekim tribinama na poziv hrvatskih poslanika u Santiagu. Na osobnom planu održavam veze s mnogim čileanskim piscima hrvatskog podrijetla kao što su *Eugenio Mimica Barassi*, *Antonio Skarmeta*... Nosimo se mišlju, iako je to tek u povoju, objaviti antologiju pripovijedaka autora hrvatskog podrijetla upravo s *Ramonom Diazom Eterovićem*, koji je bio gost HMI prošle godine u okviru Interlibera.

Pjesnik, pripovjedač, romanopisac i esejist

Juan Mihovilovich Hernández, pravnik, pjesnik, pripovjedač, romanopisac i esejist rodio se (1951.) u Punta Arenasu, kao pripadnik trećeg naraštaja hrvatskih iseljenika. Pripada naraštaju osamdesetih godina, ili »generaciji državnog udara«, kako je još nazivaju. Uz *Zarazu ludila*, objavio je romane »La Última Condena« (Zadnja osuda), 1980., 1983. »Njezine bose noge po snijegu« (Sus desnudos pies sobre la nieve), 1990., a uskoro mu izlazi novi roman »Desencierro« (Oslobođenost). Izdao je zbirke pripovijedaka: »El ventanal de la desolación« (Prozor nad pustoši) 1989., 1993., »El clasificador« (Razvrstač), 1992. i spremio, pripremljenu za tisak, »Restos mortales« (Posmrtni ostaci). Za zbirku pjesama »Extraños elementos« (Čudni elementi) dobio je argentinsku Nagradu »Julio Cortázar«, 1985. godine. Za prvi roman dobio je čileansku Nagradu »Gabriel Mistral« i »Pedro de Oña« 1989., Nagradu »Antonio Pigafetta« Sveučilišta u Magallanesu i Društva čileanskih književnika, Pohvalu »Revista la Porte de Poetas« u Parizu, a 1985. predstavljao je Čile na Prvom kongresu mladih hispano-američkih pisaca u Madridu.

Večer kratkih filmova Ivana Ivkovića Ivandekića u Subotici

Dokumenti o manje poznatim zanatima

Prikazani dokumentarci »Zlatne papuče«, »Od pera do svirke«, »Meke sare« i »Zvečke u srcu«, kao i nagrađeno ostvarenje »Zbogom bili salaši«

Dobra posjećenost filmske večeri: autor Ivan Ivković Ivandekić u obraćanju gledateljima

Pod nazivom »Ivanova klapljenja«, u petak 9. studenoga u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, održana je projekcija kratkih amaterskih filmova Ivana Ivković Ivandekića iz Bajmoka. Uz prigodnu multi-medijalnu izložbu njegovih fotografija te video spot »Molitva za Magdalenu«, publika je imala

prigodu pogledati dokumentarce: »Zlatne papuče«, »Od pera do svirke«, »Meke sare«, »Zvečke u srcu« i ostvarenje »Zbogom bili salaši« za koje je autor osvojio prvu nagradu na festivalu »Žisel« u Omoljici.

»Moj amaterski rad je i počeo dokumentaristički, a nešto kasnije sam se počeo zanimati za kratke

filmove s ljubavnom tematikom. Moja prva filmska večer, za razliku od ove sadržala je ostvarenja s elementima igranog filma, dok je sada na drugoj bilo više dokumentarnih filmova. Želja mi je bila upoznati širu javnost sa zanatima, manje uobičajenim, a koji predstavljaju našu tradiciju. Ti će zanati možda izumrijeti, a

film će sačuvati rad i zalaganje tih ljudi od zaborava«, ističe autor filmova Ivan Ivković Ivandekić. Sam početak snimanja filmova ovoga autora vezuje se za pravljenje fotografija kojima je bilježio stvari koje nestaju, poput salaša, običaja i lijepih cura obučenih u nošnju, a na komentar redatelja Branka Istvančića, koji je primijetio kako ga te fotografije podsjećaju na kadrove iz filmova. Tako su uz pomoć Zvonimira Sudarevića snimljeni i prvi Ivanovi filmovi, dok je drugi serijal filmova autor ostvario suradnjom s snimateljem i montažerom Vedranom Kuntićem.

»Postoji puno festivala gdje se mogu prijavljivati amaterski i dokumentarni filmovi, stoga smatram kako autori iz naše zajednice trebaju slati svoje ne samo dokumentarne već i kratke ljubavne filmove, koji u sebi nose elemente našega kraja i govora«, rekao je Ivan Ivković Ivandekić.

U budućnosti autor planira nanovo snimati kratke filmove s elementima ljubavnog filma što, kako ističe, ovisi o tome hoće li za to imati suradnika i financijsku potporu.

Filmsku večer »Ivanova klapljenja« organizirala je Udruga hrvatske mladeži u Vojvodini »KroV«.

O. P.

Dejan Kovač u filmu »Zlatne papuče«

Marinko Piuković u dokumentarcu »Od pera do svirke«

HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora gostovao u Okučanima

Običaj bunjevačkih svatova za publiku smotre

HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora sudjelovalo je na 3. smotri kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina zapadne Slavonije – Okučani 2007., koja je prošle subote, 10. studenoga, održana u ovom mjestu u Republici Hrvatskoj. Organizator smotre je Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta« Zagreb pododbor Okučani, a manifestacija je održana pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Brodsko-posavske županije i Općine Okučani.

Prigodom otvorenja nazočnima su se obratili župan brodsko-posavski Šimo Đurđević, načelnik Općine Okučani Aco Vidaković, saborski zastupnik Milorad Pupovac i predsjednik SKD »Prosvjeta« pododbor Okučani Nikola Lončarević.

Na multietničkoj i multikulturalnoj smotri prikazane su raskoš-

Somborci na Smotri kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina zapadne Slavonije – Okučani 2007.

ne narodne nošnje i bogatstvo raznolikosti tradicije i izvornih običaja nacionalnih manjina. Petnaest kulturno-umjetničkih

društava predstavilo je srpsku, hrvatsku, romsku, mađarsku, slovačku, ukrajinsku, talijansku i češku nacionalnu manjinu susjed-

nih država – Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Hrvatske. Iz Republike Srbije nastupili su u ime slovačke nacionalne manjine KUD »Erdevik« iz Erdevika, dok je hrvatsku zastupao HKUD »Vladimir Nazor«, predstavivši se izvornim običajem »Bunjevački svatovi – dolazak po mladu«.

Također, o radu i djelovanju društava u novonastalim povijesnim okolnostima razgovarali su predsjednici Nikola Lončarević i Šima Raić te dogovorili nastavak međusobne suradnje pozivom da SKD »Prosvjeta« pododbor Okučani i izaslanstvo Općine Okučani gostuju u Somboru.

Gostovanje HKUD »Vladimir Nazor« u Okučanima omogućila je financijskim sredstvima Skupština Općine Sombor.

Z. Čota

Dani Matice hrvatske u Osijeku

U Osijeku su u ponedjeljak 12. studenoga, započeli četvrti po redu Dani Matice hrvatske, kojim osječki ogranak nastoji pokazati što to rade matičari na istoku Hrvatske i sva njihova postignuća u godini koja je na isteku. Na konferenciji za tisak na kojoj su govorili predsjednik osječkog ogranka Ivica Vuletić, tajnik Josip Cvenić i Mirta Biuković, najavljeno je predstavljanje kalendara za 2008., s motivima starih hrvatskih gramatika, koji će, kako je istaknuto, osim opće imati i edukativnu funkciju. Prema najavama, dosadašnji program ovogodišnjih Matičinih dana obuhvaćao je predstavljanje knjige »Krug oko baštine« Vladimira Rema, koja je na nedavnim susretima Ivana i Josipa Kozarca u Vinkovcima proglašena knjigom godine, te knjige eseja, kritika i kolumni »Adresa« Vlastimira Kusika, kao i program pod nazivom »Vjera i kultura« u okviru Salona mladih Matice hrvatske.

Danas, posljednjeg dana manifestacije (petak, 16. studenoga), u prostoru Club galerije Magis bit će izvedena monodrama Milane Vuković Runjić »Seksopolis« koju će izvesti Jelena Miholjević. Jelena je glumica poznata iz hrvatskih sapunica, a Milana je poznatija kao kolumnistica »Globusa«.

S. Ž.

IN MEMORIAM

STIPAN KNEZI ŠIMETA
26. 12. 1950. - 16. 11. 1997.

Dana 16. listopada. 2007. deset je godina od kako je preminuo Stipan Knezi, jedan od osnivač stranke DSHV i višegodišnji istaknuti borac za prava Hrvata u Vojvodini, predsjednik MO DSHV u Svetozar Miletiću, član Predsjedništva i prvi vijećnik ove stranke u Skupštini Sombor.

Stipan Knezi je rođen 26. prosinca 1950. godine u Lemešu. Gimnaziju je završio u Vukovaru, a diplomirao je na Filozofskom fakultetu na katedri za južnoslavensku književnost u Novom Sadu.

Dana 17. 11. 2007. s početkom u 16 sati u crkvi »Rođenja Blažene Djevice Marije« u Svetozar Miletiću održati će se requiem.

MO DSHV Svetozar Miletić i HKUD »Stipan Knezi Šimeta« Svetozar Miletić

Temeljem Članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen Zahtjev za određivanjem obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja na okoliš projekta: DOGRADNJA INKUBATORSKE POSTAJE investitora »AGROPRODUKT ŠINKOVIĆ« d.o.o. Bečej, na katastarskoj čestici 2091 k. o. Čantavir, općine Subotica.

Uvid u podatke obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare Gradske kuće – ured 226 u razdoblju od 16. studenoga do 3. prosinca 2007. godine u vremenu od 12 do 14 sati.

Molimo Vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za određivanjem obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja predmetnoga projekta ovom mjerodavnom tijelu.

Golubinčani posjetili Strizivojnu i Đakovo

U nedjelju, 11. studenoga 2007., pedesetak vjernika iz župe sv. Jurja iz Golubinaca i filijale Stara Pazova posjetilo je na blagdan Svetog Martina biskupa Strizivojnu (RH). Misno slavlje u prepunoj župnoj crkvi u Strizivojnoj, uz koncelebraciju više svećenika, predvodio je duhovnik bogoslovnog sjemeništa u Đakovu vlč. *Božo Radoš*, koji je u svojoj propovjedi približio prisutnima život sv. Martina. Domaćini iz Strizivojne su Golubinčanima širom otvorili svoje domove i svoja srca i pokazali koliko nas pripadnost jednoj vjeri i jednom narodu čini bliskim.

Pokraj Strizivojne Golubinčani su posjetili i centar svoje biskupije, đakovačku katedralu i crkvu Srca Isusovog. Poseban dojam ostavio je posjet samostanu časnih sestara iz reda Milosrdnih Sestara Svetoga Križa, gdje su posjetili muzej samostana i upoznali se s životom sestara u samostanu. Ovo hodočašće organizirao je vlč. *Ivica Damjanović* i predstavlja nastavak prijateljstva ljudi iz Golubinaca i Strizivojne.

I. Radoš

»Matija Gubec« u Aladinićima (BiH)

Na dan Svih Svetih, 1. studenoga 2007. godine, HKUD »Dubrave« iz Aladinića proslavilo je obljetnicu - deset godina od osnutka. Tom su prigodom ugostili članove HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta te druga brojna kulturno-umjetnička društva iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske.

Na dan Svih Svetih sudionici su bili nazočni svečanoj svetoj misi, nakon koje je održan kulturno-umjetnički program na platou ispred mjesne crkve na Crnićima. U programu je nastupilo petnaest društava (domaćini, Tomislav Grad, Semeljci, Uskoplje, Stolare, Tavankut, Čitluk, Kupres, Velika, Domanovići, Kreševo, Bečarac Lepenica, Višići i Vinjani Donji), nakon čega je dan protekao u zajedničkom druženju svih sudionika.

Pri povratku HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i KUD »Ivan Goran Kovačić« iz Velike (R. Hrvatska) posjetili su Slapove Kravice, marijansko svetište u Međugorju te, na kraju, vrelo Bune na rijeci Buni.

B. G. L. S.

U Sotu

Misa zahvalnica

Župljani crkve sv. Katarine u Sotu, upriličili su godišnju misu zahvalnicu 4. studenoga 2007. godine, na kojoj se okupilo mnogo vjernika, sa zajedničkom nakanom, zahvaliti Bogu za dobročinstva kroz proteklu godinu. Interijer crkve bio je obogaćen i urešen vlastitim nošnjama od strane mnogobrojne djece, donesenim plodovima zemlje i obnovljenim tamburaškim sastavom pri crkvi.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je župnik *Zdravko Čabrajac* uz svečanu asistenciju ministranata. U propovjedi je župnik naglasio sljedeće: »Po našim darovima želimo Boga prizvati prvenstveno u teš-

kom radu i životnim dužnostima. I kada govorimo da je to naša ruka učinila, sjetimo se – nije stvorila. Mogli bismo se pohvaliti mnogočim, no ne bismo mogli, jer nam i dalje nedostaje potrebnog izlazenja iz sebe i zahvalnosti. Zato danas mi Bogu, osim darova, darujemo što nije naše – srce i dušu.«

Djeca od prvog do osmog razreda prinosila su darove – tijesta sačinjena u obliku kršćanskih znakova: jagnje, krunica, križ, hostija... Na kraju svirane i pjevane mise uslijedila je himna »Tebe Boga hvalimo« i zahvala svim vjernicima, koji su se uključili u ovo slavlje. Potom su se vjernici uputili sa župnikom u prostorije zajedničkih okupljanja i družili se kroz pjesmu tamburaškog sastava, fotografiranje i okrepu.

Z. Č.

Sveta Cecilija

Blagdan sv. Cecilije, uzora kršćanske žene, koja je iz ljubavi prema Kristu sačuvala djevičanstvo te podnijela mučeništvo, slavi se 22. studenoga. Zaštitnica je crkvenih glazbenika, kantora, pjevača, orguljaša te izrađivača glazbenih instrumenata. Sveta Cecilija je živjela u III. stoljeću. Iako je jedna od najomiljenijih i najviše štovanih svetica, o njezinom se životu ne zna baš puno te je njezin život ovijen brojnim legendama. Na slikama se obično pojavljuje slušajući glazbu, pjevajući ili svirajući na kakvu glazbalu. ■

Piše:
mons. dr. Andrija Kopilović

Puno je riječi izrečenih, napisanih, prenesenih...

Najopasnija inflacija

Nikada nije bilo
tako puno riječi
izrečenih,
napisanih,
prenesenih, ali
nažalost nikada
riječi nisu bile ni
tako »jeftine« kao
danas. Čini se da
je malo ljudi koji
govori iz dubine
misli ili iz dubine
srca. Redovito
bilo pisana, bilo
izgovorena riječ
je časovito
stanje govornika
ili pisca i
časovita reakcija
na potrebu ili
izazov.

Svako vrijeme ima svoje povijesne datosti po kojima ulazi u povijest i po kojima se prepoznaje u povijesti. U svakom razdoblju očito ima događaja kojih se povijest nerado sjeća, a ima i svijetlih trenutaka koji su »pokretali« povijest. Jednako tako svako povijesno vrijeme je označeno specifičnim mentalitetom. Ima svoju kulturu. Iskustvo nam pokazuje da se taj mentalitet trajno mijenja, a kultura kreće valovito. Ima vremena visokih civilizacija, a onda redovito slijedi silazna linija i propast neke civilizacije. Unatoč svim uspjesima i značajnim događajima našeg vremena mnogi analitičari u našem vremenu prepoznaju »silaznu liniju«. Kao da se naša civilizacija ruši. Jedan od uzroka koji narušavaju civilizaciju su krajnosti: previše ili premalo. Danas smo zarobljeni u jednom poznatom krajnošću – inflacijom riječi. Nikada nije bilo tako puno riječi izrečenih, napisanih, prenesenih, ali nažalost nikada riječi nisu bile ni tako »jeftine« kao danas. Čini se da je malo ljudi koji govori iz dubine misli ili iz dubine srca. Redovito bilo pisana, bilo izgovorena riječ je časovito stanje govornika ili pisca i časovita reakcija na potrebu ili izazov. Jasno, ako se je odstupilo od one poznate izreke »ispeci pa reci« naše riječi gube na težini, pa i na značenju. Teško se razlikuje ozbiljno od neozbiljnoga, pa čak i istinito od lažnoga. Čini se da je u temelju svega ponajprije i samo interes. Međutim, interes ne može biti norma, a najmanje cijena istine.

RIZNICA: Razmišljajući o devaluaciji riječi i o »praznim riječima« naišao sam na jednu zgodnu priču. Evo što ona kaže: Živio jednom neki kralj kojega je narod poštivao i volio. Posjedovao je golemu riznicu i rado-
vao se kad bi svojim podložnicima mogao dati iz te riznice ono što im je

potrebno. Kralj je također imao posebnu osobinu koja je bila strana njegovoj okolini. Išao je jedanput dnevno, najčešće ujutro, u donju, najdublju prostoriju svoga dvorca. Tamo je ostajao dulje vrijeme. Svi su nagađali što je on u toj prostoriji radio. Nitko osim njega nije smio stupiti u tu prostoriju. Kad je kralj ostario i predosjetio da se približava koncu života, pozvao je svoga sina da mu preda vlast. Najzad ga odvede i u onu prostoriju koju je dnevno sam posjećivao. Kako je samo sin bio iznenađen, kad je stupio nogom u prostoriju. Bila je posve prazna. Kralj zamoli sina da provede u toj prostoriji jednu noć. Sljedećega jutra side dolje te ga upita »Što ćeš učiniti s ovom prostorijom kad ja umrem?« Sin mu odgovori »Zazidat ću je.« Tada ga otac zamoli da dolje provede još jednu noć. Ujutro ga ponovno upita »Što ćeš učiniti s ovom prostorijom kad ja umrem?« Sin mu odgovori »Cijelu noć sam razmišljao čime ću je ispuniti, ali nisam našao odgovor.« Otac ga zamoli da u toj maloj sobi proboravi i treću noć. Kad je kralj sljedećega jutra sišao dolje, našao je sina kako mirno leži na podu i spava. Posljednji put upita ga otac »Što ćeš učiniti s ovom prostorijom kad ja umrem?« Sin mu tada odgovori »Ja ću kao i ti svratiti svakoga dana jedanput u ovu prostoriju.« Nedugo poslije toga umro je kralj, a sin je upravljao isto tako dobro kao i otac. U riznici je uvijek imao dovoljno za udijeliti svakome što mu je potrebno.

MISAON ČOVJEK MISAONO GOVORI: Toliko ta priča. Međutim, dobro je uočiti njenu poruku. Samo ona misao koja je u čovjeku duboko sazrela je zrela. Jasno da čovjek nije samo prijenosnik riječi nego nadasve stvoritelj. Riječ koja nije u čovjeku je samo puka interpretacija bez duha i poruke. Ne može sve biti citat. Misaon

čovjek misaono govori. Sada su vremena susreta i pregovora. Trebalo bi u spomenutoj priči prepoznati pristoriju gdje se rađaju prave misli i odakle niču adekvatne riječi. Čovjek koji nema vremena dnevno uroniti u svoju »najdublju prostoriju«, naliči papagaju koji ponavlja što je čuo, a da ne stoji iza toga što reproducira. Najdublja prostorija gdje čovjek susreće sebe i gdje biva odgovoran je savjest. No, toga pojma se naš suvremenik boji. Jasno. Ako uđe u svoju savjest, naći će ponajprije u toj prostoriji sebe samoga. Da bi mogao sebe prihvatiti, mora prihvatiti sve svoje uspjehe, ali i promašaje. Mora se susresti s istinom o sebi. Samospoznaja je nezaobilazni čimbenik ljudske osobe da bi uopće mogla postati osoba. Stoji li to što govorim, je li istina i stoji li iza te istine osoba? Tek tako promišljena riječ postaje svjedočka i snažna. Druga dimenzija koju čovjek susreće u dubini svoje savjesti je njegov vlastiti odnos prema drugima. Ima neko mjerilo koje nam u savjesti trajno govori da dobro valja činiti a zlo izbjegavati. Toj spoznaji bi Sveto pismo dodalo još istinu – Što ne želiš da tebi čini drugi, ne čini ni ti drugomu. Jasno, da je mladi kralj mogao preuzeti odgovornost za druge tek kada je shvatio da polaže o svojim djelima račun svojoj savjesti. E, ta savjest. Tko je danas odgaja, tko o njoj razmišlja? I tu je srž problema. Kriza civilizacije i kulture počinje onda kada padne glas savjesti. Čini se da je u našem vremenu upravo savjest napadnuta kao relativna a ne apsolutna kategorija vrednota. Vratiti se savjesno i svjesno u svoju savjest znači graditi povijest. Kada zašuti savjest, ruševine kulture pokopat će i našu povijest. Stajat će natpis: I bila jednom jedna civilizacija, ali...

Lazar Baraković, poduzetnik

Sijačice »Agrije« na domaćem i inozemnom tržištu

Nastojimo povećati kvalitetu naših proizvoda, a to se može samo ulaganjem u moderna osnovna sredstva. Pratimo suvremene tehničke trendove, na raznim sajmovima mogu se vidjeti najmoderniji poljoprivredni strojevi. Nastojimo biti konkurentni i po znanju, i po kvaliteti, i po cijenama, kaže Lazar Baraković

S ubotički poduzetnik *Lazar Baraković*, direktor proizvodnje i prodaje u tvrtki »Agria«, koncem listopada posjetio je sajam »Agrokos« u Prištini, gdje je predstavio proizvode ove tvrtke – pneumatske sijačice za kukuruz i ostale kulture, a sajam je bio prigoda i za uspostavljanje poslovnih kontakata.

Tvrtka »Agria« je više godina nazočna na domaćem i inozemnom tržištu sa svojom sijačicom, koja je veoma tražena, jer omogućuje kvalitetnu sjetvu pneumatskim preciznim podešavanjem, a cijena ovih sijačica niža je od cijena inozemnih uređaja. Karakteristika sijačica koje proizvodi »Agria« je što uređaj sije samo toliko sjemena koliko je dosti potrebno.

DOJMOVI IZ PRIŠTINE:

»Tvrtka 'Agria' je dobila poziv od Gospodarske komore Vojvodine da sudjeluje na poljoprivrednom sajmu u Prištini. Sajam je održan u nekadašnjem sportskom centru 'Boro i Ramiz', koji se sada zove 'Dom omladine'. U Vranju mi je tamošnja špedicija pripremila potrebnu dokumentaciju za sijačice koje sam nosio na sajam. Mora se proći carinski pregled, a u Prištini sam bio prvi put. Nakon susreta s organizatorima sajma, smjestio sam se u hotel nedaleko od mjesta gdje se održavao sajam, tako da sam pješice odlazio iz hotela do 'Doma omladine'. Očekivao sam da ću vidjeti jedno siromašnije područje, ali to nije tako. U Prištini se gradi na svakom 'koraku', grade se uglavnom moderne višekatnice, ulice su čiste, a prolaznici koje sam vidao na ulicama bili su veoma moderno odjeveni. U 'Domu omladine' nalazi se i mnogo butika robe široke potrošnje, a prodaje se vrlo kvalitetna roba. Nakon završetka sajma odvezao sam sijačice, koje sam prodao, u jedno selo blizu

Uroševca i vozeći do tamo, vidio sam kako je uz cestu izgrađeno jako mnogo suvremenih poslovnih objekata. Na povratku također nisam imao problema, a carini i policiji bilo je dovoljno pokazati vozačku dozvolu za nastavak puta«, kaže Lazar Baraković.

SUVREMENOM TEHNOLOGIJOM DO KVALITETE PROIZVODA:

Tvrtka »Agria«, osim proizvodnje univerzalnih pneumatskih sijačica, proizvodi i dijelove za razne poljoprivredne strojeve, a nudi i usluge popravka poljoprivrednih strojeva. Ova tvrtka orijentirana je i prema izvozu. »Agria« izvozi u okolne zemlje: Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Sloveniju, kao i na rusko i ukrajinsko tržište.

»Nastojimo povećati kvalitetu naših proizvoda, a to se može samo ulaganjem u moderna osnovna sredstva. Pratimo suvremene teh-

ničke trendove, na raznim sajmovima mogu se vidjeti najmoderniji poljoprivredni strojevi. Nastojimo biti konkurentni i po znanju, i po kvaliteti, i po cijenama. Već koncem ovog mjeseca generalni direktor 'Agrije' *Bojan Baraković* posjetit će poljoprivredni sajam u Hannoveru, a prije tjedan dana je posjetio jedan sajam u Turskoj. Moramo biti u tijeku i pratiti razvoj industrije poljoprivrednih strojeva«, kaže Lazar Baraković, a prilikom obilaska tvrtke uvjerali smo se kako se u »Agriji« puno ulaže za poboljšanje kvalitete proizvodnje.

Tvrtka raspolaže brojnim strojevima za obradu metala – strugovima, glodalicama, bušilicama, presama, sačmaricom koja služi za čišćenje dijelova, kao i kompjuteriziranim obradnim centrom koji se programira i automatski radi s 24 alata, a smanjuje vrijeme proizvodnje za oko deset puta.

NEPOVOLJAN TEČAJ: »Kvalitetom naših proizvoda nastojimo osvojiti domaće tržište, a glede izvoza, problem je sadašnji nepovoljan tečaj. Dinar jača prema euru, a guverner Narodne banke Srbije *Radovan Jelašić* kaže kako se ovakvom monetarnom politikom čuva niska stopa inflacije. Jačanje dinara prema euru ima za posljedicu manjak u trgovini sa svijetom. Postojeći tečaj nepovoljan je za izvoznike, ali i za one koji ovdje proizvedenu robu prodaju na domaćem tržištu. Primjerice, prošle je godine tvrtka 'Agria' sklopila ugovor za izvoz poljoprivrednih strojeva u Rusiju. Tada je tečaj eura bio 88 dinara, a u međuvremenu, dok ugovor nije realiziran, euro je pao, kupovni je tečaj za 1 euro 78 dinara. I kako sada nadoknaditi taj gubitak od 15-16 posto, koji sam naveo kao jedan od primjera? Tvrtka 'Agria' se mora držati aktualnih cijena na svjetskom tržištu, a euro je pao samo u odnosu na dinar, a ne i u odnosu prema drugim valutama. Tvrtka 'Agria' svoje prodajne cijene mora vezivati za valutu koja je uobičajena u Europi, kao što je euro, a naše prodajne cijene ne možemo podizati, jer postoji standard svjetskih cijena na tržištu«, kaže Lazar Baraković i ističe kako tvrtka »Agria« većinu svojih proizvoda prodaje na domaćem tržištu, a kako su u pitanju poljoprivredni strojevi, uvjeti poslovanja su teški, jer je poljoprivreda u problemima, a ionako siromašni seljak ove je godine pretrpio veliku štetu zbog suše.

Tvrtka »Agria« i pokraj nepovoljnih uvjeta poslovanja i dalje nastoji osuvremeniti svoju proizvodnju i biti uspješan konkurent na domaćem i inozemnim tržištima.

Z. Sarić

Nagrade za inovacije

»Tvrtka 'Agria' je utemeljena 1993. godine, a začetak nastajanja ove tvrtke bio je obrt za proizvodnju dijelova i poljoprivrednih strojeva, koji je s radom počeo 1989. godine. Momentalno su u 'Agriji' zaposlena 24 djelatnika«, kaže Lazar Baraković, koji je više puta nagrađivan za inovacije i unapređenje tehnologije, među ostalim i Oktobarskom nagradom grada Subotice 1986. i Prvomajskom nagradom 1990. godine.

Preventivna medicina (I. dio)

Važnost preventive

Piše: dr. Marija Mandić

Prevencija u izvornom značenju predstavlja sprječavanje neke bolesti ili poremećenog ponašanja, ili pojave koja ostavlja posljedice po neke osobe ili skupine. Obično se govori o primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj prevenciji.

PRIMARNA PREVENCIJA su akcije koje se poduzimaju kako bi se spriječila pojava uvjeta koji rezultiraju bolestima. Primarna prevencija se odvija, ili bi se bar trebala odvijati, u ambulantama liječnika opće medicine, u centrima primarne medicine, kroz zdravstvenu edukaciju šireg stanovništva različitim aktivnostima i programima.

SEKUNDARNA PREVENCIJA predstavlja liječenje različitih bolesti i stanja i ona se odvija u ambulantama opće prakse, ali većim dijelom su za ovaj vid prevencije zadužene bolnice: kako primarnog (gradska bolnica) tako i sekundarnog i tercijarnog nivoa (instituti i klinički centri). Iz navedenog proistječe da je osnova sekundarne medicine kurativna medicina.

TERCIJARNA PREVENCIJA se odvija nakon izlječenja bolesti, a sastoji se u rehabilitaciji i resocijalizaciji. U okviru rehabilitacije suština akcija tercijarne prevencije je smanjenje invaliditeta i poboljšanje kvalitete života rekonvalescenta (osoba koje su nedavno preboljele neku bolest), dok je u okviru resocijalizacije stavljen naglasak na integraciju osoba s određenim stupnjem invaliditeta zaostalog nakon bolesti, u okolicu u koju se vraća. Tercijarna medicina nalazi svoje mjesto u svim dobnim skupinama, tako da se smanjenjem invaliditeta odrasle osobe, omogućava povratak ove osobe u redovne društveno-socijalne tijekove i na taj način smanjuje gubitak radne snage, tj. radno sposobne skupine cjelokupnog stanovništva. U

dječjoj dobi tercijarna medicina pokraj smanjenja invaliditeta djeteta radi na što lakšem vraćanju djeteta s određenim stupnjem oštećenja neke somato-psihičke funkcije među vršnjake, i prihvaćanje kako od strane vršnjaka tako i djeteta od samog sebe, što je možda i važnije nego prvo navedeno.

Također, tercijarna medicina nalazi svoje mjesto i u sprječavanju nastanka istog oboljenja kod iste osobe. Ovo je posebno značajno kod onih koji su preležali teže bolesti kao što su

infarkt srca, cerebro-vaskularni insult (oduzećnost), te karcinome otkrivene u ranijim stadijima kod kojih je došlo do potpunog izlječenja. Ponovno obolijevanje od ovih bolesti moglo bi biti kobno za ovakve pacijente te je kod njih neophodno staviti naglasak na tercijarnu prevenciju.

Kako je u narodu poznata izreka **BOLJE SPRIJEČITI NEGO LIJEČITI**, u idućih nekoliko nastavaka osvrnut ćemo se prije svega na PRIMARNU PREVENCIJU koja je sve više

zastupljena na našim prostorima. U okviru programa primarne prevencije bolesti Ministarstvo zdravlja Republike Srbije izdalo je nekoliko »nacionalnih vodiča za liječnike u primarnoj zdravstvenoj zaštiti« radi stvaranja Vodiča dobre kliničke prakse, koji će biti osnova našeg daljnjeg izlaganja. S obzirom da smo već u više navrata govorili o prevenciji infarkta miokarda i insulta, tj. šloga, ideja je da se u nekoliko sljedećih brojeva pozabavimo prevencijom malignih bolesti, ali i temama kao što su rano otkrivanje raka dojke, rano otkrivanje grlića maternice, kao i rano otkrivanje kolorektalnog karcinoma, tj. karcinoma debelog crijeva.

Svake godine u svijetu od raka oboli preko 10 milijuna osoba. Procjenjuje se da trenutčno u svijetu ima oko 23 milijuna osoba kojima je posljednjih 5 godina otkriveno maligno oboljenje i koje su završile liječenje ili je liječenje još u tijeku. Maligne bolesti su samo u malom postotku (10 posto) rezultat djelovanja genetskih faktora, dok većina slučajeva nastaje pod utjecajem našeg ponašanja i utje-

caja sredine. Stoga najbolji način borbe protiv malignih bolesti jest primarna prevencija, tj. sprječavanje nastanka oboljenja putem uklanjanja štetnih djelovanja ili putem uvođenja pozitivnog ponašanja. Ipak, prevencija raka nije uvijek moguća te stoga veliki značaj ima i tzv. SEKUNDARNA PREVENCIJA, odnosno rano otkrivanje bolesti. Kad se bolest pojavi, uspješnost njenog liječenja na prvom mjestu ovisi o proširenosti bolesti u trenutku postavljanja dijagnoze. ■

GASTRONOMSKI KUTAK

Salama

Sastojci:

15 dag oraha
15 dag prah šećera
10 dag suhog grožđa
10 dag čokolade za kuhanje
malo ruma

Priprema:

Orahe pola samljati, pola isjeći, čokoladu otopiti, a grožđe natopiti u rum. Sjediniti, oblikovati u salamu i uviti u prah šećer.

U posjetu odjelu IV. c OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice

Škola po mojoj mjeri

Odjel na hrvatskom jeziku u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici, IV.c, pohađa petoro đaka – četiri djevojčice i jedan dječak. Učiteljica *Jasna Peić Gavran* kaže da je jako zadovoljna zalaganjem djece na satima te njihovim radom uopće.

Djeca su sudjelovala na manifestacijama Dani Balinta Vujkova, Sunčanoj jeseni života, za najstarije sugrađane, kao i u snimanju radio-drame na hrvatskom jeziku na Radio Subotici. Sate vjeronauka, koje pohađaju svi, predaje *Vesna Orčić*. Vrijedno se spremaju za smotru recitatora, te neke buduće priredbe. Uza sve ozbiljne obveze koje ih svakodnevno »pritišću«, evo kako bi to izgledalo kada bi školarci mogli kreirati školu po svojoj mjeri.

A učiteljica bi se odmarala...

Ja te volim jako

Kiša pada,
prolaze dani.
I na žalost,
svi smo stariji.

Pošto kiša pada,
ja te volim jako,
a je li ti mene voliš tako?

Kad bi se u školi moglo spavati – Viktorija

Osmijeh

Osmijeh moj će biti i tvoj
Osmijeh svoj mijenjat ću za tvoj.
Bit će to divan dan za sretan dan.

Osmijeh tvoj tugu mi odnosi,
radost mi donosi.
Osmijeh je tvoj za ljepši dan, i lakši san.

Stalno bi pivali – Martina

A kako zamišljaju školu u budućnosti, koja bi bila po želji đaka...

»Da je sve u školi živo«, kaže *Josip Jaramazović*. »Tada bi spužva mogla letjeti te bi sama brisala ploču. Kreda bi također letjela i sama pisala po ploči. Osim toga, i kanta bi bila živa tako da bi ona sama sakupljala otpatke po školi«, dodaje Josip. A zgradu škole bi obojio šareno, u obliku duge.

»Škola bi imala bazene i stalno bi plivali«, želja je *Martine Kulundžić*. »Knjige bi se same čitale, a bilježnice same ispisivale. Tepih bi u školi bio pokretan i nosio bi nas po zgradi gdje god poželi-mo. Voljela bih i da imamo pekarnicu u školi, gdje bi pravili najfinija peciva za đake. Osim toga, učiteljicu bi zamijenio robot, tako da bi se prava učiteljica odmarala«, objašnjava Martina, koja bi također školu obojila šareno.

»Da se u školi može spavati i kupati«, kaže *Viktorija Sudarević*. »A kada su sati, učiteljica bi samo sjedila i gleda nas đake dok bi ploča sama pričala i predavala gradivo. Mali odmor bi trajao 30 minuta, a ne 5 minuta kao sada, dok bi veliki odmor bio 60 minuta. Jedan sat bi trebao trajati 5 minuta, ali tako da ploča brže govori kako bi mi mogli više naučiti«, objašnjava Viktorija te dodaje kako bi »Umjesto kantine bio restoran pa bi onda mogli jesti što želimo. Olovka bi u budućnosti pisala umjesto nas. Također, voljela bih da nemamo drvene stolce već udobne kao učiteljica«, kaže Viktorija i objašnjava kako bi škola u budućnosti mijenjala boje – kada je svijet tužan onda bi zgrada bila tužnih boja, a kad bi bilo veselo – veselih boja.

»U budućnosti ne bi bilo ploče, nego bi umjesto nje bio veliki televizor plazma«, želja je *Sare Dulić*. »On bi se nalazio nasred učionice, a đaci bi imali lap-top računala umjesto bilježnica. Umjesto učiteljica bili bi roboti, i, osim djece, ne bi bilo ljudi u školi«, kaže Sara. »Pošto bi u jednom gradu bila samo jedna škola, ona bi bila mobilna – ne bi više đaci hodali do škole, nego bi škola dolazila do đaka«, objašnjava Sara, koja zamišlja zgradu škole obojenu šareno nježnim bojama.

»Sve bi bilo u znaku nogometa«, želja je *Marije Kujundžić*. »Velika zgrada na milijun katova oko koje bi sve bilo uređeno. Bilo bi puno nogometnih terena i bazena u sklopu škole, kojom bi vlada-li nogometaši. Naravno, učilo bi se o nogometu i po školi grafija nogometaša, najviše Ronaldinha«, kaže Marija. U biti, bio bi to sportski »nogo-metno-edukativni« planet. Shodno tome, škola bi bila u boji nogometne lopte.

Udobniji stolac – Sara

Škola spava

Kada škola spava,
o sutrašnjem danu sniva.
Ona s nadom sanja,
da joj đaci daju znanja.

Ona sanja da će i sutra
đaci doći,
i s peticama kući poći.

A kad kući krenu pješke,
torbe su im teške.
Ali nisu teške jer imaju
puno bilježnica,
nego su teške jer su pune
petica.

Vesela škola

Vesela škola veselo zvoní,
od đaka njenih što su u školi.

Smijeh se čuje ko ptičica poj,
dok đaci žure školi toj.

Pametni đaci ko pčelice male,
uče i slažu rečenice prave.

Izvoru znanja poći ću tom,
i bit ću vrijedan učenik u njoj.

Kad bi spužva sama brisala ploču – Josip

Škola zove

Zvono zvoní, zvono zvoní,
počeo je čas, za drugare i nas.

Nove boje škole naše i zidovi
čisti,
djecu mole ne škrabajte nas.

Ploče, klupe, pod i vrata,
čuvajte se nevaljalih đaka.

Evo nas odmornih i čilih,
novih zadaća smo se uželjeli.

Nogometna škola – Marija

Priredila: Julijana K.

Stres

Piše: Dražen Prčić

Stres vlada našom svakidašnjicom. Od prvog otvaranja očiju izjutra pa sve do njihovog zatvaranja navečer izloženi smo brojnim, često nekontroliranim, naletima i eksplozijama neuro-potresa, koji nagrizaju i narušavaju naše opće tjelesno zdravlje. I ne samo mi, nego i životinje koje žive uz nas...

 Japan, zemlja najbržeg i najrazvijenijeg tehnološkog napretka današnjice uvijek je puna novih izuma, a najnoviji je *Doga*, specijalizirani oblik joge za pse.

Možemo samo nagađati je li Boo Boo, najmanji pas na svijetu prema Guinnessovoj knjizi rekorda, poslije susreta s najvećim psom na planetu Gibsonom zatražio od svojih vlasnika koji tretman pseće doge. Jer chihuahua od samo 12 cm visine i 680 grama težine morala je barem malo doživjeti stres pri susretu s dogom od 190 cm i 77 kilograma težine. Iako se prema navodima ondje nazočnih medija, na tradicionalnom godišnjem susretu rekordera iz Guinnessove knjige, susret doimao

Sothebyja prodala svoju kinesku vazu iz 18. stoljeća za nevjerovatnih 5,87 milijuna američkih dolara, vjerojatno više ne pati od stresa prouzročenog nedostatkom financija. Stres je jedino doživjela kada je dobila ovu nevjerovatnu cifru za ukrasni predmet, koji je puna tri desetljeća držala odložen u kutiji za cipele na dnu svoga ormara, posve nesvjesna njegove vrijednosti. No, s dobivenim novcem za vazu u kojoj su nekada njeni držali cvijeće, može si priuštiti dane i dane joge.

Ukoliko nemate novca za anti-stres tečaje, evo savjeta. Počnite pospremati svoje stare stvari, možda pronađete nešto vrijedno. Ne pronađete li ništa opet će vam biti dobro, jer ćete se tjelovježbom dobro zamoriti, eliminirati stres i zdravo zaspati navečer. ■

Naime, tamošnji znanstvenici su utvrdili kako stres jednako pogađa i pse, koji tijekom cijelog dana bivaju zatvoreni u njihovim, ionako premalim, stanovima, što opet izaziva povećanu agresivnost i višak negativne energije. U želji poboljšanja njihovog mentalno-tjelesnog zdravlja sada su u ponudi satovi spomenute doge (joge za pse) na kojima se vlasnici četveronožnih ljubimaca uče kako neutralizirati stres svojim ljubimcima. Prvi rezultati govore kako su tretirani psi sve više opušteniji i smireniji, a kako se osjećaju njihove gazde možemo samo nagađati. Jamačno i njima treba sve više raznovrsnijih oblika relaksacije, jer najnovija brojka od preko 30.000 samoubojstva u toj azijskoj državi djeluje i više nego zastrašujuće.

srdačan i dirljiv, samo mala Boo Boo zna kako se osjećala poslije ovog bliskog susreta!

Nažalost, u blizini San Franciscu jedna nes(p)retna mlada junica od 260 kg težine nedavno je pala s vrha litice i visine od 60 m na automobil jednog američkog bračnog para. Je li i ona patila od nekog stresa nikad se neće moći ustvrditi, jer je eutanazirana na licu mjesta, ali bračni par kojemu je mlada krava pala na vjetrobransko staklo i haubu sigurno dugo neće moći izbiti tu sliku iz svojih glava. Tko zna, možda i oni, u konzultaciji sa svojim psihičcem, već prakticiraju neki oblik joge.

Jedno je sigurno – Švicarka, koja je nedavno na aukciji kod glasovitog

Ples sa zvijezdama

Žana i Mirko out

Simpatični voditelj *Mirko Fodor* i njegova partnerica *Žana Alerić* prvi su »izbačeni« par iz novoga serijala »Ples sa zvijezdama«, u kojemu se subotom navečer natječu parovi sastavljeni od poznatih javnih ličnosti i profesionalnih plesača i plesačica. U konkurenciji za laskavi naslov najboljeg plesnog para ostali su i dalje: *Nikolina Pišek* i *Ištvan Varga*, *Danijela Martinović* i *Nicolas Quesnoit*, *Davor Gobac* i *Tamara Despot*, *Lana Jurčević* i *Hrvoje Kraševac*, *Damir Markovina* i *Ana Herceg*, *Luka Nižetić* i *Mirjana Žutić* te *Iva Majoli* i *Marko Herceg*. Tko će u subotu biti sljedeći na »izlaznim vratima« ovisi o volji strogog žirija (*Milka Babović*, *Dinko Bogdanić*), ali i od gledateljskih glasova, koji su ovoga puta »spasili« Gobca i njegovu partnericu. Prošlogodišnji pobjednici ovog atraktivnog zabavno-glazbenog serijala bili su glumica *Zrinka Cvitešić* i *Nicolas Quesnoit*. ■

Zanimljivi datumi

Naša era do 1800. godine

Priredio: Dražen Prčić

30 – Razapet Isus Krist (Azija)
 43 – Rimljani zauzeli Veliku Britaniju (Europa)
 60 – U Indiji stvoreno Kušansko Carstvo (Azija)
 105 – U Kini prvi puta upotrijebljen papir (Azija)
 200 – Napisani Ramajana, Mahabharata, Bagavad Gita i Mišna (Azija)
 220 – Kraj dinastije Han u Kini (Azija)
 293 – Car Dioklecijan reorganizirao Rimsko Carstvo (Europa)
 313 – Milanski edikt: proglašena tolerancija prema kršćanima u Rimu (Europa)
 330 – Carigrad postaje prijestolnica Rimskog Carstva (car Konstantin) (Europa)
 370 – Huni dolaze u Europu
 450 – Angli, Sasi i Jurti naseljavaju Veliku Britaniju (Europa)
 486 – Klovis osnovao Franačko Carstvo (Europa)
 520 – U Indiji se razvio decimalni sustav brojeva (Azija)
 600 – Vrhunac civilizacije Maja (Amerika)
 622 – Prva godina islamskog kalendara (Azija)
 786 – Harun al Rašid postaje bagdadski kalif (Azija)
 794 – Osnovan Kjoto, drevna japanska prijestolnica (Azija)
 800 – Karlo Veliki krunisan za prvog svetog rimskog cara (Europa)
 861 – Vikinzi otkrivaju Island (Europa)
 900 – U Meksiku nastaje civilizacija Miksteka (Amerika)
 935 – 941 – Građanski rat u Japanu (Azija)
 997 – Stjepan I. postaje prvi kralj Ugarske (Europa)
 1066 – Viljem Osvajač napada Englesku (Europa)
 1096 – Počinje prvi križarski rat (Europa)

1119 – U Bolonji osnovano jedno od najstarijih sveučilišta (Europa)
 1151 – U Meksiku propada kraljevstvo Tolteka (Amerika)
 1170 – Ubijen kanterberijski nadbiskup Thomas Becket (Europa)
 1174 – Počinje izgradnja kosog tornja u Pisi (Europa)
 1191 – U Japanu uveden zen-budizam (Azija)
 1200 – Čuzko u Peruu postaje centar civilizacije Inka (Amerika)
 1206 – Džingis kan osniva Mongolsko Carstvo (Azija)
 1209 – Sveti Franjo osniva franjevački red (Europa)
 1215 – Kralj John potpisao Magna Cartu (Europa)
 1232 – Korištenje eksplozivnih naprava u ratu Kineza i Mongola (Azija)
 1240 – Početak regionalne trgovine njemačkih gradova – Hanzeatska liga (Europa)
 1273 – Rudolf Habsburg postaje vladar Njemačke i osniva moćnu dinastiju (Europa)
 1291 – Svršetak križarskih ratova (Azija)
 1309 – Papa se seli u Avignon (Europa)
 1346 – Počinje stogodišnji rat između Engleske i Francuske (Europa)
 1358 – Žakerija, pobuna francuskih seljaka protiv previsokih poreza (Europa)

1389 – Kosovska bitka (Europa)
 1405 – Smrt Timur Lenka i propast Mongolskog Carstva (Azija)
 1450 – Gutenberg tiska prve knjige (Europa)
 1453 – Pad Carigrada i propast Vizantijskog Carstva (Europa)
 1492 – Kolumbo otkriva novi svijet (Amerika)
 1503 – Da Vinci naslikao Mona Lisu (Europa)
 1512 – Michelangelo završio strop Sikstinske kapele (Europa)
 1517 – Martin Luther započeo reformaciju (Europa)
 1519 – Magellan preplovio Tihi ocean (Amerika)
 1532 – Pizzaro uništava carstvo Inka (Amerika)
 1566 – Osmanlijsko carstvo zauzima najveći teritorij (Azija)
 1582 – Uveden Gregorijanski kalendar (Europa)
 1607 – Osnovana kolonija Jamestown u Virginiji (Amerika)
 1613 – Prvi ruski car iz dinastije Romanovih, Mihail (Europa)
 1618 – Izbija tridesetogodišnji rat (Europa)
 1620 – Mayflower plovi u Sjevernu Ameriku
 1626 – Nizozemci osnovali New Amsterdam, danas New York (Amerika)
 1629 – Osnovana kolonija Massachussets (Amerika)
 1642 – Građanski rat u Engleskoj (Europa)
 1649 – Uveden Commonwealth
 1661 – Švedska uvela prve europske novčanice (Europa)
 1675 – Rat između kolonizatora i domorodaca (Amerika)
 1680 – Izumire ptica Dodo (Okeanija)
 1703 – Mađarska pobuna protiv Austrije (Europa)
 1707 – Ujedinjenje Engleske i Škotske (Europa)
 1709 – Proizvodnjom koksa započinje industrijska revolucija (Europa)
 1709 – Masovno iseljavanje Nijemaca u Ameriku
 1727 – Određena granica između Rusije i Kine (Azija)
 1748 – Marija Terezija postaje austrijska carica (Europa)
 1750 – Kina osvaja Tibet (Azija)
 1756 – Sedmogodišnji rat između Britanije i Francuske (Europa)
 1762 – Katarina Velika počinje vladati Rusijom (Europa)
 1775 – 1783 – Američki rat za neovisnost
 1776 – Deklaracija neovisnosti (Amerika)
 1789 – Pad Bastille, početak francuske buržoaske revolucije (Europa)

1781 – Ukinuto kmetstvo (Europa)
 1787 – Američki Ustav
 1795 – Uspostavljena nova francuska vlada, Direktorijum (Europa)

Na korak do plasmana na Euro 2008.

Jedan bod za slavlje

Ukoliko ostane neporažena u Skoplju, Hrvatska je osigurala plasman na završnicu nogometnog prvenstva Europe

Piše: Dražen Prčić

Sutra navečer (subota, 17. studenoga) hrvatska nogometna reprezentacija polaze svoj »završni ispit« u kvalifikacijama za Euro 2008 u Austriji i Švicarskoj. Prijašnjih deset uspješno položenih bit će »maturirani« ukoliko izabranici *Slavena Bilića* neporaženi napuste glavni grad Makedonije, jer samo jedan bod iz dva preostala kvalifikacijska susreta skupine E (protiv Makedonije i Engleske) dovoljan je za konačnu potvrdu plasmana među 16 najboljih reprezentacija kontinenta.

VELIKI BOD: Ne tako davno, 1999. godine, Hrvatska je upravo u Skoplju protiv domaćina Makedonije prokockala svoju šansu za odlazak na Euro 2000. godine u Belgiji i Nizozemskoj, inače jedino veliko nogometno natjecanje koje je propušteno od osamostaljenja. Bilo je tada »nedovoljnih« i neodlučenih 1-1. Sudbina i ždrijeb za ove kvalifikacije (opet za Euro) svrstali su iste rivale u zajedničku skupinu i ponovno ogled u glavnom gradu Makedonije ima predznak odluke. No, ovoga puta je stvar posve drugačije prirode. Hrvatska nema imperativ pobjede, iako je on uvijek prisutan, jer joj je i neodlučeni ishod »dovoljan« za veliko slavlje.

Momčad, koju u ovim kvalifikacijama suvereno predvodi izbornik Bilić, čvrsto drži prvo mjesto u E kvalifikacijskoj skupini s 26 bodova iz 10 odigranih susreta. Hrvatska je, podsjetimo, zabilježila 8 pobjeda, uključujući i vjerojatno najvažniju protiv Engleske (2-0) u Maksimiru, uz dva neodlučna susreta (oba protiv Rusije, izravnog konkurenta za plasman). U spomenutih deset kvalifikacijskih ogleda napad je postigao najviše pogodaka od svih konkurenata (25), dok je obrana kapitulirala samo 4 puta i već ovi statistički podaci jasno ukazuju na snagu ove selekcije hrvatskih nogometaša. S druge strane, sutrašnji protivnik i domaćin ovog prvog odlučujućeg susreta, Makedonija se trenutačno nalazi na petom mjestu ove kvalifikacijske skupine sa skromnih 11 osvojenih bodova s 3 pobjede i 2 neodlučna susreta. Upravo jedan od tih remija u najvećoj mjeri je i »iskrojio« tablicu, jer su Makedonci uspjeli »iščupati« bod protiv Engleske na gostovanju. U konačnom raspлетu za njih posve nevažan, a za »Gordi Albion« možda i presudan manjak pri obračunu za Euro 2008. Nogometaši Makedonije pod vodstvom slovenskog izbornika *Srečka Kataneč* imaju čak i negativnu gol diferenciju, jer su zabili samo 10, a primili 11 pogodaka u deset susreta.

MATEMATIKA: Raspлет u E skupini ove subote će se rješavati na još jednom travnjaku u ogledu Izraela i Rusije. Isto kao i Makedonija domaćin Izrael nema nikakvih rezultat-

skih imperativa, dok gostujućoj »Zbornaji« igra samo pobjeda za plasman na Euro. Podsjetimo, plasman Engleske posve ovisi o rezultatima ove dvije utakmice. Bod Hrvatskoj i tri boda Rusiji donose im kraj nadanja o natjecateljskom posjetu Austriji i Švicarskoj. Istina, Rusija bi svoj plasman morala »vizirati« na gostovanju kod posljednje Andorre, koja je bez bodova. Opet, kad smo već kod matematike o kojoj ne bi željeli ni razmišljati ovoga puta, Hrvatska bi u slučaju neočekivanog poraza u Skoplju i dalje sama odlučivala o svojoj sudbini, jer bi joj u posljednjem susretu protiv Engleske (srijeda, 21. studenoga) na Wembleyu za plasman bio dovoljan opet i bod ili čak i poraz s manje od dva gola razlike, jer je upravo toliko bila bolja u Maksimiru.

Srbija

Nogometna reprezentacija Srbije (20 bodova) se, poslije nekoliko rezultatskih kikseva u svojoj skupini A, našla u poziciji sličnoj Englezima i iščekuje rezultate izravnih konkurenata za plasman na Euro 2008. Sve oči su uprte u susret Poljske (24) i Belgije, jer pobjeda domaćina znači i najvjerojatniji konačni oproštaj od Austrije i Švicarske, a posljednji kvalifikacijski susret protiv Poljaka u Beogradu ne bi odlučivao tko će se »pridružiti« Portugalu.

Darijo Srna

Eduardo Da Silva

Kristijan Muharemović, karatist

Povratak karateu

*Nakon desetak godina stanke,
na nagovor prijatelja vratio se aktivnom treniranju*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Atile Pivarčika. Sljedeće tri godine sam intenzivno trenirao, polagao ispite za sve pojaseve i stigao do smeđe boje, ali tada me je bolest prekinula na putu do željenog crnog pojasa. U pionirskoj dobi moj najveći uspjeh je osvajanje prvog mjesta na regionalnom prvenstvu Srbije u borbama, te brojna prva mjesta na turnirima diljem Vojvodine i Srbije.

► **To je bilo nekada, a kako je danas, poslije toliko vremena, obući kimono i ponovno trenirati?**

Osjećaj je super zahvaljujući mom prijatelju *Dejanu Rudić Vraniću*, na čiji sam i nagovor ponovno odlučio trenirati karate. Pozvao me je da vidim metodu po kojoj on radi, svidjelo mi se i pristao sam. Bilo je to u rujnu i od tada 3 puta tjedno po sat i pol treniram u maloj dvorani preko puta Kerske škole u Subotici. U tijeku su pripreme za polaganje crnog pojasa, do kojega nisam uspio stići u vrijeme aktivnog bavljenja karateom.

► **Kada će biti upriličeno polaganje za najviši pojas u karateu i što sve treba svladati za ovo majstorsko zvanje?**

Ispit bi se trebao održati u proljeće sljedeće godine, termin još nije precizno određen, ali se do tada moram u potpunosti spremati. Za dobivanje crnog pojasa potrebno je svladati oko 30 različitih kata i demonstrirati zavidnu razinu

poznavanja tehnike udaraca koji se primjenjuju u karateu.

► **Znači li to i potpuni povratak natjecateljskom karateu?**

O tome je još uvijek prerano govoriti, ali tko zna. Naime, sljedećeg ljeta održava se Svjetsko prvenstvo u Japanu (za asocijaciju u kojoj trenutačno treniram), i ako bi se stekli uvjeti i financije... Bio bi to najljepši mogući nastavak prekida od prije desetak godina.

► **Kako karate utječe na Vašu životnu filozofiju i posao kojim se bavite?**

Iako sam prije neposrednog povratka karateu imao određeni osjećaj straha, sada sam u potpunosti sigu-

Seminar

U subotu i nedjelju (17. i 18. studenoga) u maloj dvorani preko puta OŠ Ivan Milutinović u Subotici održat će se karate seminar.

ran u ispravnost svoje odluke. Lijep je osjećaj ponovno biti aktivan u sportu koji volim. Glede životne filozofije ona je na određeni način povezana s filozofijom karatea koji podrazumijeva i određeni pogled na život. Mnogo sam smireniji i opušteniji, što mi veoma pomaže u poslu ličioca-dekoratera kojim se trenutačno bavim. ■

Jednom sportaš, uvijek sportaš. Stara maksima u koju su se uvjerili mnogi sportaši koji su se aktivno bavili sportom, pa prestali i poslije izvjesnoga vremena nastavili. *Kristijan Muharemović* (1983), karatist iz Subotice, svojim primjerom također potvrđuje ovu sportsku istinu. Poslije više od deset godina od prekida s aktivnim treningom, od prije mjesec i pol dana ponovno je u kimonu i marljivo se sprema za polaganje ispita za crni pojas. Jedini koji mu je ostao »nepoložen«.

► **Uz čestitku za aktivni povratak u svijet karatea, neizbježno pitanje: zašto ste uopće prekidali?**

Nažalost razlog mog prestanka s aktivnim bavljenjem karateom bio je zdravstvene prirode, jer sam zbog problema s venama morao prekinuti treninge. Sve se to događalo prije nekih desetak godina, kada sam imao 13 godina i kada sam se pripremao za odlazak na pionirsko svjetsko prvenstvo u Italiju.

► **S koliko ste godina počeli trenirati karate i koji su Vaši najveći uspjesi iz pionirskog razdoblja?**

Trenirati sam počeo u jedanaestoj godini u karate klubu »Shotokan« pod stručnim nadzorom svojih prvih trenera *Žike Bečanovića* i

Promocija stolnog tenisa u Tavankutu

Pingić u školi »Matija Gubec«

U srijedu, 7. studenoga, stolnoteniski trener *Nebojša Gabrić* u suradnji s včl. *Franjom Ivankovićem* i *Stanislavom Stantić Prčić*, ravnateljicom OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta, organizirao je promociju ovoga sporta u prostorijama škole. Pozivu se odazvalo oko stotinjak učenika svih dobnih uzrasta, a povod praktične demonstracije je želja za uključivanjem mladih u sport za koji nisu potrebni neki pretjerani uvjeti treninga i moguće ga je organizirati u postojećim kapacitetima. U sklopu ove prigodne promocije su *Marko* i *Luka Gabrić*, igrači STK »Mladost«, odigrali nekoliko setova s tavankutskom djecom.

D. P.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	ŽENSKO IME (GLORIA)	"OPEN UNI- VERSITY"	NAJVEĆI GRAD DALMACIJE	SEKRETAR	LOPATICA ZA ČIŠĆE- NJE PLUGA, OTIKAC	LUDOLFOV BROJ (3,14...)	"RADIJUS"	PERZIJA- NAC	PATRIJARH, S CARICOM JELENOM NAŠAO ISU- SOV KRIŽ	NAČINITI SKICU	"DINAMOV" VRATAR, IVAN	KOJE IMA VRIJED- NOST	NEODLA- ZAK
GOSTO- LJUBIVOST													
UDARATI, MLATITI							KUT FILMSKOG SNIMANJA GLAS GAVRANA						
OKRUGLO SLOVO		"LIST OF JOURNAL INDEX" OSJEČANIN (NJEM.)				SRASLO KAMENJE (GEOL.) GLUMICA NIELSEN							
PONOVRNO RAĐANJE, UTJELOV- LJENJE													
JEDNAKI, IDENTIČNI					SLAVNI ARHITEKT, EERO RAZORAN VJETAR								
JONATHAN EDWARDS			OKOT, NAKOT VRSTA RIBARSKJE MREŽE				ZASTITNO PLATNO (CERADA) SVIJETLE- ĆA ČESTICA						
SLIKA ILI KIP GOLOG TIJELA				TALIJAN- SKA RTV MOČVARNA BILJKA				OSOBNJA ZAMJENICA PRIHOD RENTIJERA (MNOŽ.)			NIKO KRANJČAR BAŠTINIK		
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	SKLADA- TELJ SATIE PRSOBRAN					RUDARSKI POZDRAV SIN HRVOJA PETRAČA							OMOTAČ TIJELA
ŽENE IZ GRADA									MAGAREČA ABECEDA GRAD U RUSIJI			"KARAT" TAJLAND	
"RIZMA"		BEZNAČAJ- NO ODGOVOR NA ČIJI GOVOR								DESET NA KVADRAT ZVIJEZDA U ORLU (ALTAIR)			
POPRAV- LJAC SATOVA					ŽARAČ GRADIĆ U CRNOJ GORI							"ŽENSKI" ORALO PLUGA, LEMES	
NAŠ POK. SLIKAR, MARIJAN							LIJEPA ŽIDOVKA, KSERKSO- VA ŽENA KOFI IZ UN						
ČASNA SESTRA, REDOVNICA								VELIKA POSUDA ZA KUPANJE AUTOMOBIL (KRAČE)					GLUMICA HUDSON
BORIS LEINER			OBLIČJE	BOJA ZA KOSU, KNA KONJI U PJESMAMA (ATOVI)					MONAH (REG.) PLANINSKI ČETINAR				
KUKAC S RILOM						UNUTRAŠ- NJOST RENIJ							
IZRAVNATI RAČUN (PREMA ACQUIT)										USAN ILI ULJESURA "TONA"			
UREŠE- NOST, OKI- ČENOST											BILJARSKI ŠTAP, TAK		

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
gostoprimstvo, lupati, rakurs, o, liti, kakititi, reinkarnacija, isti, saarinen, je, koj, citrada, akt, rai, ja, nk, erik, sretno, građanke, ia, k, r, minoro, slo, urar, vatrati, z, detoni, estera, opatica, kada, bl, kana, inok, rilas, nutritna, aktivirati, kit, nakicicnost, ke,

Osiguranje danas predstavlja potrebu svakog suvremenog čovjeka.

Kao vlasnici imovine imate potrebu zaštititi je na što bolji način.

Vaš dom i stvari u njemu, koje ste godinama pažljivo odabirali i stjecali, važan su dio Vašeg života, a mogu nestati za treni.

Zaštitite sebe i Vaše najbliže od rizika. Osigurajte se.

U slučaju da se nešto nepredviđeno desi, policu osiguranja DDOR je najbrži, najlakši način da učinite da sve izgleda kao i ranije. Stručni timovi i agenti DDOR-a će se postarati pronaći prava rješenja za Vašu sigurnost.

Primjeri

Osiguranje kuće/stana

od rizika požara, eksplozije, udara grmljavine, tuče, oluje

Vrijednost kuće/stana	Mjesečna rata	
	Bez izljeva vode	S izljevom vode
24.000 din/m²	1,27	2,90
12.000 din/m²	2,12	4,82
64.000 din/m²	3,40	7,70

Izaberite svoju kombinaciju:

Vrijedno znate koliko vrijedi Vaša imovina. Za nas je to poslovna tajna.

Primjer:

Trosobna obiteljska kuća od 100 m² (osiguranje kuće bez izljeva vode):
100 x 1,27 = 127 dinara mjesečno

Za istu trosobnu kuću osiguranje stvari: domaćinstva, obloge zidova, podova, plafona i stakala na vratima i prozorima je 167 dinara mjesečno.

Ukupno: 127 + 167 = 294 dinara mjesečno

Pozivamo Vas da dođete posvojiti policu i 12 posuđenih uplatnica (12 rata za osiguranje po Vašem izboru).

Za vlasnike police obaveznog osiguranja DDOR odobravamo poseban popust do kraja 2007. godine.

Osiguranje stvari domaćinstva, obloge zidova, podova, plafona, stakla na vratima i prozorima od opasnosti požara, eksplozije, udara grmljavine, tuče, oluje, izljeva vode iz instalacija, provodne krađe, otmara stakla, Vaše odgovornosti i niz drugih rizika

Veličina kuće/stana	Stvari domaćinstva	Osiguranje stvari		Mjesečna rata
		Obloge zidova, podova, plafona	Stakla na vratima i prozorima	
jednosoban	550.000,00	20.000,00	7.500,00	112,00
dvosoban	650.000,00	40.000,00	9.000,00	136,00
triosoban	800.000,00	110.000,00	11.000,00	167,00
četverosoban	900.000,00	120.000,00	12.000,00	126,00

"DDOR Novi Sad" s.d.og. Ogranak glavne filijale "Subotica" 24000 Subotica, Bulev Bakera 3. Telefoni: 024/651-311, 421-333. e-mail: ompravni@ddor.com.yu

P.R.

OGLAS ZA DAVANJE U ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA HKUD »Vladimir Nazor« Sombor

Izdaje se

u zakup poslovni prostor površine 120 četvornih metara u zgradi Hrvatskog doma u Somboru, Vijenac Radomira Putnika 26.

Poslovni prostor daje se u zakup za: banku, osiguravajuće društvo, ljekarnu, ured i sl.

Zainteresirani se mogu javiti na telefon: 025/26-019, 064/343-0856, 063/715-3523

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
16.11.2007.**

06.50 - TV kalendar
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.11 - Modne ikone, dokumentarna serija
10.37 - Modne ikone, dokumentarna serija
11.03 - Zlurad, crtana serija
11.25 - Glas domovine
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Oprah Show
14.05 - Rajsko ljeto, film
15.50 - Znanstvene vijesti
16.00 - Znanstvena petica
16.35 - Hrvatska uživo
17.50 - Pučka intima, dokumentarna serija
18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.35 - Idemo na put s Goranom Milićem: Meksiko
21.35 - Dobre namjere, serija
22.20 - Izbori 2007. - sučeljavanje: Gospodarstvo

00.05 - Lica nacije
00.50 - Vijesti
01.02 - Vijesti iz kulture
01.15 - Easy Riders, Raging Bulls - britansko-američki film
03.10 - Beyoncé the Mat, film
04.50 - Ally McBeal, serija
05.30 - Idemo na put s Goranom Milićem: Aljaska
06.20 - Anin dvostruki život
07.05 - Glas domovine

06.55 - TEST
07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Pčelica Maja
09.20 - Nulti sat
09.45 - Navrh jezika
10.00 - Puni krug
10.20 - Zaljubljeni cure, serija
10.45 - Film
12.30 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
12.55 - Pucca, crtana serija
13.20 - Nulti sat
14.20 - Nove pustolovine: medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
14.45 - Nora fora, igra za djecu
15.15 - Vijesti na Drugom
15.30 - Izbori 2007. - predstavljanje političkih programa (1.)

15.40 - Izbori 2007. - predstavljanje političkih programa (2.)
15.50 - Izbori 2007. - predstavljanje političkih programa (3.)
16.00 - Izbori 2007. - predstavljanje političkih programa (4.)
16.15 - Ponos Ratkajevih, serija
17.10 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 7. izborne jedinice
18.40 - T-Mobile CD LIVE
19.25 - Ally McBeal, serija
20.10 - Mumija, američki film
22.15 - Vijesti na Drugom
22.35 - Urednica tabloida, serija
23.25 - Dalziel i Pascoe 10., serija
00.55 - Povijest popularne crnačke glazbe: Južnjački soul
01.45 - Pregled programa za subotu

06.10 Šaljivi kućni video
06.35 Svi vole Raymonda
07.00 Medvjedići dobra srca
07.50 Pepa Prašćić
08.10 Traktor Tom
08.35 Izbori 2007 - Predstavljanje kandidata
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Šaljivi kućni video
11.25 Obiteljske veze, serija
12.20 Cosby show, serija
13.20 Vijesti
13.35 Zauvijek susjedi, serija
14.10 Sudbonosni susret, film
16.00 Svijet prema Jimu, serija
16.25 Svi vole Raymonda
17.20 Vijesti
17.35 Cosby show, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Lost, serija
21.45 Dvostruka prijevara, film
23.35 Vijesti
00.00 Lijepe i ambiciozne, serija
00.50 Orao je sletio, igrani film
03.00 Zauvijek ljubav, film
04.35 Kraj programa

05.45 Big Brother, show (R)
06.00 Everwood, serija (R)
06.50 Astroboy, crtana serija
07.15 Jagodica Bobica
07.35 Fifi i cvjetno društvo
07.50 Montecristo, telenovela

08.40 Princ iz Bel- Aira, (R)
09.10 Puna kuća, serija (R)
09.35 Pod istim krovom, (R)
10.00 Bračne vode, serija (R)
10.25 Sudnica, show
10.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.25 Eksploziv, magazin (R)
11.40 Vijesti
11.45 Zabranjena ljubav, (R)
12.15 Jednom lopov, serija
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
22.00 Voditelj uzvraća udarac, igrani film, komedija
23.40 Vijesti
23.50 Big Brother, show
00.00 Dan osvete, film, akcijski
01.40 Kunolovac, kviz
03.40 Prva žrtva, igrani film, triler (R)

**SUBOTA
17.11.2007.**

07.35 - TV kalendar
07.45 - Velike filmske zvijezde: Franco Interleggi
08.15 - Vijesti
08.25 - Ciklus filmova Jamesa Cagneya: Usijanje, film
10.15 - Vijesti
10.21 - Vijesti iz kulture
10.30 - Kućni ljubimci
11.00 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.15 - Potrošački kod
13.45 - Prizma, multinacionalni magazin
14.35 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.55 - Oprah Show
15.45 - Reporter: Europski muslimani i kršćani islama
16.50 - Euromagazin
17.25 - Vijesti
17.40 - Ružna Betty, serija
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.25 - 69, show
21.30 - Ples sa zvijezdama (3.), 1. dio

22.35 - Ples sa zvijezdama (3.), 2. dio
23.00 - Shpitzza
23.50 - Vijesti
00.05 - Vijesti iz kulture
00.15 - Planet tame, film
02.00 - Policajac Manijak 2, američki film
03.25 - Neizrecivi užas, film
05.10 - Oprah Show
05.50 - Anin dvostruki život
06.35 - Potrošački kod
07.05 - Euromagazin

06.15 - Žutokljunac
07.10 - Miki i prijatelji
07.30 - Mala sirena
08.00 - O.C. 4., serija
08.50 - Tree Hill 4., serija
09.35 - Briljanteen
10.25 - Glazbena scena: Filmska glazba
12.00 - Filmovi Johna Waynea: Detektiv McQ, film
13.45 - Automagazin
14.20 - Dobre namjere, serija
15.00 - Dobre namjere, serija
15.50 - Uzmi ili ostavi, TV igra
16.25 - Rukomet, LP (Ž): Podravka Vegeta - Slagelse, pr.
17.55 - Nogomet: Kvalifikacije za EP 2008.: Škotska - Italija, prijenos
19.50 - Sportska popuna
20.05 - Maverick, film
22.15 - EURO 2008. - emisija
23.20 - Sportske vijesti
23.30 - Neslomljivi, film
01.25 - 69, show
02.20 - Pregled programa za nedjelju

07.00 Flintove avanture
07.20 Atom, crtana serija
07.45 Power rangers S.P.D.
08.10 Yu-Gi-Oh GX, serija
08.35 Ninja kornjače FFWD
09.00 Nova lova, TV igra
10:55 M.H. Clark: On te gleda dok spavaš, igrani film
12:35 Blue Chips, igrani film
14:25 Operacija Kajman, serija
15:15 Večernja škola - EU
16:15 Lud, zbunjen, normalan, serija
17:00 Vijesti
17:10 Kod Ane, serija
17:55 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Showtime - LIVE
22:00 Hrid, igrani film
00:30 Lijepe i ambiciozne, serija

01:20 U zagrllaju ubojice, film
03:20 Obitelj iz pakla, igrani film
04:45 Kraj programa

05.35 Big Brother, show
07.35 Tražeći dom, film, drama
09.10 Winx, crtana serija
09.35 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
12.00 Lijepe žene, dramska serija
12.55 Knjiga o Danielu, humorna dramska serija
13.55 Vijesti uz ručak
14.00 Krv i beton, igrani film, crna komedija
15.30 Big Brother, show (R)
17.25 Zvijezde Ekstra: 101 grješan užitak, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Big Brother, show
19.40 Kvalifikacije za Euro 2008.: Makedonija-Hrvatska, prijenos
22.05 Big Brother, show
22.40 Kvalifikacije za Euro 2008.: javljanje uživo
23.10 Austin Powers: špijun koji me je hvatao, igrani film, akcijska komedija
00.45 Kunolovac, kviz
02.45 Big Brother, show (R)
03.20 Gia, film, drama (R)

**NEDJELJA
18.11.2007.**

07.40 - TV kalendar
07.50 - Year at Kew, dokumentarna serija
08.20 - Koncert Simfonijskog orkestra HRT-a
09.10 - Nevjerojatna putovanja sa Steveom Leonardom, dokumentarna serija
10.05 - Vijesti
10.20 - Lewis, serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.25 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.02 - Kulturni info
15.10 - Vijesti
15.25 - Jelovnici izgubljenog vremena
15.45 - Mali obiteljski antikvarijat
16.19 - Dokumentarni program
16.55 - Serijal Marija Saletta: Tragom braće Seljan - Rio Tapajosom u Amazonu
17.35 - Film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik (T)

19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.30 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.30 - Put lubenica, dramski program
22.15 - Dr.House 3., serija
23.05 - Vijesti
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - Ciklus europskog filma: Italijanski for Beryndere, danski film
01.25 - Nedjeljom u dva
02.25 - Dr.House 3., serija
03.10 - Hawkingov paradoks, dokumentarni film
04.00 - Reprizni program
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Rijeka: More

07.00 - TV vodič
08.15 - Zemlja daleke prošlosti 6: Tajna Saur-stijene, animirani film
09.30 - Švicarska obitelj Robinson, crtani film
10.20 - Opera Box
10.50 - Dokumentarni program
11.30 - Ples sa zvijezdama (3.)
12.50 - Biblija
13.00 - Vukovar: Misa, prijenos (prijenos s Memorijalnog groblja)
14.40 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 11. izborne jedinice (dijaspora)
15.30 - Skica za portret
15.50 - Hawkingov paradoks, dokumentarni film
16.45 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.25 - Kasači, Mediteranski kup, reportaža
17.40 - Rukomet, LP: Croatia osiguranje Zagreb - Ademar Leon, prijenos
19.20 - Magazin nogometne LP
19.55 - Statisti 2., humoristična serija
20.25 - Film
22.10 - Sportske vijesti
22.20 - T-Mobile CD LIVE
23.05 - Autorska vizura - Meštrović i Međurečan
23.50 - Koncert
00.50 - Pregled programa za ponedjeljak

07:00 Flintove avanture, crtana serija
07:20 Atom, crtana serija
07:45 Power rangers S.P.D., crtana serija
08:10 Ninja kornjače FFWD, crtana serija
08:35 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
09:00 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
09:30 U sedmom nebu, serija
10:25 Smallville, serija
11:20 Čarobnice, serija
12:15 Cimmer fraj, serija

13:00 Lassie, igrani film
14:45 Izbori 2007., emisija
16:05 Vijesti
16:15 Naša mala klinika, serija
17:15 Showtime, telent show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
21:15 Zorro: Maskirani osvetnik, igrani film
23:45 Red carpet, zabavna emisija
01:00 Svi mrže Chrisa, serija
01:30 Lassie, igrani film
03:05 Red carpet, zabavna emisija
04:10 Nevjerojatno putovanje, igrani film
05:45 Kraj programa

05.25 Big Brother, show
06.25 Lijepa žena, dramska serija (R)
07.15 Blizanke, humoristična serija
07.40 Centar svijeta, humoristična serija
08.10 Winx, crtana serija
08.35 SpužvaBob Skockani, crtana serija
08.55 Ulica Sezame, crtana serija
09.55 Stranac u kući, igrani film, drama
11.30 Zahvalit ćes mi poslije, igrani film, humorna drama
13.20 Vijesti uz ručak
13.25 Sedam godina u Tibetu, igrani film, avanturistička drama
15.45 Austin Powers: špijun koji me je hvatao, film, akcijska komedija (R)
17.15 Odred za čistoću, zabavna emisija
17.50 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Big Brother, show
20.00 Domino day, show
22.10 Mars napada!, film, znanstveno-fantastična komedija
23.55 Big Brother, show
00.05 Kunolovac, kviz
02.05 Big Brother, show (R)
03.05 Sedam godina u Tibetu, igrani film, film (R)

**PONEDJELJAK
19.11.2007.**

06.50 - TV kalendar
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Istanbul - zapadno-istočna diva, dok. film
11.00 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život

13.20 - Jelovnici izgubljenog vremena
13.40 - Skica za portret
13.50 - Šaputanje anđela, film
15.25 - Mir i dobro
16.00 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik (T)
19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.30 - Latinica: Kako do stana? 1. dio
21.30 - Latinica: Kako do stana? 2. dio
22.10 - Narodna medicina, dokumentarna serija
22.50 - Vijesti
23.02 - Vijesti iz kulture
23.10 - Na rubu znanosti
00.10 - Ally McBeal, serija
00.55 - CSI: Miami 5., serija
01.40 - Zovem se Earl, humoristična serija
02.05 - Šaputanje anđela, film
03.40 - Latinica: Kako do stana?
05.05 - Anin dvostruki život
05.50 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Pčelica Maja
09.20 - Nulti sat
10.00 - Kratki spoj
10.20 - Zaljubljene cure, serija
10.45 - Film
12.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
12.45 - Pucca, crtana serija
13.15 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 12. izborne jedinice (1/5) (manjine)
14.05 - Vijesti na Drugom
14.20 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska seljačka stranka - Hrvatska socijalna liberalna-stranka
14.30 - Predstavljanje političkih programa: Socijalistička radnička partija Hrvatske - Ljevica Hrvatske - Istarski socijaldemokratski forum - Hrvatski socijaldemokrati
14.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Pupovac Milorad
14.50 - Predstavljanje političkih programa: Socijalistička radnička partija Hrvatske - Ljevica Hrvatske - Hrvatski socijaldemokrati - Istarski socijaldemokratski forum
15.00 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Kuric Andrija
15.10 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Čanak Jelica

15.20 - Predstavljanje političkog programa: Nezavisna lista Živković Davor
15.30 - Predstavljanje političkih programa: Primorsko-goranski savez - Hrvatska seljačka stranka - Hrvatska socijalno liberalna stranka
15.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Burda Slavko
15.50 - Predstavljanje političkih programa: Akcija socijaldemokrata Hrvatske - Jadranska socijal-demokratska stranka Hrvatske - Demokratska stranka žena - Zelena stranka - Hrvatska radnička stranka
16.00 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Balog Bojan
16.15 - Ponos Ratkajevih, serija
17.10 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 3. izborne jedinice
18.45 - Prijatelji 2., hum. serija
19.15 - Ally McBeal, serija
20.05 - Zovem se Earl, serija
20.35 - Bitange i princeze 3.
21.20 - CSI: Miami 5., serija
22.10 - Vijesti na Drugom
22.25 - Ciklus filmova Julije Roberts: Ja u ljubav vjerujem, film
00.30 - Sažeci španjolske i talijanske nogometne lige
01.05 - Pregled programa za utorak

06:15 Šaljivi kućni video
06:40 Svi vole Raymonda
07:05 Medvjedići dobra srca
07:55 Pepa Praščić
08:05 Traktor Tom
08:30 Izbori 2007 - Predstavljanje kandidata
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Šaljivi kućni video
11:30 Cosby show, serija
12:30 Vijesti
12:50 Zauvijek susjedi, serija
13:30 Zorro: Maskirani osvetnik, igrani film
15:50 Svijet prema Jimu, serija
16:20 Svi vole Raymonda
17:20 Vijesti
17:35 Cosby show, serija
18:35 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Mračne tajne, igrani film
21:45 Uvod u anatomiju, serija
22:40 Labirint zločina, serija
23:35 Vijesti
23:55 Seks i grad, serija
00:25 Will i Grace, serija
00:55 JAG, serija
01:45 Dva metra pod zemljom
02:35 Na dubini smrti, film
04:10 Kraj programa

05.20 Big Brother, show
05.30 Dexterov laboratorij
05.55 Jagodica Bobica
06.20 Fifi i cvjetno društvo
06.35 Funny students
06.45 Montecristo, telenovela
07.40 Izbori 2007.- predstavljanje programa
08.05 Princ iz Bel- Aira, (R)
08.30 Puna kuća, serija (R)
08.55 Pod istim krovom, (R)
09.20 Bračne vode, serija (R)
09.50 Sudnica, show
10.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
10.45 Ekkluziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, serija
13.00 Everwood, serija
13.50 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, erija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
20.45 Izbori 2007.- sučeljavanje
22.45 Gradonačelnik, film
00.40 Vijesti
00.55 Big Brother, show
01.05 Kunolovac, kviz
03.05 Big Brother, show (R)
03.50 Mars napada!, film, (R)

**UTORAK
20.11.2007.**

09.10 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Jug Tunisa - kod berberskih žena i sinova pustinje dok. film
11.00 - Među nama, emisija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Reprizni program
13.50 - Izgubljena djevojčica, film
15.20 - Znanstvene vijesti
15.25 - Priča o špenzletu, emisija pučke i predajne kulture
16.00 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Ponos Ratkajevih
19.30 - Dnevnik (T)
19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.30 - Globalno sijelo
21.10 - Dobre namjere, serija
22.00 - Poslovni klub
22.45 - Vijesti
23.05 - Mijenjam svijet
23.40 - Ally McBeal, serija
00.25 - Vrhunski prevaranti 3.
01.15 - Zovem se Earl, serija

01.40 - Moja obitelj 5., serija
02.10 - Ubojstvo u mislima 2.
03.05 - Jug Tunisa - kod berberskih žena i sinova pustinja dokumentarni film
04.00 - Globalno sijelo
04.30 - Poslovni klub
05.05 - Anin dvostruki život
05.50 - Među nama, emisija

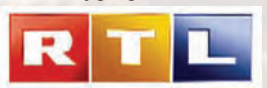

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Pčelica Maja
09.20 - Nulti sat
09.45 - Abece EU: G
10.00 - Maciek iseljenik, poljski dokumentarni film za mlade
10.20 - Zaljubljen cure, serija
10.45 - Zemlja daleke prošlosti 7: Kamen hladne vatre, animirani film
12.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
12.45 - Pucca, crtana serija
13.15 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 12. izborne jedinice (2/5) (manjine)
14.05 - Vijesti na Drugom
14.20 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Daka Luigi
14.30 - Predstavljanje političkih programa: Zagorska demokratska stranka
14.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Leskovic Radivoj - Rade
14.50 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska demokratska seljačka stranka
15.00 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska radnička stranka
15.10 - Predstavljanje političkih programa: Dalmatinska liberalna stranka
15.20 - Predstavljanje političkih stranaka: Jedino Hrvatska - Pokret za Hrvatsku
15.30 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Mitreski Angel
15.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Čuhnil Zdenka
15.50 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Memedi Nazif
16.00 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska seljačka stranka - Hrvatska socijalno liberalna stranka - Zagorska stranka - Zagorska demokratska stranka
16.15 - Ponos Ratkajevih, serija
17.10 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 2. izborne jedinice
18.45 - Prijatelji 2., hum. serija
19.15 - Ally McBeal, serija
20.05 - Zovem se Earl, serija
20.35 - Moja obitelj 5., serija
21.15 - Vrhunski prevaranti 3.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.30 - Ciklus filmova Julije Roberts: Volim nevolje, film
00.30 - Ubojstvo u mislima 2.

01.25 - Pregled programa za srijedu

06:15 Šaljivi kućni video
06:40 Svi vole Raymonda
07:05 Medvjedići dobra srca
07:55 Pepa Prašćić
08:05 Traktor Tom
08:30 Izbori 2007 - Predstavljanje kandidata
09:00 Nova Iova, TV igra
11:00 Šaljivi kućni video
11:30 Obiteljske veze, serija
12:25 Cosby show, serija
13:20 Vijesti
13:35 Zauvijek susjedi, serija
14:15 87. policijska stanica: Bljesak, igrani film
16:00 Svijet prema Jimu, serija
16:20 Svi vole Raymonda
17:20 Vijesti
17:35 Cosby show, serija
18:35 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Operacija Kajman, serija
20:45 Naša mala klinika, serija
21:45 Policajci i obitelj Robberson, igrani film
23:35 Vijesti
23:55 Seks i grad, serija
00:25 Will i Grace, serija
00:55 JAG, serija
01:45 Na rubu zakona, serija
02:35 Torrente, igrani film
04:10 Kraj programa

05.25 Big Brother, show
06.00 Dexterov laboratorij
06.25 Jagodica Bobica
06.50 Fifi i cvjetno društvo
07.05 Funny students
07.15 Montecristo, telenovela
08.05 Izbori 2007. - predstavljanje kandidata
08.30 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.00 Puna kuća, serija (R)
09.25 Pod istim krovom, (R)
09.50 Bračne vode, (R)
10.15 Sudnica, show
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.15 Eksploziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, serija
13.00 Everwood, serija
13.50 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.25 Put do zrelosti, film
23.00 Reži me, dramska serija
00.00 Vijesti
00.15 Big Brother, show
00.25 Kunolovac, kviz
02.25 Big Brother, show (R)
03.30 Gradonačelnik, film, kriminalistička drama (R)

SRIJEDA
21.11.2007.

09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.15 - Madeira - cvjetni otok i njegovi dvorci, dokumentarni film
11.00 - Riječ i život, religijski program
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Reprizni program
13.45 - Bojangles, film
15.25 - Sasvim obični ljudi
16.00 - Hrvatska uživo
17.30 - Najslabija karika, kviz
18.25 - Ponos Ratkajevih, serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.30 - Piramida
21.40 - Luda kuća 3., TV serija
22.20 - Hrvatska kulturna baština
22.50 - Vijesti
23.10 - Drugi format
23.55 - Kulturni info
00.00 - Ally McBeal, serija
00.45 - Vrhunski prevaranti 3.
01.35 - Dobričina, hongkonško-australsko-američki film
03.00 - Madeira - cvjetni otok i njegovi dvorci, dokumentarni film
03.50 - Sasvim obični ljudi
04.20 - Drugi format
05.05 - Anin dvostruki život
05.50 - Riječ i život, rel. program

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Superrobotov majmunski tim, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Pčelica Maja
09.20 - Nulti sat
09.45 - Iznad crte
10.00 - Športerica
10.20 - Zaljubljen cure
10.45 - Čudnovata znanost, film
12.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
12.45 - Superrobotov majmunski tim, crtana serija
13.15 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 12. izborne jedinice (3/5) (manjine)
14.05 - Vijesti na Drugom
14.20 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska stranka umirovljenika
14.30 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Momirović-Dedić-Tofko
14.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Neugebauer Valter
14.50 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Bajčić Nada

15.00 - Predstavljanje političkih programa: Zelena stranka
15.10 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Lubovac Branko
15.20 - Predstavljanje političkih programa: Primorsko goranski savez - Slavonsko-baranjska hrvatska--stranka - Medimurski demokratski savez - Dalmatinska liberalna stranka
15.30 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Pichler Vesna
15.40 - Predstavljanje političkih programa: Demokratska stranka slavonske ravnice
15.50 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Bajrić Bajro
16.00 - Predstavljanje političkih programa: Zagorska stranka
16.15 - Ponos Ratkajevih, serija
17.10 - Dobričina, film
18.45 - Prijatelji 2., serija
19.15 - Ally McBeal, serija
20.00 - Zagrebfest 2007., prijenos
21.35 - Vrhunski prevaranti 3.
22.30 - Vijesti na Drugom
22.50 - Ciklus filmova Julije Roberts: Svi kažu volim te, američki film
00.30 - Večer s Joolsom Hollandom 25. (4.)
01.30 - Pregled programa za četvrtak

06:15 Šaljivi kućni video
06:40 Svi vole Raymonda
07:05 Medvjedići dobra srca
07:55 Pepa Prašćić
08:05 Traktor Tom
08:30 Izbori 2007 - Predstavljanje kandidata
09:00 Nova Iova, TV igra
11:00 Šaljivi kućni video
11:30 Obiteljske veze, serija
12:25 Cosby show, serija
13:20 Vijesti
13:35 Zauvijek susjedi, serija
14:15 Policajci i obitelj Robberson, igrani film
16:00 Svijet prema Jimu, serija
16:25 Svi vole Raymonda
17:20 Vijesti
17:35 Cosby show, serija
18:35 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, Informativna emisija
20:00 Večernja škola - EU
21:00 Lud, zburjen, normalan, serija
21:35 Peti element, igrani film
00:00 Vijesti
00:20 Seks i grad, serija
00:50 Kod Ane, kulinarski show
01:30 JAG, serija
02:10 Druga šansa, igrani film
03:40 Kraj programa

05.15 Big Brother, show

06.00 Dexterov laboratorij
06.25 Jagodica Bobica
06.50 Fifi i cvjetno društvo
07.05 Funny students
07.15 Montecristo, telenovela
08.05 Izbori 2007. - predstavljanje kandidata
08.30 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.00 Puna kuća, serija (R)
09.25 Pod istim krovom, (R)
09.50 Bračne vode, serija (R)
10.15 Sudnica, show
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.15 Eksploziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, serija
13.00 Everwood, serija
13.50 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, krim. serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
20.40 Kvalifikacije za Euro 2008.: Engleska- Hrvatska, prijenos
23.10 Reži me, dramska serija
22.40 Kvalifikacije za Euro 2008.: javljanje uživo
00.40 Vijesti
00.55 Big Brother, show
01.05 Kunolovac, kviz
03.05 U paklu rata, ratna serija
04.00 Big Brother, show (R)
04.35 Put do zrelosti, film, komedija (R)

ČETVRTAK
22.11.2007.

09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.15 - L-M-A: Afghanistan - od Herata do Kabula, dokumentarni film
11.00 - Trenutak spoznaje, emisija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Reprizni program
13.55 - Louis L'Amour's The Diamond of Jeru, film
15.25 - Zašto, dok. film
16.00 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik (T)
19.59 - Izbori 2007. - bonusi
20.30 - Brisani prostor
21.15 - Tko želi biti milijunaš?
22.15 - Pola ure kulture
22.50 - Vijesti
23.02 - Vijesti iz kulture
23.10 - Tvornica misli, dokumentarni film
23.30 - Ally McBeal, serija
00.15 - Louis L'Amour's The Diamond of Jeru, film
01.55 - Lovci na natprirodno 2., serija

02.40 - L-M-A: Afghanistan - von Herat nach Kabul, dokumentarni film
03.25 - Zašto, dok. film
03.55 - Pola ure kulture
04.20 - Brisani prostor
05.05 - Anin dvostruki život
05.50 - Trenutak spoznaje, emisija

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Superrobotov majmunski tim, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Pčelica Maja
09.20 - Nulti sat
09.45 - Pročitani
10.00 - Kokice
10.20 - Zaljubljene cure, serija
10.45 - Three O'Clock High, film
12.10 - Crtani film
12.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
12.45 - Superrobotov majmunski tim, crtana serija
13.15 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 12. izborne jedinice (4/5) (manjine)
14.05 - Vijesti na Drugom
14.20 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Livada Svetozar
14.30 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Dubačić Petar
14.40 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Hinić Dragan
14.50 - Predstavljanje političkih programa: Akcija mladih
15.00 - Predstavljanje političkih programa: Akcija socijaldemokrata Hrvatske
15.10 - Predstavljanje političkih programa: Demokratska stranka žena - Zeleni Hrvatske
15.20 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Džakula Veljko
15.30 - Predstavljanje političkih programa: Demokratski centar - Zelena stranka - Zelena alternativa
15.40 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska socijalna liberalna stranka - Hrvatska seljačka stranka - Zagorska demokratska stranka
15.50 - Predstavljanje političkih programa: kandidat za zastupnika nacionalnih manjina Vaniček-Fila Jasna
16.00 - Predstavljanje političkih programa: Hrvatska socijalno liberalna stranka
16.15 - Ponos Ratkajevih, serija
17.10 - Izbori 2007.: Sučeljavanje predstavnika nositelja listi 1. izborne jedinice
18.45 - Prijatelji 2., hum. serija
19.15 - Ally McBeal, serija
20.05 - Film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.25 - Ciklus filmova Julije Roberts: Conspiracy Theory (Urota), američki film
00.35 - Lovci na natprirodno 2., serija

01.20 - Pregled programa za petak

06:15 Šaljivi kućni video
06:40 Svi vole Raymonda
07:05 Medvjedići dobra srca
07:55 Pepa Prašćić
08:05 Traktor Tom
08:30 Izbori 2007 - Predstavljanje kandidata
09:00 Nova Igra, TV igra
11:00 Šaljivi kućni video
11:30 Obiteljske veze, serija
12:25 Cosby show, serija
13:20 Vijesti
13:35 Zauvijek susjedi, serija
14:15 87. policijska stanica: Zagrijavanje, igrani film
16:00 Svijet prema Jimu, serija
16:25 Svi vole Raymonda
17:20 Vijesti
17:35 Cosby show, serija
18:35 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Istraga, magazin
21:40 Provjereno, informativni magazin
22:35 Ostati živ, igrana serija
23:30 Vijesti
23:50 Seks i grad, serija
00:25 Automotiv, auto moto magazin
00:55 Novac, business magazin
01:20 Istraga, magazin
02:45 Provjereno, magazin
03:35 Požuda, igrani film
05:25 Kraj programa

06.00 Dexterov laboratorij
06.25 Jagodica Bobica
06.50 Fifi i cvjetno društvo
07.15 Montecristo
08.05 Izbori 2007.- predstavljanje programa
08.30 Princ iz Bel- Aira, (R)
09.00 Puna kuća, serija (R)
09.25 Pod istim krovom, (R)
09.50 Bračne vode, serija (R)
10.15 Sudnica, show
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.15 Exploziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, serija
13.00 Everwood, serija
13.50 Magnum, serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.05 U Božjoj službi, igrani film, drama/triler
22.40 Reži me, dramska serija
23.40 Vijesti
23.55 Big Brother, show
00.05 Kunolovac, kviz
02.05 Big Brother, show (R)
03.05 Reži me, dramska serija (dvije epizode) (R)

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 11 i 30 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se nedjeljom na RTV2 u 16.30 sati.

E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem električni šporet »Sloboda« malo korišten.

Tel: 024/ 562 – 700 zvati u večernjim satima.

Potrebna na poklon bolje očuvana flauta. Jasmina 021/ 496 – 014

Prodajem šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera. Tijekom cijele godine prodajem, Karan. Tel: 025/ 830 – 475 i 063/ 717 – 4888.

Prodajem opremu za proizvodnju kvalitetnih kozmetičkih krema.

Povoljno za manji biznis.

Tel: 021/ 632 – 3792

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učeni/ku ili studentici/u, sa CG, upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.

Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.

Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Prodajem veliku dvosobnu kuću u Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprostorijom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto vlasništvo. Legalizirana gradnja.

Pitati na telefon 064/ 239 – 0122,

Tomica Crnković.

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².

Tel. 024/ 532 – 505.

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola. Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.

Tel.: 024/ 522 – 677

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)

- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Treptaj

Skroman sam,
i ne treba mi više:
dosta mi je, osjećam,
ako uhvatim odbljesak
tvog tamnog oka,
pa da zatreperim
kao nemirna voda,
duboka.

Lazar Merковиć